

Ida Sandli Jensen

Ankerkvinnen – anheng eller autoritet?

En kvantitativ og kvalitativ studie av kvinnelige nyhets- og sportsankere samt reportere i NRK og TV 2

Kandidatnummer: 104

**Masteroppgave 2018
Master i journalistikk
OsloMet – storbyuniversitetet, Institutt for journalistikk og mediefag**

Sammendrag

Denne masteroppgaven omhandler hovedsakelig kvinnelige nyhets- og sportsankere samt reportere i TV-kanalene NRK og TV 2. Formålet er å undersøke om det er forskjell på blant annet forekomst av kjønn, alder, utseende og kroppsspråk mellom TV-journalister i en statlig, lisensfinansiert kanal som NRK og en privat, reklamefinansiert kanal som TV 2. Med bakgrunn i teori om sammenfallende tematikk har jeg utforsket om det er mulig å identifisere noen endring i kvinnelige ankeres arbeidssituasjon og eventuell likestilling sammenlignet med eldre studier for rundt 15–20 år siden. Jeg har tatt i bruk en kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse og utført kvalitative intervjuer med kvinnelige ankere og ledere i NRK og TV 2. Undersøkelsens hovedfunn viser blant annet at NRKs ankerkvinner er i gjennomsnitt eldre og har et annet type utseende og klesstil enn TV 2s kvinner. TV 2s ankerkvinner er i gjennomsnitt 14 år yngre enn deres mannlige kolleger. Resultatene viser også at ankerkvinnenes stilling i redaksjonen har utviklet og forbedret seg sammenlignet med eldre studier for to tiår siden. I tilknytning til kjønnsfordeling har TV 2 en klar overvekt av mannlige nyhetsankere sammenlignet med NRK hvor kjønnsfordelingen er helt balansert.

Abstract

This master thesis deals primarily with female news and sports anchors including reporters in the TV channels NRK and TV 2. The aim of this study is to examine whether there are any differences in occurrences of the sexes, age, appearance and body language between TV journalists in a public service broadcaster such as NRK and a commercial broadcaster such as TV 2. Based on theory on the same topic I have investigated if it is possible to identify any changes in female anchors' situation in the workplace plus equality compared to older studies from the past 15–20 years. I have conducted a quantitative and qualitative content analysis and qualitative interviews with female anchors and newsroom managers in NRK and TV 2. The research's key findings show that NRK's anchorwomen are on average older and are sporting another type of look and clothing style compared to the women in TV 2. TV 2's anchorwomen are on average 14 years old younger than their male colleagues. The results also indicate that the anchorwomen's position in the newsroom has evolved and improved compared to the older studies two decades ago. With regards to gender distribution there is a clear surplus of anchormen in TV 2 compared to NRK where the gender distribution is completely balanced.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	1
Abstract	1
Forord	1
1.0 Innledning	1
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Formål og aktualitet	5
1.3 Problemstilling	6
1.4 Faglig og teoretisk tilnærming	6
1.5 Metoder	7
1.6 Struktur	7
2.0 Teori	8
2.1 Tidligere forskning	8
2.2 Femininitet og maskulinitet: kjønnsroller og iscenesettelser	11
2.3 Kvinner i nyhetsredaksjonen	12
2.4 Kvinnen som TV-anker	15
2.4.1 Programlederen og reporteren	15
2.4.2 Allmennkringkasteren og kommersiell TV	16
2.4.3 Programlederkvinnen	18
3.0 Metode	19
3.1 Kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse	20
3.1.1 Fremgangsmåte for kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse	20
3.1.2 Utvalg av nyhets- og sportssendinger	22
3.1.3 Utvalg av variabler	22
3.1.4 Reliabilitet	24
3.1.5 Validitet	24
3.1.6 Representativitet	25
3.2 Kvalitative intervjuer	25
3.2.1 Fremgangsmåte for kvalitative intervjuer	26
3.2.2 Utvalg av informanter	27
3.2.3 Etikk	28
3.2.4 Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet	29
4.0 Analyse og drøfting av kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse	31
4.1 Kvantitativ innholdsanalyse	31
4.1.1 Kjønn	31
4.1.2 Alder	34
4.1.3 Etnisitet	37
4.1.4 Klesdrakt og frisyre (hårfarge)	37
4.1.5 Mimikk (smil)	41
4.1.6 Stemmebruk	42
4.2 Kvalitativ innholdsanalyse	44
4.2.1 NRK: Dagsrevyen 19.00 20. november 2017	45
4.2.2 TV 2: 21-Nyhetene og Sportsnyhetene 21.25 11. januar 2018	47

4.2.3 Sammenligning av NRKs og TV 2s hovedsendinger	49
5.0 Analyse og drøfting av kvalitative intervjuer	51
5.1 Kvinnen i ankerrollen	51
5.2 Kompetanse og rekruttering	55
5.3 Alder og erfaring	57
5.4 Utseende og fasade.....	62
5.5 Kroppsspråk og mimikk.....	68
5.6 Den statlige allmennkringkasteren og den kommersielle allmennkringkasteren.....	71
6.0 Konklusjon	74
6.1 Studiens styrker og svakheter	80
6.2 Videre forskning.....	81
Litteraturliste.....	82
Vedlegg	87
Vedlegg 1: Beskrivelser fra kvalitativ innholdsanalyse.....	87
Nyhetssending 1: Dagsrevyen på NRK 20. november 2017	87
Nyhetssending 2: 21-Nyhetene på TV 2 11. januar 2018.....	92
Nyhetssending 2: Sportsnyhetene 21.25 på TV 2 11. januar 2018	95
Vedlegg 2: Intervjuguide	97
Vedlegg 3: Samtykkeerklæring	107
Vedlegg 4: Eksempel på transkribering av et kvalitativt intervju	109
Vedlegg 5: Oversiktstabell over ankere og reportere i NRK og TV 2.....	120

Forord

Masteroppgavens reise er omsider ved veis ende etter titalls tekopper og timer foran skjermen. Det kjennes nesten litt vemodig, men det skal bli godt å gi slipp. Veien mot målet har vært svært lærerik og spennende, så vel som utfordrende og krevende. Jeg er stolt av å vite at jeg har foretatt min egen forskning.

Jeg vil rette en stor takk til veileder Birgitte Kjos Fonn for gode råd, innspill og veiledning underveis i prosessen. Det har vært uvurderlig. Samtidig vil jeg si tusen takk til nyhets- og sportsankerne og lederne i NRK og TV 2 for de gode, interessante refleksjonene og innblikket jeg fikk i yrket og arbeidshverdagen. Jeg har heller ikke glemt deg min kjære Johannes: takk for at du alltid har troa og for din evige støtte.

Oslo, 19. august 2018

Ida Sandli Jensen

1.0 Innledning

Vignetten ruller over skjermen før nyhetsstudioet kommer til syne. Omringet av blanke, grafiske flater, kameraer og redaksjonen som arbeider, befinner det seg to programledere bak en desk. Hver dag står de klare for å bringe seerne gjennom dagens hendelser. Iført dress, kjole eller skjørt, kjemmet hår og med klar røst, inntar de rollen som TV-kanalens ansikt utad. Nyhets- og sportsankerne samt reporterne er både kvinner og menn, men deres alder, ytre og væremåte kan gjerne variere mellom kjønnene og mellom kanalene.

Norges største allmennkringkastere, statlige, lisensfinansierte Norsk rikskringkasting (NRK) og private, kommersielle TV 2 har i en årrekke sendt nyhets- og sportssendinger til Norges befolkning. NRK livnærer seg på lisensinntekter, mens TV 2 er avhengig av reklameinntekter og profitt for å overleve i et presset mediemarked. Begge kanaler har egne nyhets- og sportssendinger med faste ankere i tillegg til reportere. Med NRKs og TV 2s ulike finansieringsmodeller kan en stille seg en rekke spørsmål rundt deres valg av TV-journalister. Er det ulik bruk av TV-journalister mellom en statlig allmennkringkaster og en kommersiell allmennkringkaster? Favner den ene kanalen flere mennesker i ulike aldre og etnisiteter enn den andre? Er det forskjell mellom kjønnene, særskilt blant kvinnene i NRK og TV 2? Hvordan er kjønnsfordelingen blant TV-journalistene i kanalene? Ser man til utlandet, spesielt over Atlanteren, er det viden kjent at de amerikanske kommersielle kanalene ofte benytter seg av attraktive, unge journalister på skjermen, nærmest som anheng. Kvinnene er til pynt. Det kan virke som om det ytre blir stilt på lik linje med journalistisk kompetanse og egnethet. Er det tilsvarende tilstander også i norske nyhets- og sportssendinger?

Oppgavens tema omhandler først og fremst nyhets- og sportsankere i NRK og TV 2 med bakgrunn i kvinner og kjønn. De kvinnelige journalistene har fått en sentral plass i oppgaven. Reporterne kommer i bakgrunnen, men sammenlignes likevel med ankerne. Dette munner ut i en sammenligning av NRKs og TV 2s TV-journalister i nyhets- og sportssendinger på kveldstid.

Bakgrunnen for valg av tema er min interesse for TV- og nyhetsjournalistikk – et felt jeg ønsker å jobbe med etter endt utdanning og som derfor var naturlig for meg å skrive om i min avsluttende oppgave. Foruten TV som medium har jeg også interesse for kjønnsroller og likestilling.

Etter å ha fulgt nyhetene i flere år hadde jeg et inntrykk av at de kvinnelig ankerne spesielt i TV 2 var mer pyntet opp enn sine mannlige kolleger og gjerne virket de også en del år yngre. Jeg hadde også et inntrykk av at kvinnene kunne fremstå med et mer muntert lynne enn mennene som på sin side kanskje fremstår mer formelle og reserverte.

Kunne det stemme at det var en forskjell på mann og kvinne i landets TV-studioer? Både med hensyn til kjønnsfordeling blant de ansatte, alder, klesdrakt og kroppsspråk?

For å gjøre oppgaven mer interessant valgte jeg videre å inkludere NRK i oppgaven og å gjøre en sammenligning på tvers av kanalene. Vil kontrasten og forskjellen mellom NRK som lisensfinansiert allmennkringkaster og TV 2 som kommersiell allmennkringkaster gjøre noen utslag i spørsmålene nevnt over?

Før jeg landet på et endelig tema og problemstilling gjennomførte jeg også en uformell pilotundersøkelse av nyhetssendinger hvor jeg la merke til interessante detaljer som virket å stemme med mine mistanker. Tematikken har også blitt tatt opp i mediene de siste årene. Da #metoo-kampanjen skjøt fart i Norge i 2017 og TV 2 var en av de som ble involvert syntes jeg det var med på å gjøre denne tematikken enda mer aktuell. Basert på dette og i samråd med min veileder bestemte jeg meg derfor for å gå videre med disse spørsmålene som grunnlag for min oppgave.

NRK ble etablert i 1933 som et nasjonalt kringkastingsmonopol eid av staten etter inspirasjon fra Storbritannias «public service broadcasting»-prinsipp. Enli, Moe, Schanke Sundet og Syvertsen definerer «allmennkringkasting» som idéen om at sending av programinnhold skal betraktes som et offentlig gode, sikre borgernes interesser, skape en felles nasjonal offentlighet og bidra til folkeopplysning» (2010 s. 30). NRK som allmennkringkaster hadde enerett på både radio- og TV-sendinger i flere tiår. Først på 1980-tallet gjorde utenlandske SKY Channel sitt inntog, og senere private aktører som TV3 og TVN (TVNorge) (Skretting 1999 s. 52).

NRK retter seg etter NRK-plakaten vedtatt av Stortinget samt Kringkastingsloven. Statskanalens allmennkringkasterrolle går først og fremst ut på å bringe informasjon, opplysning og underholdning til alle deler av befolkningen. Allmennkringkasteren skal også blant annet styrke og utvikle demokratiet samt norsk språk og kultur. I tillegg er det å samle og engasjere borgerne også et vesentlig mål. NRK tilbyr tre kanaler, hvor NRK1 er hovedkanalen (NRK.no). NRK er lisensfinansiert av folket.

NRKs kringkastingsmonopol ble for alvor oppløst i 1992, da reklamefinansierte TV 2 ble grunnlagt. Den nye TV-kanalen forandret både nyhetstempoet og måten å tenke TV-nyheter på. Kanalen var inspirert fra USA. De gikk mer direkte og var frekkere, og de hadde yngre programledere og flere kvinner (Johansen 2017 s. 190).

TV 2 er eid av det danske medieselskapet Egmont. Også den private, kommersielle kanalen ble pålagt allmennkringkastingsforpliktelser gjennom en konsesjon fra Kulturdepartementet, herunder daglige nyhetssendinger, kulturprogrammer og program for minoriteter og den samiske befolkningen, at kanalen skulle dekke hele landet og at mange av programmene skulle kjøpes inn av eksterne produksjonsselskap (Enli m.fl. 2010 s. 56 og 57).

Gjennom årene har TV-kanalen blitt tildelt flere konsesjoner fra staten. I 2016 søkte ikke TV 2 på den utlyste konsesjonen for drift av kommersiell allmennkringkasting. De ønsket et bedre tilbud fra staten. Kulturdepartementet utlyste en ny konsesjon i 2017 som kanalen derimot søkte på etter flere forhandlinger og diskusjoner. Gjennom avtalen mottar TV 2 økonomisk kompensasjon for å produsere nyheter (Enli og Syvertsen 2018).

TV 2s hovedmarkeder er reklame- og publikumsmarkedet. Ifølge Syvertsen har markedet blitt mer målgruppeorientert. TV 2 har tilpasset programtilbudet etter seertall. Syvertsen poengterer at kommersiell fjernsynsdrift handler først og fremst om å selge seere til annonsører og tilkjempe seg reklameinntekter i konkurranse med andre annonsemedier. TV 2 tiltrekker seg annonseinntekter etter hvor høye seertall de har, og hvor kjøpesterkt publikum er. TV-kanalen er således interessert i de seerne som er etterspurt blant annonsører, deriblant familier med høy inntekt, ungdom og unge kvinner.

Når det gjelder TV 2s merkevareidentitet, nevner Syvertsen blant annet at den er bygget opp på faste ansikter, visuelt attraktiv profil og en folkelig og inkluderende tone. Den kommersielle kanalen har nyheter, sport og aktualitetsprogrammer som sin kjerne (Enli, Syvertsen og Sæther 2006 s. 15, 20, 56 og 57).

Tall fra 2017 viser at TV 2 hadde en markedsandel på 18,9 prosent, mens søsterkanalen TV 2 Nyhetskanalen lå på 2,9 prosent. Til sammenligning hadde NRK 32,3 prosent markedsandel (Medienorge.uib.no).

1.1 Bakgrunn

I en Vårt Land-artikkel i november 2017 blir programledermodellen 'Mann med tyngde, kvinne med ynde' tatt opp. Tidligere nyhetsanker i TV 2, Mette Anthun, mener TV 2s programledersammensetning ofte består av en mann med «troverdighet og trygghet» og en kvinne som er «fresh og frisk». «Det er en fin match og [sic] se på og det tar seg pent ut. Det er en modell TV 2 har forelsket seg i [...]», sier Anthun til Vårt Land.

Det blir også nevnt i saken at kvinnelige TV 2-profiler opptil flere ganger har reist spørsmål rundt kanalens kvinnesyn. Mange peker på det de mener er aldersdiskriminering, og at kvinner har en «forbruksdato».

Videre påpeker førstelektor i journalistikk ved Høgskulen i Volda, Turid Øvrebø, at ankerduoen er med på å skape et strukturelt problem rundt samfunnets kvinnesyn. Øvrebø sier: «Poenget med modellen er at programlederne skal gi hverandre glans – mannen gjennom den yngre kvinnen, mens kvinnen skinner av mannens autoritet.» Hun poengterer at denne sammensetningen bidrar til å forsterke fortellingen om at det er ulikhet mellom kvinner og menn: «Det er en del av problemet at det ikke eksisterer nok bevissthet og at det i mange sammenhenger blir en akseptert fortelling om kvinner og menn», sier hun til Vårt Land (Wanounou 2017).

Tre år tidligere, i 2014, lot tidligere TV 2-programleder og reporter Trude Teige seg intervju om aldersproblematikken i kanalen til VG. Hun uttalte blant annet at: «TV 2 ikke er en god plass å være for en dame over 50 år.» Teige opplevde at kompetansen hennes ble mindre verdt for TV 2 jo eldre hun ble. Hun sluttet i kanalen som 54-åring. I artikkelen kom det frem at styret og ledelsen i TV 2 var svært mannsdominert (Haug Nysether og Gulbrandsen 2014).

I en oppfølgingssak i samme avis roste Mette Anthun Teige for å stå frem med sine opplevelser. Anthun sa blant annet: «Det jeg synes er spesielt interessant er at det er så stor forskjell på kommersiell TV og NRK. Det er trist at TV 2 som en stor og sterk kanal viser få kvinner på skjermen over 50 år. Jeg er veldig usikker på om seerne faktisk er så interesserte i å ha unge, pene damer på skjermen.» Selv begynte Anthun som programleder for Vestlandsrevyen på NRK: «Det føles bra å bli valgt som 48-åring. Alder er ikke et tema hos

mine ledere, de valgte ut fra andre kriterier. I NRK opplever jeg et sunt og moderne kvinneideal, med mange godt voksne damer i ruten. Det er også langt flere kvinnelige ledere i NRK, og alle mine sjefer er kvinner» (Tryggestad Visjø, Dybfest Dahl og Sagmoen 2014).

Tidligere TV 2-dramasjef, Kristin Helle-Valle, uttalte seg også om problematikken:

Det er en veldig konkurransedrevet bransje, og legger man noe kommersielt på toppen av dette, får man en rekke kjønntypiske elementer. Det kan være utfordrende for jenter å slå gjennom fordi man i mange situasjoner vil være et objekt for menns blikk. I tilfeller med mange menn i ledertoppen, så blir man ofte vurdert ut fra popularitet, utseende og attraktivitet. Nærmer man seg 50 har man gått ut på dato (Tryggestad Visjø, Dybfest Dahl og Sagmoen 2014).

Også radioprofil og komiker, Espen Rustad Thoresen, kritiserte TV 2s programledersammensetning i OL-studio i 2014 hvor kvinnene var langt yngre enn mennene. «TV 2 har et gammeldags kvinnesyn som er nedverdiggende», uttalte han til Nettavisen den gang. På Facebook skrev Rustad Thoresen: «Om det hadde vært tre halvgamle damer og to purunge menn, ville bildet vært annerledes. Men dette er vel tilfeldig, for vi er enige om at TV 2s kvinnesyn er helt up-to-date, er vi ikke?» (H.S. Brakstad 2014).

1.2 Formål og aktualitet

Hensikten med oppgaven er å undersøke og se etter eventuelle likheter og ulikheter mellom NRKs og TV 2s TV-journalister sett i et kjønnsperspektiv. NRK og TV 2 er to forskjellige TV-kanaler med ulik forretningsmodell, profil og kultur, og det er dermed rimelig å anta at de kan ansette TV-journalister på ulikt grunnlag.

Både kvinner og menn som opptrer i kveldssendingene vil bli analysert. En rekke variabler som blant annet alder, kroppsspråk, mimikk, stemmebruk, klesdrakt og frisyre samt kamerautsnitt blir brukt som analyseverktøy. Kjernen i prosjektet er kvinnen og hennes likheter med og forskjeller fra det motsatte kjønn. Ankerne og reporterne i NRK og TV 2 blir sammenlignet med hverandre. I tillegg vil det bli foretatt intervjuer med én redaktør og flere redaksjonssjefer og noen av de kvinnelige nyhets- og sportsankerne som opptrer på skjermen på NRK og TV 2.

Tematikken kan bidra til å belyse hvordan kvinnelige journalister blir portrettert og ter seg på TV sammenlignet med de mannlige. I tillegg kan studien vise hvorvidt kjønnsiscenesetninger og kjønnskvensjoner blir opprettholdt av kanalene eller ikke. Kanskje sier dette temaet også

noe om hvordan den statlige og kommersielle allmennkringkasteren forholder seg til likestilling på. Oppgavetematikken kan også kanskje bidra til å avdekke hvordan arbeidssituasjonen er for kvinnelige ankerer sammenlignet med tidligere.

1.3 Problemstilling

I lys av mine spørsmål innledningsvis har jeg valgt å formulere følgende problemstilling med fokus på ankerkvinnens rolle:

Er det forskjell på forekomst av kjønn, alder, utseende, klesdrakt, kroppsspråk og andre ytre karakteristikk blant nyhets- og sportsankere, samt reportere i statlige, lisensfinansierte NRK og privateide, kommersielle TV 2?

I tillegg vil jeg også besvare følgende delspørsmål:

- 1) *Er det forskjeller på kvinne og mann innad i hver kanal?*
- 2) *Er det forskjeller mellom kvinner på tvers av de to kanalene?*
- 3) *Er det mulig å se forskjeller i kvinnelige nyhets- og sportsankeres arbeidssituasjon og eventuell likestilling i dag sammenlignet med tidligere studier?*

1.4 Faglig og teoretisk tilnærming

Tidligere har det vært gjort flere studier med sammenfallende tematikk, både i Norge, Norden og andre land. Midt på 1990-tallet gjorde Kathrine Skretting en norsk undersøkelse om programledere i statlig allmennkringkasting og kommersiell TV på bakgrunn av en nordisk undersøkelse om programledere og kjønn i 1995 (1999).¹ I samme rapport undersøkte Vibeke Pedersen om ikke bare økt likestilling, men også dereguleringen og kommersialiseringen av det danske, norske og svenske TV-markedet på slutten av 1980-tallet medførte en økt andel av kvinnelige programledere på 1990-tallet. I tillegg til dette så Pedersen på om det var forskjeller mellom allmennkringkasteren og kommersiell TV. I likhet med Skretting, utførte Pedersen en dansk variant av samme studie. I en artikkel fra 1996 la Pedersen frem trivialiseringen av kvinnelige programledere i kommersielle kanaler og iscenesettelsen av ankerparet i Danmark. Hege Gundersen og Wencke Mühleisen tok for seg norske TV 2s

---

¹ Skretting teller og studerer imidlertid programledere i alle programtyper på statlig og kommersiell TV, og ikke kun for nyheter og sport som er mitt hovedanliggende. I mitt tilfelle ser jeg kun på Skrettings tall fra programtypene nyheter og sport.

programledere i 2001, mens Turid Øvrebø, studerte Dagsrevyens ankere og reportere i 2013 (2015), noe som også var grunnlaget for avisintervjuet nevnt over. I tillegg finnes flere undersøkelser fra andre land i samme periode, som jeg vil gå nærmere inn på i teorikapittelet.

Studien bygger videre på undersøkelsene nevnt ovenfor og søker å finne eventuelle endringer etter over 20 år med forskning på kjønn og programledere. Jeg vil knytte mine resultater opp mot de eldre funnene så langt det lar seg gjøre.

I tillegg vil kjønn og kjønnsiscenesetninger fungere som et teoretisk bakgrunnstappe samtidig som jeg vil redegjøre for kvinners situasjon i nyhetsredaksjonen, anker- og reporterrollen og kvinnen som programleder.

Det er så vidt jeg vet ikke tidligere blitt utført en lignende sammenlignende undersøkelse av TV-journalistene i NRK og TV 2 i sjangrene nyheter og sport.

1.5 Metoder

I prosessen med å besvare undersøkelsens problemstilling tar jeg i bruk både kvantitativ og kvalitativ metode. I første omgang utfører jeg en kombinasjon av kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse hvor jeg tar sikte på å gi et helhetlig oversiktsbilde over nyhets- og sportsankere samt reportere i NRK og TV 2. Det vil si at jeg under kanalenes kveldsnyheter, regner ut blant annet antall kvinner og menn, gjennomsnittsalder og etnisitet over totalt seks uker. I den kvalitative delen tar jeg for meg én nyhetssending per kanal hvor jeg beskriver ankernes og reporterens ytre og hva de sier og foretar seg i detalj. Videre blir innholdsanalysen fulgt opp med kvalitative intervjuer. Her intervjuer jeg kun kvinnelige ankere og ledere ettersom det er disse som er min målgruppe. Hensikten er å grave dypere i materialet, få innsikt i deres tanker rundt ankerrollen som kvinne, forholdet mellom kvinnen og mannen, alder, utseende, kroppsspråk og mimikk samt rekrutteringsprosesser. I det hele tatt om det er noen forskjeller mellom en statlig og kommersiell allmennkringkaster.

1.6 Struktur

Oppgaven er inndelt i seks kapitler. Første kapittel presenterer blant annet oppgavens bakgrunn, formål og aktualitet samt problemstilling. Kapittel to består av tidligere forskning og teori på området. Videre kommer metodekapitlet som belyser valg av metoder og

fremgangsmåter. Kapittel fire omfatter funn fra den kvantitative og kvalitative innholdsanalysen. Kapittel fem tar for seg de kvalitative intervjuene. Drøfting av funnene blir gjort underveis i analysekapitlene. Teorien presentert tidligere i studien vil bli satt i sammenheng med resultatene. Til slutt følger konklusjon, styrker og svakheter ved studien og forslag til eventuell videre forskning.

2.0 Teori

2.1 Tidligere forskning

Journalistikk- og medieforskning som tar for seg tematikken kvinnelige TV-ankere og reportere i kringkastet og kommersiell TV har alt fått en del oppmerksomhet av ulike forskere. Utvalget av litteratur som går direkte på ankere og reportere i norsk og nordisk sammenheng er imidlertid litt beskjedent og hovedtyngden er noen år gammel. Men det har blitt gjort både amerikanske og britiske undersøkelser, så vel som skandinaviske, og det finnes også annen mer generell litteratur om kvinner i mediene som vi kan supplere med. Nedenfor følger en presentasjon av noen av de mest vesentlige forskningsarbeidene:

Beveger vi oss til Skandinavia først, tok Vibeke Pedersen i samarbeid med blant andre Kathrine Skretting fatt på kvinnelige TV-verter i rapporten *TV-værter, kommersialisering og køn i Norden* (1999). Her så forskerne på forholdet mellom allmennkringkasting og kommersiell TV. Tesen var at kvinner var marginalisert i allmennkringkasteren og trivialisert i kommersiell TV. For Norges vedkommende viste det seg at de kommersielle kanalene hadde større plass til kvinnelige programledere enn NRK. Kvinnene viste seg ofte i nyheter og vær. Ifølge Skretting hadde NRK få programledere generelt, men av de som var, trådte de ofte inn i mer nyskapende roller som brøt med det typiske – eksempelvis en kvinnelig programleder i 40-årsalderen med tydelighet og tyngde i et debattprogram. Til sammenligning hadde de kommersielle kanalene kvinnelige programledere som tok mer tradisjonelle roller. I 1995 hadde nyhetsredaksjonen i norske TV 2 fem personer, to menn og tre kvinner. Sportsredaksjonen bestod av fire menn. NRK hadde én kvinnelig programleder innen sport, men hun var ikke på skjermen den valgte uken. I uke 39 i 1995 gjorde Skretting en kvantitativ optelling av antall programledere på skjermen i alle norskproduserte programmer på kanalene TV+, TV3, TVN, TV 2 og NRK fra klokken 18.00 til sendeslutt. Kun én mannlig programleder i TV 2 opptrådte under nyhetssendingene i den valgte uken. I NRK var det tre menn og to kvinner å se på skjermen innen sjangeren nyheter. Innenfor sport hadde TV 2 én

mannlig programleder og NRK fire mannlige programledere. Det viste seg å være vanskelig å oppdrive data om programledernes alder, men TV 2 delte sine: blant alle programposter var den eldste kvinnen 40 år, mens den yngste var 27 år. Den eldste mannen var 45 år, mens den yngste var 30 år. Inntrykket var at det var få kvinner over 40 år i forhold til et høyt antall menn i samme aldersgruppe den valgte uken.

I nabolandet Danmark var ikke situasjonen særlig annerledes i 1995. Andelen kvinnelige programledere var størst på hybridkanalen TV 2 og lavest på allmennkringkastingskanalen DR-TV. Pedersens forklaring enn kun mediesystemene, var at de nye kommersielle kanalene trolig hadde bedre rekrutteringsmuligheter blant det økende antallet av arbeidsaktive kvinner, og at de nye kanalene ikke fulgte DR-TVs eksempel på kun mannlige ansatte i en periode. En annen grunn kunne være at de nye kommersielle kanalene også brukte programlederpar eller kvinner som programledere i populærkulturelle program. I kategorien nyheter i uke 14 telte Pedersen én mann og to kvinner i DR-TV og én mann og tre kvinner i TV 2. I sportsnyhetene var det to menn og tre kvinner i DR-TV og to menn og én kvinne i TV 2.

I likhet med Norge var også kvinnelige programledere over 40 år nokså fraværende. I kontrast var halvparten av de mannlige programlederne i den aldersgruppen. Kvinnene var yngre enn mennene både i DR-TV og TV 2. Allmennkringkasteren DR-TV trivialiserte ikke kvinner på samme måte som de kommersielle kanalene gjorde. Ingen kvinner ble satt som den mannlige vertens assistent. I flere underholdningsprogrammer ble heller denne trivialiseringen av kvinner parodierte. Likevel ble kvinner trivialisert ved at de kvinnelige programlederne var mye yngre enn de mannlige.

I Hege Gundersen og Wencke Mühleisens undersøkelse fra 2001 så de på TV 2s programledere i studiotaserte, norskproduserte sendinger, der de analyserte alder, kroppsspråk, utseende, antrekk og stemmebruk over én uke fra klokken 18.00 og utover. I programkategorien nyheter fant de like mange mannlige som kvinnelige anker i TV 2s nyhetssendinger, det vil si seks stykker. I 18.30- og 21.00-sendingene hvor det var to studioverter, var det alltid en mann og en kvinne. Aldersfordelingen var nokså jevn, og ankerparet var iscenesatt som likeverdige.

Når det gjaldt klesdrakt var kleskoden formell med anstendig frisyre. I TV 2s sportsnyheter viste det seg å være to mannlige og én kvinnelig anker. I Gundersen og Mühleisens utvalg var gjennomsnittsalderen for kvinnelige programledere 33 år, mens det tilsvarende tallet for de

mannlige var 43 år. De fant ingen kvinnelige programledere over 40 år. Den yngste var 27 år og den eldste var 39 år (2006).

I amerikansk sammenheng, i masteroppgaven *Are Female Television News Anchors Still Judged by Their Appearance: A Study of Gender Bias in Relation to Female Television News Anchors And their Perception of Age and Appearance Discrimination* (2005), rettet amerikanske Dottie M. Barnes blikket mot kvinnelige TV-ankeres utseende og hvordan det ytre fremdeles hadde en stor betydning i yrket. Beslutningstakere og ledere i nyhetsredaksjoner er ofte menn, som ønsker å opprettholde fokuset på billedskjønnhet og attraktivitet for å tiltrekke seg flere seere. Kvinnelige nyhetsankere føler seg presset til å ta vare på utseendet, spesielt gjelder dette for de litt eldre. Unge og attraktive kvinner er idealet. Gjennom en spørreundersøkelse sendt ut til 22 kvinnelige TV-ankere i Michigan-området, ønsket forskeren å få rede på om kvinnene mente de fortsatt var utsatt for diskriminering av alder og utseende, samt om de hadde sett endrede holdninger til alder og utseende.

Barnes fant at over halvparten av respondentene mente at deres utseende ble mer vektlagt enn de mannlige kollegenes. 82,4 prosent antydte at alder fortsatt er en barriere i karrieren for kvinnelige ankere. Det samme gjaldt for vekt. Majoriteten av de spurte sa de også mottok kommentarer fra seerne om utseendet. En av respondentene hadde mottatt tilbakemeldinger på frisyre og antrekk.

Flertallet av respondentene var sterkt uenige i at det var mindre vektlegging av utseende i 2005 sammenlignet med ti år tidligere. De fleste svarte at ledelsen hadde spurt dem om å endre på visse deler av utseendet. Kvinnene mente også at ankerne var ansatt mer på bakgrunn av utseendet enn på grunn av ferdigheter. Barnes konkluderte med at kvinnelige nyhetsankere fortsatt i 2005 møtte utfordringer når det gjaldt utseendet.

I artikkelen «Newsreaders as eye candy: the hidden agenda of public service broadcasting» fra 2012 undersøkte Claire Wolfe og Dr. Barbara Mitra utseendet til britiske nyhetsankere av begge kjønn. De intervjuet kjente ankere, redaktører og produsenter om deres synspunkter rundt et utvalg av nyhetsankere og deres erfaringer i redaksjonen. Også 20 nyhetsseere ytret sine meninger om nyhetsankere og attraktivitet.

Informantene svarte at nyhetsankere helt klart ble valgt ut til stillingen på grunn av hvordan de så ut. En tidligere produsent svarte at utseendet definitivt spilte en rolle for kvinner, og at enkelte ble plukket ut som ankere fordi de var attraktive og at mindre attraktive ikke fikk sjansen. Forskerne antydte at allmennkringkasteren promoterte et idealisert bilde av kvinner hvor de fremhevd ungdommelighet og en spesifikk type skjønnhet. Dette ble igjen ensbetydende med kvinner, mens menn var assosiert med deres ferdigheter.

Aldersmessig var de kvinnelige nyhetsankerne gjerne unge. En tidligere kvinnelig anker kommenterte at mange kvinner gikk av skjermen når de nærmet seg 35 år. Selv ble hun erstattet av en yngre kvinne. Wolfe og Mitra antydte også at når kvinner var vakre ble de nedvurdert av seerne når det gjaldt intelligens og ferdigheter. De eldre kvinnene trakk seg fra skjermen, mens andre løste det med kosmetiske operasjoner. Fraværet av gråhårede kvinner sammenlignet med menn antydte at det ikke var godtatt at kvinner eldes, men at de måtte holde seg unge og attraktive. Konklusjonen var at presset kvinnelige ankere har på seg til å være unge og attraktive er en del av en patriarkalsk maktstruktur som dominerer samfunnet og medieorganisasjonene.

20 år etter Skrettings funn, bidrar også førstelektor ved journalistikkutdanningen i Volda, Turid Øvrebø, og hennes forskningsartikkel «Verdien av en kvinnes stemme. Om kjønn, makt og endring i norsk nyhetsproduksjon» (2015) til diskusjonen. Øvrebø rettet oppmerksomheten blant annet mot Dagsrevyen på NRK i 2013, og sammenlignet nyhetssendingene med den ti år eldre utgaven. I 2013-sendingene var ankerparet, kvinnen og mannen, relativt like i alder og erfaring. I de eldre sendingene derimot, bestod NRK-ankerparet av en «yngre, kvikk kvinne paret med en i snitt 10 år eldre mann med autoritet og 'tyngde'». Ankerparet hentyder likestilling av menns og kvinners autoritet og kompetanse. I 2013 var 43 prosent av reporterne i NRK kvinner. Tre av fire var kvinnelige ankere i NRKs sportsnyheter (s. 43 og 46).

2.2 Femininitet og maskulinitet: kjønnsroller og iscenesettelser

I kjønnsforskningen har det vært viktig å forstå den kjønnete kroppen som et historisk, kulturelt, betinget fenomen. I Norge anvender vi kun ett uttrykk for kjønn – som ikke sier noe om vi refererer til kjønn i kulturell eller biologisk forstand. På engelsk ble begrepet «gender» introdusert som betegnelse for det kulturelle kjønn, til forskjell fra «sex», som betegner fysisk kjønn (Mühleisen 2003 s. 29). Filosof og feminist Simone de Beauvoir og forfatter bak

boken *Det annet kjønn* uttalte at man ikke blir født kvinne, det er noe man blir. Budskapet er at kjønnene, kvinnen og mannen, blir formet av samfunnet, både deres funksjoner og relasjoner til hverandre (2001).

Begrepet «kjønnsroller» betegner kjønn som noe som er sosialt formet og ikke bare biologisk betinget. Kjønn er ikke bare knyttet til biologiske og psykologiske egenskaper hos kvinner og menn, men blir til ved at individene på grunnlag av sitt biologiske kjønn sosialiseres inn i en kjønnsrolle. Denne sosialiseringen foregår gjennom den primære sosialiseringen i familien og gjennom den sekundære sosialiseringen i samfunnet. Denne tankegangen er inspirert av strukturfunksjonalismen hvor samfunnet består av ulike posisjoner, og til hver posisjon er det knyttet normer eller forventninger som angir hvordan personen i denne posisjonen skal handle. Et eksempel på en posisjon er i familien. I familien skal for eksempel mannen forsørge familiemedlemmene, mens kvinner skal ivareta omsorg og kjærlighet. Strukturfunksjonalismen har senere blitt avløst av nye perspektiver, blant annet av «doing gender». I artikkelen «Doing Gender» definerer Candace West og Don H. Zimmermann kjønn som den sosiale tvangen til å handle på en måte som omgivelsene kan forstå som feminin eller maskulin. Kjønn er et sett av kulturelle påbud som mennesket kontinuerlig må følge for å bli godtatt. Enhver som ønsker sosial aksept er nødt til å leve etter normene (Nyheim Solbrække og Aarseth 2006 s. 65, 66 og 70).

2.3 Kvinner i nyhetsredaksjonen

Tanken om likestilling mellom kjønnene skjøt for alvor fart i inngangen til 1970-årene. Den internasjonale bevegelsen, «den nye kvinnebevegelsen», var i anmarsj, også i Norge, med krav om lik rett til arbeid, lik lønn for likeverdig arbeid, større politisk innflytelse for kvinner og retten til å bestemme over egen kropp. Vi fikk likestillingsloven i 1978, abortloven i 1978, kjønnskvotering, høyere utdanning ble lettere tilgjengelig for kvinner og Norge fikk sin første kvinnelige statsminister i 1981. Kvinner ble også mer synlige i samfunnsdebatten, media og i kulturlivet (Lønnå udatert).

At kvinner tidligere var mindre likestilte og mindre yrkesaktive enn menn kan forklare hvorfor journalistikken som fag og profesjon tradisjonelt har vært dominert av menn.

På 1970-tallet var det fortsatt bare 15 prosent kvinner i norske medier. De store hovedavisene hadde begynt å rekruttere kvinner allerede på 1960-tallet, men gjennombruddet kom først

utover på 1970- og 1980-tallet (Hjeltnes 2010 s. 344, Fonn 2015 s. 124). Fonn beskriver også at lønnsnivået mellom kjønnene var skjevt. I 1974 uttalte lederen i Norsk Journalistlag, Trygve Moe – for øvrig i et temabilag av fagbladet *Journalisten* laget av kvinnelige journaliststudenter – at det ikke var realistisk at kvinner noensinne ville oppnå samme lønnsnivå som de mannlige journalistene. Grunnen var at de hadde «hus og barn og hjem ved siden av jobben og (ønsket) å ha mer tid til disposisjon» (2015 s. 124 og 127). Dette skapte sterke reaksjoner og var starten på mange års lønnskamp for de kvinnelige journalistene.

Også journalistutdanningen var preget av endringene. Fonn skriver at det i Norsk Journalistskoles oppstartsår i 1965 ble tatt opp 19 mannlige og seks kvinnelige studenter. Fra 1973–1983 økte andelen kvinnelige studenter fra 34 til over 50 prosent, og andelen kvinner fortsatte å øke, helt frem til i dag. I 2015 hadde journalistikkutdannelsen ved den daværende Høgskolen i Oslo og Akershus 70 prosent kvinnelige studenter (Fonn 2015 s. 124 og 271).

Frem til kvinnesaksbølgen på 1960- og 70-tallet var det fortsatt vanlig at kvinner hadde hovedansvar for «mykt» stoff og stoff som handlet om relasjoner (Hjeltnes 2010 s. 344, Fonn 2015 s. 125), og vi vet ikke om den tendensen er helt borte ennå. I artikkelen «One of the girls? Or the changing gender of journalism» fra så sent som i 1996 skriver Liesbet van Zoonen hvordan kvinner får stereotypiske arbeidsoppgaver som henviser dem til marginaliserte områder i journalistikken. Mens de journalistiske dekningsområdene tradisjonelt har helt mot det som assosieres med maskulinitet, slik som politikk, krim og finans, har det som assosieres med det feminine, som forbrukerstoff, kultur, helse og utdanning, hatt lavere status (s. 22).

Linda Steiner (1998) er inne på noe av det samme – hun skriver at i journalistikkfaget finnes det en antagelse om at feminitet står i strid med det autoritære, som igjen har laget vanskeligheter for kvinnelige journalister nettopp på grunn av kjønnets deres. Steiner, som viser til kvinnelige nyhetsarbeideres selvbiografier, skriver at i over 100 år har kvinnelige journalister kjempet og karret til seg respekt og anerkjennelse som profesjonelle, til tross for møtet med kjønnsdiskriminerende holdninger fra redaktører og kolleger i redaksjonene. Hvis de ikke ble henvist til såkalte kvinneområder, ble de tvunget til å arbeide ekstra hardt for å bevise at de kunne være på lik linje med menn (s. 150). Lignende observasjoner gjorde Torild Skard i Norge på 1970- og 1980-tallet. De kvinnene som lyktes med å ta etter guttas stil, har hun gitt navnet «ståltanter» (Hjeltnes 2010 s. 348).

Ifølge van Zoonen får kvinner gjerne lavere lønn enn menn, uansett utdanning og erfaring. Men forskeren mener også at denne tradisjonen kan ha snudd, men ikke nødvendigvis på den måten at kvinner har fått mer «prestisjetunge» felt. Hun peker på at «mykt» stoff som forbindes med det kvinnelige utgjør en større del av nyhetsdekningen i dag, altså «human touch», personifisering og publikums ønsker og behov. Det blir mer av nyheter innen kultur, underholdning, helse og livsstil (1996 s. 20 og 21).

Denne 20 år gamle beskrivelsen har mange likhetspunkter med Hjeltnes' beskrivelse av norsk journalistikk før likestillingsbølgen på 1970- og 1980-tallet. van Zoonen stiller seg også spørsmålet om journalistikken de siste tiårene har blitt mer feminisert på grunn av økt markedsfokus og kommersialisering. Det betyr ikke nødvendigvis mer likestilling mellom kjønnene, men at tradisjonelt «myke» områder har fått mer plass og kanskje mer status.

van Zoonen beskriver fortsatt diskriminerende rekrutteringsprosesser og holdninger blant ledere i sitt arbeid fra 1996. Kvinnelige journalister skal leve opp til forventningene om å være gode journalister samtidig som de skal være «ekte» kvinner. I van Zoonens eget hjemland, Nederland, mener hun at kvinnelige nyhetsarbeidere midt på 1990-tallet fortsatt føler de blir dømt på grunn av sitt eget kjønn. De kan risikere å få kommentarer på utseendet og oppleve seksuell trakassering fra mannlige kolleger (s. 20 og 23).

Hvordan er forholdet mellom kvinner og menn i nyhetsmediene i dag? I 2017 var det ifølge Norsk Journalistlags (NJ) medlemsstatistikk det året 3463 kvinner og 4556 menn registrert i det norske fagforbundet for journalister. Kvinneandelen var dermed på 43,18 prosent (Frydenlund 2018). Til tross for kvinneovervekten blant studentene, er det paradoksalt nok likevel flest menn som arbeider i norske nyhetsredaksjoner. Det er færre kvinner i lederposisjoner, og kvinner har også en større tendens til å forlate yrket underveis for å gjøre andre ting (Lamark 2016 s. 187).

van Zoonen bekrefter at dette er en internasjonal tendens - jo høyere opp i det journalistiske hierarkiet en kommer, jo færre kvinner er det (1996 s. 20). Internasjonalt viser også rapporten *Global Report on the Status of Women in the News Media* fra 2011 bestående av 59 land med kvinner i 522 redaksjoner, at kvinner bare innehar en tredjedel av journalistjobbene og en fjerdedel av lederjobbene. De nord-europeiske landene, blant annet Norge, kommer bedre ut i

undersøkelsen, av årsaker som likestilling mellom kjønnene og flere lover om forbud mot diskriminering på arbeidsplassen. Dette er basert på en kartlegging av sju norske nyhetsbedrifter med i alt 1363 redaksjonelle medarbeidere, der to av tre journalister er menn (Byerly s. 23, 309, 326 og 329). Eide (2012) skriver at rollene i nyhetsredaksjonen fortsatt ofte følger tradisjonelle kjønnsrollemønstre, men samtidig er ikke kvinners situasjon i nyhetsrommet statistisk, ifølge Eide. Det blir flere kvinnelige journalister, og flere redaksjonelle ledere og mellomledere i norske nyhetsredaksjoner (s. 135 og 138).

Når det gjelder kjønnsfordelingen i nyhets- og sportsavdelingene i de to kanalene som er fokus for denne oppgaven, NRK og TV 2, er dette noe forskjellig. I NRKs nyhetsdivisjon er antallet kvinnelige og mannlige medarbeidere svært likt fordelt per 2018, 49,1 prosent er kvinner og 50,9 prosent er menn (Personlrådgiver Bente Louise Skjerven e-postutveksling 15.03.18). I NRK Sport er andelen kvinner 32 prosent og andelen menn 68 prosent (HR-rådgiver Sporten Siss Kvamme e-postutveksling 07.08.18). Kjønnsfordelingen i TV 2 Nyhetene per 2018 er fordelt på 45 prosent kvinner og 55 prosent menn. TV 2 Sporten består av 18 prosent kvinner og 82 prosent menn (HR- og HMS-rådgiver Gro Høivaag Jensen e-postutveksling 23.01.18).

2.4 Kvinnen som TV-anker

2.4.1 Programlederen og reporteren

TV-nyhetene er en kanals spydspiss. Programmet trekker seere, gir troverdighet og seriøsitet. De legitimerer kanalen som samfunnsinstitusjon og er med på å gjøre TV til et journalistisk medium (Orgeret 2012 s. 241).

I TV-mediet er programlederen mediets formidler mellom institusjon og seere (Mühleisen 2003 s. 56). Som anker skal vedkommende «‘forankre’ publikum i sendingen ved å adressere hver enkelt seer gjennom øyekontakt, påkledning, kroppsholdning, gestikk og mimikk samt snakke og gjøre det med autoritet og troverdighet» (Waldahl, Bruun Andersen og Rønning 2009 s. 59 og 60). Det tradisjonelle programlederidealet på TV ligger i tanken om den nøytrale, formelle, upersonlige formidleren. Dette idealet henger sammen med normer og holdninger til journalistens rolle og funksjon knyttet til det som formidles. Denne fremtreden preger særlig sjangre som nyheter. Likevel er nyhetssjangeren i endring og i noe mindre grad preget av formalitet (Mühleisen 2003 s. 57).

Programlederens stilleie er saklig, men ikke nødvendigvis alvorlig hele tiden. Stilleiet varierer med innholdet i nyheten. Ifølge Waldahl m.fl. har sportsnyhetene og andre lettere nyheter en muntre tone enn politikk og ulykker. Forståelse blir vektlagt, og det snakkes ikke i lange, innviklede setninger (2009 s. 61).

Når det kommer til programlederrollen i tilknytning til kjønn, har den tradisjonelt sett blitt realisert av en mann. Som følge av likestilling og TV-mediets vekt på det visuelle og det attraktive har dette endret seg, blant annet innen TV-nyhetene. Nyheter blir i internasjonal sammenheng i økende grad presentert av kvinner (Mühleisen 2003 s. 56–59). I de senere tider har det også blitt mer populært med et ankerpar i studioet noe som gir større variasjon i presentasjonsformen. Dialogen gir nyhetene en ledigere form (Orgeret 2012 s. 246).

Det er altså programlederen som bidrar til å gjøre nyhetssendingen helhetlig. Ankerne følger seerne gjennom sendingen, introduserer og avrunder innslagene og knytter dem sammen (Orgeret 2012 s. 245). Ankeren gir ordet til reporterne på samme måte som reporterne styrer intervjuene med kilder ved å stille spørsmål, gi føringer, gi lov til å fortsette og avbryte dem. Den direkte interaksjonen mellom anker og reporter kalles *stand-ups*. Reporteren er også ute i felten og rapporterer og intervjuer kilder (Waldahl m.fl. 2009 s. 39).

2.4.2 Allmennkringkasteren og kommersiell TV

Det har tradisjonelt vært stor forskjell på kjønnets betydning mellom den statlige allmennkringkasteren og kommersielt fjernsyn. Allmennkringkasteren forplikter seg til å være allsidig og likestillingsvennlig ut fra demokratiske idealer, men har ifølge Pedersen en tendens til å neglisjere kvinner. Kommersiell TV synliggjør derimot kvinner og imøtekommer kvinnelige seeres behov i større grad, men både synliggjøringen og behovsoppfyllelsen fungerer ambivalent og systembevarende (1996 s. 156). De kommersielle kanalene fremstiller nemlig den tradisjonelle kvinnenrollen, skjønnhet og følelser får stor plass her (Skretting 1996 s. 173). Mühleisen refererer til Pedersen (1999) som nevner at kommersiell TV har måttet «avbalansere overfor problematiske kjønnsknotasjoner». Kvinner blir tradisjonelt forbundet med en passiv mottakerposisjon og ikke med avsenderposisjon. TV-mediet har generelt lav status og blir forbundet med masse- og lavkultur, og derav følger en fryktet feminisering og intimisering av offentligheten som gjerne blir knyttet til unge, pene kvinner som programledere (2003 s. 43 og 44).

Pedersen nevner at allmennkringkasting er en motsetning til kommersialismen, og ser seg selv som en motpol mot populærkultur og «dårlig» smak. Forskeren skriver at allmennkringkasteren har gode grunner både til å bruke kvinner som verter og til å unngå dem. Allmennkringkastermodellen følger ifølge Pedersen den borgerlige offentlighetsmodellen som innebærer at kvinner er henvist fra offentligheten til intimsfæren. I den borgerlige forestillingsverdenen er kvinnen assosiert med natur, kropp og det irrasjonelle og har ingen plass i offentligheten. Pedersen siterer Habermas (1974) som skriver om den borgerlige offentlighets to historiske kvinnesyn. Den ene, hvor kvinnen bringes inn i den offentlige sfære som garanti for det gode og det skjønne, og den moderne fasen hvor kvinnens lavkulturkonnotasjoner gjør henne fremmed i offentligheten. I og med at allmennkringkasteren legger seg opp mot den borgerlige offentlighets klassiske fase, kan man forestille seg at kvinner inviteres inn som garanti for godhet og skjønnhet i overenstemmelse med det klassiske borgerlige idealiserende kvinnesynet. Det vil si at de kan opptre som garanti og pynt for mannlige programledere. Hvis allmennkringkasterens største oppgave er å avgrense seg fra massekulturen, og kvinner er forbundet med det, kan man på den annen side forvente en distansert holdning til bruken av kvinnelige programledere (1999 s. 13–15).

Også Skretting peker på ulikhetene mellom den kommersielle kanalen og allmennkringkasteren. Reklamefinansiert TV er avhengig av å få kvinner i tale siden kvinner er viktigere i forbrukssammenheng enn menn. Ungdom, og særskilt kvinner, er ivrige forbrukere, som også handler til hele familien. For å sikre seg kvinnelige seere presenterer de kommersielle kanalene kvinnelige programledere og iscenesetter dem som attraktivt blikkfang og formidlere av følelser. De kommersielle kanalene fremstiller den tradisjonelle kvinneligheten og tar kvinner på alvor. En av grunnene til dette er at kommersiell TV tradisjonelt ikke har hatt de samme forpliktelsene overfor de borgerlige offentlighetsidealene som allmennkringkasteren. NRK har tradisjonelt vært opptatt av folkeopplysning, politikk, sport og høykultur, og har konsentrert seg om emner menn er mer opptatt av enn kvinner (1996 s. 173). Imidlertid hevder Pedersen at selv om tradisjonell likestilling kan spille inn i de kommersielle kanalene, så vil ikke kvinnene egentlig være likestilte, men utvalgt og iscenesatt, så de oppfyller kommersiell TVs ønsker, nemlig som blikkfang og følelsesformidler (1996 s. 156).

Kort oppsummert kan forskjellen mellom statlig allmennkringkasting og kommersiell TV defineres ved at allmennkringkasteren tilhører den offentlige sfæren mens den kommersielle

tilhører den private. Formålet til allmennkringkasteren er opplysning, innhold og virkelighet. Den kommersielle er underholdning, seere og mediet selv. Målgruppen for allmennkringkasteren er hele folket samt svake grupper i samfunnet. Den kommersielle kanalen segregerer etter kjønn, alder, klasse og forbruker. Mottakeren er statsborgeren for allmennkringkasteren og forbrukeren for den kommersielle (Pedersen 1999 s. 15).

2.4.3 Programlederkvinnen

Ifølge Pedersen legger kommersiell TV vekt på form og stil samt intim henvendelsesform. I kampen om seere blir kvinnelige studiooverter tatt i bruk (1996 s. 156). I denne sammenhengen er «blikkfangfunksjonen» relevant, noe som vil si at kvinnelige programledere ofte er unge og pene, og det er den avgjørende visuelle iscenesettelsen på fjernsyn. Kroppsholdninger, kostyme, sminke og kommunikasjonsmåter blir regissert på feminine måter (Mühleisen 2003 s. 21).

Butler (1997 og 2004) har utviklet en teori om kjønn hvor performativitet (iscenesettelse) står sentralt. Det handler først og fremst om hvordan språklige og kroppslige ytringer og uttrykk repeterer normer for kjønnethet og danner grunnlag for sosial og kulturell kjønnspraksis. Det å være kvinne eller mann kan sees som bestemte måter å repetere spesifikke iscenesettelser på. Gjennom iscenesettelser siteres konvensjonelle måter å opptre kjønn på (siteret i Bondevik og Rustad 2006 s. 57).

Hege Gundersen og Wencke Mühleisen tar opp at kjønn iscenesettes i forbindelse med TV 2s programledere: «...vi tenker oss kjønn som noe foranderlig, noe som innebærer valg, og ikke som noe naturlig – gitt en gang for alle.» Videre skriver de at: «Programledernes personlighet og kulturens generelle og ofte ubevisste 'kjønnsrepertoar' blander seg [...] med kanalprofil, fjernsynskonvensjoner og sjangerkrav. Sammen virker dette inn på hvordan kvinnelige og mannlige programledere framstår på skjermen.» Kroppsspråket er enkelt og kontrollert. Det er formalisert for å oppfylle idealet om både seriøsitet, nøytralitet og troverdighet (2006 s. 158 og 164). Forskerne eksemplifiserer nyhetsankernes kroppsspråk i nyhetene fra 2001:

Vår Staude retter kroppen symmetrisk og frontalt mot kamera, mens Morten Sandøy er plassert i en lett vinkel rettet mot Staude. I kontrast til dette sitter Nils Gunnar Lie og Kari Birkeland i symmetrisk lett vinkel i forhold til hverandre. Staudes sentraliserte posisjon overfor kamera låner hennes kroppsspråk noe mer autoritet enn Sandøys. Sandøys sittestilling signaliserer en dobbel henvendelse: til kamera, men også mot Staude. Staude foretar i tillegg ofte en liten sidebøyning av hodet til høyre og venstre, noe som gir inntrykk av emosjonelt engasjement og empati. Disse

to tilsynelatende minimale virkemidlene bidrar med andre ord å gi Staude formidlingsautoritet og troverdighet (2006 s. 165).

Pedersen tegner et bilde av den kvinnelige studioverten som ung, pen og glamorøs, iscenesatt og fotografert, med blikket trengende inn i kameraet. Motparten hennes er den langt eldre mannen (1996 s. 161). Dette kan knyttes til Laura Mulveys artikkel «Visual Pleasure and Narrative Cinema» (1975) som baserer seg på klassisk film, med appell til det mannlige blikket (sitert i van Zoonen 1994 s. 88). Dette er stikk i strid med Skrettings påstand om at de kvinnelige ankerne ansettes for å tiltrekke seg kvinnelige seere i særskilt kommersiell TV. van Zoonen er også innom det billedskjønne ankerparet som hun betegner som «Ken og Barbie-journalistikk». Definisjonen er et lokalt ankerpar der billedskjønnhet fremstår som langt viktigere enn egenskapene og kvalitetene som journalist (1996 s. 26). Turid Øvrebø beskriver programlederrollen i sammenheng med kjønn som følgende: «Standardparet vi kjenner fra programledere i fjernsyn er den unge, attraktive kvinnen, og den erfarne, godt voksne mannen. De gir hverandre glans. Hun får glans fra hans makt og kompetanse, og han får fra hennes ungdommelighet og attraktivitet» (sitert i Tryggestad Visjø, Dybfest Dahl og Sagmoen 2014, Wanounou 2017).

3.0 Metode

For å besvare oppgavens problemstilling så godt som mulig, har jeg valgt å benytte meg av både kvantitativ og kvalitativ forskningsmetode. En kombinasjon av både kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse som grunnmateriale, med hovedvekt på den kvantitative delen, ble i første omgang foretatt, etterfulgt av kvalitative intervjuer.

Kvantitative data er «[...] data som kan tallfestes eller telles. Ofte er det snakk om å analysere et begrenset antall egenskaper for et stort antall enheter.» Kvalitative data beskrives derimot som «[...] erfaringsmateriale (observasjoner) [...] som det ikke er hensiktsmessig å tallfeste. [...] Et kvalitativt materiale er ofte hentet fra et lite antall kilder, men det dekker veldig mange aspekter ved denne kilden» (Østbye, Helland, Knapskog, Larsen og Moe 2013 s. 21 og 22). Analysemetodene jeg valgte var de mest relevante for denne studien. Med den kvantitative innholdsanalysen kunne jeg fremskaffe tall fra en relativt stor mengde med data og danne et inntrykk av hvordan situasjonen var gjennom eksempelvis alders- og kjønnsfordeling. I den kvalitative delen av innholdsanalysen konsentrerte jeg meg om færre enheter, og kunne dermed gjøre en grundigere analyse hvor detaljrike beskrivelser av innholdet og analyse sto

sentralt. I og med at spesielt den kvantitative innfallsvinkelen ikke ga et dybdeperspektiv og svar på hvorfor tallene fremsto som de gjorde, kom de kvalitative intervjuene til god nytte. Intervjuene kunne gi svar på bakgrunnen for tallene fra den kvantitative innholdsanalysen. Her var det også anledning til å gå enda mer i dybden ved å intervjuer ankerer og ledere personlig. Ulempen ved denne metoden igjen er at overførbarhet lar seg vanskelig gjøre, og at svarene er subjektive og gjerne udokumenterte påstander. På denne måten benyttet jeg meg av metodetriangulering som kan styrke studiens validitet. Det vil si at svakheten ved en metode kan kompenseres hvis en bruker andre metodetilnæringer, enten ved en kombinasjon av kvantitative eller kvalitative eller bruk av flere ulike kvantitative eller kvalitative metoder (Østbye m.fl. 2013 s. 126).

3.1 Kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse

Valget falt på kvantitativ innholdsanalyse som en av metodetilnæringerne fordi den egner seg best til mitt formål, nemlig å analysere statlige, lisensfinansierte NRK og private, kommersielle TV 2s bruk av nyhets- og sportsankere samt reportere i nyhets- og sportssendingene med kvinner og kjønn i sentrum. Den kvantitative innholdsanalysen blir beskrevet som «[...] dataregistrering og analyseteknikker som søker mot en systematisk, objektiv og kvantitativ beskrivelse av innholdet i et budskap» (Østbye m.fl. 2013 s. 208).

Gjennom den kvalitative innholdsanalysen hadde jeg også mulighet til å gjøre en analytisk beskrivelse hvor materialet ble mer levendegjort. Jeg kunne beskrive situasjonen, og vise til nyhets- og sportsankernes samt reporterens adferd, talebruk og ytre. Grønmo beskriver metoden som følgende: «Kvalitativ innholdsanalyse [...] omfatter systematisk gjennomgang av dokumenter med sikte på å kategorisere og registrere det innholdet som er relevant for bestemte problemstillinger» (2016 s. 181).

Det var ideelt både å observere, telle og beskrive ankerne og reporterne i sendingene for å dyrke frem en så fruktbar analyse som overhodet mulig. På denne måten kunne jeg sammenligne de to kanalenes bruk av TV-journalister og muligens antyde et visst mønster og ulikheter i mediemodellene og mellom kjønnene knyttet til anker- og reporterrollen.

3.1.1 Fremgangsmåte for kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse

Gjennom den kvantitative innholdsanalysen undersøkte jeg ankerne og reporterne i NRKs og TV 2s nyhets- og sportssendinger i en tre ukers periode i november måned (uke 46, 47 og 48).

Undersøkelsen strakte seg fra 13. november til og med 3. desember 2017. Senere fant jeg ut at analysen måtte utvides med tre ekstra uker for å få nok tilstrekkelig data. Utvidelsen ble gjort i tidsperioden 8. til og med 28. januar 2018 (uke 2, 3 og 4). Dermed er datamaterialet samlet inn over totalt seks uker med to måneders mellomrom. De valgte sendingene var NRK1s sendinger klokken 19.00 (Dagsrevyen) og klokken 23.00 (Kveldsnytt), samt TV 2s hovedsendinger klokken 18.30 og klokken 21.00. Sportsnyhetene 18.50 og 21.25 i TV 2 ble også inkludert. Antallet sendinger på seks ble valgt for å sikre nok data og for å danne et tydeligere bilde av det hele. Ved å velge totalt seks ukers varighet på datainnsamlingen fikk jeg også analysert flere ankere og reportere i og med at de ansatte går i turnus og at ikke alle er å se på skjermen hver uke.

Jeg satte i gang med registreringen ved å sette opp dataene i et Microsoft Office Word-dokument. Under variabler som «kjønn», «alder», «etnisitet» og så videre noterte jeg ned det jeg observerte i sanntid på TV-skjermen. Opplysninger som alder søkte jeg opp på nettet, og fant de enten via opplysningssider eller nettartikler. Jeg forhørte meg også om alderen til noen av journalistene via e-post. Da jeg nærmet meg slutten av undersøkelsesukene, begynte jeg å bearbeide og systematisere det innsamlede materialet. I Microsoft Office Excel lagde jeg tabeller som angikk kjønn, alder, etnisitet, klesdrakt, frisyre (hårfarge), mimikk (smil) og stemmebruk.² Jeg telte blant annet antall kvinnelige og mannlige journalister i hver enkelt kanal i tillegg til gjennomsnittsalder og etnisitet. Alle nyhets- og sportsankere ble telt. Kun reporterne som befant seg i selve nyhetsinnslaget eller på direkten ble med i dataene. Enkelte nyhetsklipp inneholdt utelukkende reporter-voice-over uten at journalistene var synlige i TV-bildet. Disse reporterne ble ikke registrert under innsamlingen fordi de ikke syntes. Samtlige journalister ble nummerert med kodenavn i tabellene for å bevare deres anonymitet.

I utgangspunktet startet jeg med å notere og gruppere observasjoner per anker og reporter for hver enkeltsending, men dette ville raskt bli veldig omfattende og uoversiktlig i den endelige analysen. Jeg observerte at de aktuelle kandidatene hadde konsistent oppførsel og klesdrakt fra sending til sending uten avvik av betydning, så derfor valgte jeg å redusere og oppsummere tallmaterialet til én observasjon per kandidat og mener dette er en riktig antagelse.

---

² Vedlegg 5, s. 120–122.

Den kvalitative innholdsanalysen ble gjort i etterkant av den kvantitative innholdsanalysen. Via NRKs og TV 2s nettspillere, NRK TV og TV 2 Sumo, fikk jeg sett nyhetssendingene om igjen selv om de ikke ble sendt i sanntid. I den kvalitative analysen valgte jeg meg ut to hovednyhetssendinger fra utvalget på totalt seks uker: NRKs Dagsrevyen-sending den 20. november 2017 og TV 2s 21-nyhetssending inkludert Sportsnyhetene 21.25 den 11. januar 2018. Disse fremsto som representative for de valgte undersøkelsesukene fra den kvantitative innholdsanalysen. Her ble alle undersøkelsens variabler tatt i bruk med detaljerte beskrivelser av alt nyhets- og sportsankerne samt reporterne sa og foretok seg, i tillegg til det ytre.

3.1.2 Utvalg av nyhets- og sportssendinger

Ettersom oppgaven er sentrert rundt allmennkringkasterne NRK og TV 2 og deres nyhets- og sportsankere samt reportere besluttet jeg at det var ideelt å se på TV-kanalenes kveldssendinger for å samle inn nok datamateriale. Morgensendingene hadde også vært aktuelle, men jeg valgte å vektlegge kveldssendingene fordi disse har størst publikum og er hovedsendingene. Som tidligere nevnt gikk disse sendingene klokken 18.30, 18.50, 19.00, 21.00, 21.25 og 23.00.

Nyhetssendingenes varighet er alt fra 25–45 minutter. TV 2 stykker opp sine nyhetssendinger. Innenriks- og utenriksnyhetene klokken 18.30 og 21.00 varer i omtrent 15–20 minutter. Deretter er det været og reklamepause, før det så er sportsnyhetene i 5–8 minutter. NRK har lagt nyhetene og sportsnyhetene i en og samme sending. Dagsrevyen har en varighet på 45 minutter, med unntak av fredagssendingen på 30 minutter. Kveldsnytt ligger på omtrent 15 minutter.

3.1.3 Utvalg av variabler

Undersøkelsen bygger på forestillingen om at statlige, lisensfinansierte NRK og private, kommersielle TV 2 har ulik bruk av nyhets- og sportsankere samt reportere i sine nyhets- og sportssendinger. Det kjønnede blikket står sentralt her. Er det noen forskjell på kvinnelige og mannlige TV-journalister i de to kanalene? Med utgangspunktet i dette har jeg definert variablene «kjønn», «alder», «etnisitet», «klesdrakt og frisyre», «mimikk», «kroppsspråk», «stemmebruk», «samspill/under- og overordninger», «intervjustil» og «kamerautsnitt». Disse ti variablene danner grunnsteinen for registreringen i Word- og Excel-skjemaet. Nedenfor følger en kort beskrivelse av hver enkelt variabel:

- *Kjønn*

Kjønn er vesentlig å undersøke. Hvor mange kvinner og menn er å se i nyhets- og sportssendingene på de to TV-kanalene?

- *Alder*

Hvordan er alderen fordelt mellom kjønnene i de to kanalene? Er det færre eldre kvinner enn menn?

- *Etnisitet*

Er journalistene etnisk norske eller har de en annen etnisk bakgrunn? Hvilken kanal har flest ansatte med annen etnisk bakgrunn?

- *Klesdrakt og frisyre*

Det ytre er en særdeles viktig faktor. Antrekk, sminke og frisyre danner inntrykk og holdninger til journalistene i sendingene. Hva er vanlige antrekk? Kler kvinner og menn seg like fargerikt? Hvordan er frisyren og hårfargen?

- *Mimikk*

Hvordan bruker ankerne og reporterne ansiktet? Smiler de? Hvem bruker mest smil, kvinner eller menn?

- *Kroppsspråk*

Hvordan bruker ankerne og reporterne kropp og hender? Hvordan står eller sitter de?

- *Stemmebruk*

Stemmen er et viktig instrument for journalistene i TV-mediet. Hvordan bruker de stemmen? Er det forskjell på kvinnene og mennenes stemmebruk?

- *Samspill/under- og overordninger*

Er det samspill mellom journalistene i sendingene? Er det en ledende anker i studioet? Er det i så fall kvinnen eller mannen? Vender den ene parten seg mot den andre?

- *Intervjustil*

Når de kvinnelige og mannlige journalistene intervjuer, er det forskjell på intervjustil? Opptrer de forskjellig overfor kvinnelige og mannlige intervjuobjekter?

- *Kamerautsnitt*

Hvordan er bildeutsnittene? Går TV-kameraet inn i ulike bildeutsnitt på begge kjønn?

3.1.4 Reliabilitet

Reliabilitet betyr pålitelighet eller troverdighet og gjelder kvaliteten i innsamlingen, bearbeidningen og analysen av data. Datamaterialet og resultatene av analysen må kunne stoles på og være av god kvalitet, og det må ikke forekomme feil i målingen (Østbye m.fl. 2013 s. 27, Gentikow 2005 s. 57). Ville en annen forsker fått de samme resultatene om vedkommende utførte undersøkelsen?

Kvaliteten i datainnsamlingen kunne kanskje ha vært bedre dersom jeg hadde sett alle nyhets- og sportssendingene på kanalene i løpet av et døgn. Det er nemlig forskjellige ankere og reportere som opptrer i sendingene morgen, ettermiddag og kveld. For eksempel sender ikke TV 2 nyheter kun på sin hovedkanal. De driver også løpende nyhetssendinger på TV 2 Nyhetskanalen. Her opptrer det gjerne andre ankere av begge kjønn som ikke er en del av mitt utvalg. Dette betyr at mitt utvalg ikke nødvendigvis gir et fullstendig representativt bilde av de faktiske forholdene og at jeg ville kunne ha fått andre tall om jeg inkluderte andre sendinger fra TV 2 Nyhetskanalen. Jeg har også under samme periode observert andre kvinnelige ankere under TV 2s morgensendinger. Dermed kan beslutningen om å analysere utelukkende kveldsnyheter, altså hovedsendingene, ha en innvirkning på de endelige funnene. Samtidig har ikke NRK en egen nyhetskanal, så det virket dermed å være mest hensiktsmessig å sammenligne kveldssendinger på begge kanaler. Videre kan valget av uke 46, 47 og 48 i 2017 og uke 2, 3 og 4 i 2018 være utslagsgivende for resultatet ettersom at det ikke nødvendigvis er stor forskjell i variasjon på journalistene. Med 112 journalister observert over en periode på totalt seks uker antar jeg likevel at mitt utvalg vil være representativt.

3.1.5 Validitet

Med validitet menes gyldighet eller troverdighet. Validitet handler om relevansen av innsamling av data, utvalg og analyse knyttet til problemstillingen. Det dreier seg om å måle

det man sikter mot å måle (Østbye m.fl. 2013 s. 26). Er dataene relevante for det jeg ønsker å undersøke? Eller har jeg vært så selektiv at jeg har oversett data som kan være viktig?

Ved å foreta en kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse, har jeg sikret meg data som kan være til hjelp for å besvare oppgavens problemstilling. Denne sammensetningen av metoder betegnes som nevnt som metodetriangulering, en kombinasjon av ulike typer data og analyseteknikker for å se om de gir sammenfallende beskrivelse av et fenomen (Østbye m.fl. 2013 s. 22). Gjennom kvantitative og kvalitative data får jeg et innblikk i hvordan det står til med TV-kanalenes nyhets- og sportsankere og reportere i beste sendetid. Ved hjelp av den kvalitative metoden har jeg også mulighet til å analysere ankerne og reporterne mer grundig, samt gjøre flere observasjoner og beskrivelser enn det jeg ville ha gjort med kun den kvantitative.

3.1.6 Representativitet

Når det gjelder representativitet er spørsmålet om min undersøkelse kan overføres eller slutte opp om det faktum at det er ulik bruk av anker og reportere mellom en statlig allmennkringkaster som NRK og en kommersiell allmennkringkaster som TV 2. Jeg har tidligere nevnt at de valgte undersøkelsesukene og kveldssendingene ikke beskriver den fulle virkeligheten, men de kan likevel gi en pekepinn på hvordan forholdene og tilstanden er.

3.2 Kvalitative intervjuer

De kvalitative intervjuene ble utført etter gjennomføringen av den kvantitative og kvalitative innholdsanalysen. Intervjuene bygget videre på funnene fra innholdsanalysen og fungerte som supplement til det innsamlede datamaterialet. Formålet var å få ankerne som opptrådte i de valgte undersøkelsesukene samt lederne i tale og undersøke temaet mer dyptgående. Ved å intervju ankerne kunne jeg få innsikt i deres opplevelser og meninger om kjønnsstatistikken omkring ankerrollen. Jeg var først og fremst interessert i deres synspunkter rundt det å være kvinnelig anker i kanalen, hvilke tanker de hadde rundt alders- og kjønnsfordeling, utseende og væremåte. Hva de trodde om deres respektive kanals rekrutteringsstrategi sto også sentralt her. For ledelsen var rekruttering av TV-journalister i kanalen det aktuelle, i tillegg til tanker rundt anker- og reporterrollen, alders- og kjønnsfordeling, væremåte og utseende. Jeg hadde i tillegg mulighet til å få kommentarer, bekreftelser eller avkreftelser på funnene fra innholdsanalysen. I *Det kvalitative forskningsintervju* skriver Kvale og Brinkmann at det «[...]»

kvalitative forskningsintervjuet søker å forstå verden sett fra intervjupersonens side. Å få frem betydningen av folks erfaringer og å avdekke deres opplevelse av verden» (2015 s. 20). Ifølge Østbye m.fl. skal den som intervjues gi innsikter og refleksjoner til forskeren (2013 s. 103).

3.2.1 Fremgangsmåte for kvalitative intervjuer

Utarbeidelsen av intervjuene foregikk gjennom å lage en intervjuguide med en semistrukturert intervjuform. Intervjuguiden ble strukturert etter temaer som kjønn, alder, utseende og klesdrakt, kroppsspråk og mimikk samt mer generelle spørsmål som gikk på rekruttering. Semistrukturerte intervjuer betegnes som at temaene det spørres om er definert på forhånd. Denne formen er gunstig siden det er mulig og naturlig å forfølge innspill og å stille oppfølgingsspørsmål (Østbye m.fl. 2013 s. 105). Jeg formulerte identiske spørsmål for nyhets- og sportsankere og ledere i begge kanaler, men også unike spørsmål avhengig av om informantene var tilknyttet NRK eller TV 2. Det kunne gjelde eksempelvis konfrontering og meddelelse av tall fra den kvantitative innholdsanalysen. Intervjuene ble avtalt via e-post og ble gjennomført i tidsperioden mars til mai 2018. Alle intervjuene ble gjort individuelt, og de fleste informantene møtte jeg ansikt til ansikt på deres arbeidsplass eller på kafé. Av årsaker som lang avstand og hensyn til tid, utførte jeg videointervjuer over Skype med TV 2s sportsankere i Bergen. Det var vesentlig å kunne se informantenes mimikk og kroppsspråk for å tolke ytringene deres ytterligere. To av intervjuene måtte jeg likevel gjøre via e-post og telefon. Informantene hadde ikke anledning til å gjennomføre samtalene i et annet format. E-post er ikke ideelt med tanke på mulighet for øyeblikkelige oppfølgingsspørsmål ei heller er det mulig å lese informantenes kroppsspråk. Det fordelaktige ved e-postintervjuet er at intervjuobjektet har anledning til å tenke seg nøyer om og bruker trolig velvalgte formuleringer.

Under samtalene brukte jeg intervjuguiden som støtteark. De fleste av spørsmålene ble stilt, men rekkefølgen ble noe endret. Jeg fulgte også opp med oppfølgingsspørsmål der det falt seg naturlig. Samtalene ble tatt opp på lydopptaker via mobiltelefon og Mac for å dokumentere hva som ble sagt og for å unngå feilsitering i etterkant.

Det var høyst viktig at intervju spørsmålene belyste oppgavens problemstilling. Spørsmålene forsøkte jeg å holde åpne. Ledende spørsmål ville antagelig legge bestemte meninger på informantene. Det er dokumentert at spørsmålets ordlyd kan forme svaret (Kvale 2007 s. 88). For ankernes vedkommende, startet jeg med konkrete spørsmål som alder, utdannelse, veien

inn i yrket og arbeidsoppgaver. Videre fortsatte jeg med mer substansielle spørsmål for ytterligere refleksjon. Etter hvert gikk jeg inn på mer kritiske spørsmål og konfrontasjon, og rundet så av det hele til slutt. Lengden på intervjuene varierte, men lå på alt fra 35 minutter til litt over 60 minutter.

I ettertid transkriberte jeg lydopptakene. Transkribering betyr å omdanne, å forandre fra en form til en annen. Transkripsjoner er oversettelser fra muntlig språk til skriftlig språk. Fordi transkriberingen av intervjusamtalen blir abstrahert, forsvinner tonefall, intonasjon og pust. Derfor er transkriberinger fattige konstruksjoner av intervjusamtalen (Kvale 2007 s. 93). Lydopptakene varte om lag 530 minutter samlet og resulterte i 163 sider med transkribert tekst. Under transkriberingen skrev jeg ned informantenes og mine utsagn ordrett, men unnlot å markere latter, tonefall og pauseord som «eh» og «hm». Enkelte av informantene hadde dialekter, disse valgte jeg å oversette til bokmål.

I utformingen av analysepresentasjonen plukket jeg ut sitater som jeg anså som relevante og interessante for oppgavens problemstilling. Dalen lister opp følgende sitater som man bør lete etter: sitater som fanger opp det essensielle, som kan stå som eksempel for mange og som forekommer sjelden. Jeg hadde sett meg ut noen sitater på forhånd i arbeidet med transkriberingen som jeg fant viktige og innholdsrike. Videre var jeg nøye med å velge ut sitater som kunne fange opp mange av informantenes synspunkt om samme tema. Dessuten var jeg også opptatt av å finne sitater som kunne gi svar på årsaker og sammenhenger. Sjeldne uttalelser fikk også komme med for å illustrere at det fantes andre meninger. Sitatene ble delt inn etter ulike kategorier som alder, ankerrollen, rekruttering, kroppsspråk og mimikk og utseende etter hvilket tema de hovedsakelig belyste. Dalen siterer Kruse (1996) som kaller denne fremgangsmåten for «den tematiske metoden» (2011 s. 87 og 89).

3.2.2 Utvalg av informanter

For å dekke ankernes meninger og opplevelser så grundig og representativt som mulig, valgte jeg å intervjuer til sammen syv kvinnelige ankere. I tillegg ble fire ledere, altså to fra hver kanal med i utvalget. Daværende nyhetsredaktør i NRK, Alexandra Beverfjord og redaksjonssjef i NRK Sport, Janne Fredriksen, samt redaksjonssjef i TV 2 Nyhetene, Silje Hovland og redaksjonssjef i TV 2 Sporten, Anniken Hjertholm, var naturlig å henvende seg til fordi de er journalistenes overordnede ledere. Lederne kunne svare på rekrutteringsstrategier i kanalen, alders- og kjønnsandel og andre faktorer som utseende, klesdrakt, kroppsspråk og

iscenesettelser. I og med at nyhets- og sportsankerne er adskilt i hver sin avdeling i NRK og TV 2, så jeg det nødvendig å henvende meg til både ledere for nyheter og sport.

Ankerne ble valgt blant de som optrådte i den kvantitative innholdsanalysens undersøkelsesuker. Jeg ønsket først og fremst variasjon i alder og ulik fartstid i ankerrollen. Min forestilling var at de eldre kvinnene kanskje ville ha andre oppfatninger om temaet enn de yngre og motsatt.

Jeg utelot å intervjuere reportere simpelthen på grunn av at studien er spisset mot nyhets- og sportsankere. Reporterne kommer godt med som et annet bilde i bakgrunnen. De står i kontrast til ankerne.

Hos TV 2 var det to ankere jeg ikke fikk intervjuet i mitt utvalg. Den ene nyhetsankeren ønsket ikke å delta da vedkommende følte at hun uansett ikke ville få full anonymitet og fryktet å bli identifisert i ettertid. Den andre ankeren svarte ikke på mine gjentatte henvendelser. Etersom TV 2 har færre kvinnelige ankere i sin stab, og kun fire i mitt utvalg, hadde jeg få valgmuligheter. Totalt ble utvalget på syv ankere, fordelt på fire nyhetsankere og én sportsanker i NRK og to sportsankere i TV 2. Alle ankerne jeg henvendte meg til i NRK valgte å stille opp.

3.2.3 Etikk

I forskning som involverer personer, er det nødvendig å ta høyde for etiske problemstillinger (Østbye m.fl. 2013 s. 131). I og med at denne studien innebærer innsamling av personopplysninger, altså kvalitative intervjuer med informanter med fullt navn, alder og andre bakgrunnsopplysninger, var jeg pliktet til å melde inn prosjektet til Personvernombudet for forskning/Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Jeg fylte ut et meldeskjema, som i sin tur ble godkjent.

Ifølge Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humanioras (NESH) retningslinjer «kan forskningsprosjekter som inkluderer personer i hovedsak bare settes i gang etter deltakernes informerte og fri samtykke» (Etikkom.no 18.12.14a). I forkant av intervjuene fikk informantene et informasjonsskriv om studien hvor de måtte signere samtykkeerklæring. Her ble det lagt frem hva studien gikk ut på, at deltakerne samtykket til å delta og at de hadde mulighet til å trekke seg underveis. Informasjon og materiale må vanligvis anonymiseres for å

verne om personene det forskes på (Etikk.no 18.12.14b). Informantene ble tilbudt full anonymitet, hvorpå de aller fleste av ankerne ønsket å bli sitert anonymt av ulike årsaker. Jeg besluttet derfor å anonymisere samtlige ankere. Nyhetsredaktøren og redaksjonssjefer ble derimot sitert med fullt navn fordi det ikke var hensiktsmessig å anonymisere disse samtidig som de ikke ga uttrykk for å holde egen identitet skjult. Gjennom arbeidet med presentasjonen av intervjuene var jeg bevisst på hensynet til ønsket anonymitet. Samtlige ankere ble sitert med et nummerert kodenavn som eksempelvis «AKN1» i NRK og «AKT4» i TV 2 som ikke er gjenkjennelig annet enn for undertegnede. I tillegg til dette unngikk jeg å nevne en kvinnelig ankers makker som kunne ledes tilbake til kvinnen selv ved å kalle vedkommende «xxx».

Alle deltakerne i studien ble tilbudt sitatsjekk, hvorpå alle takket ja. På denne måten kunne jeg rette opp i misforståelser, og unngå uenigheter i ettertid. Sitatene ble sendt på e-post, og noen av informantene gjorde rettelser på ting som de mente kunne feiltolkes.

3.2.4 Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet

Ifølge Thagaard er ikke begrepene validitet, reliabilitet og generaliserbarhet nødvendigvis relevante i den kvalitative forskningstradisjonen. I stedet bruker forskeren gjerne troverdighet og bekreftbarhet i stedet for reliabilitet og validitet og overførbarhet fremfor generaliserbarhet (2004 s. 23).

Under alle intervjuene benyttet jeg meg av to taleopptakere samtidig. Dermed kunne jeg konsentrere meg fullt og helt om det som ble sagt. På denne måten unngikk jeg feilsitering og sikret meg nøyaktige data til transkriberingen i etterkant. Dette styrker troverdigheten i datamaterialet. De aller fleste av intervjuene ble gjort i rolige omgivelser, fri for støy og andre forstyrrelser. Jeg ønsket å skape en avslappet og åpen ramme slik at informantene kunne føle seg komfortable i intervjusituasjonen. Dermed hadde jeg mulighet til å kommunisere godt med informantene, fange opp refleksjoner og forhindre overfladisk informasjon. Det var viktig for meg å etablere tillit og troverdighet og med det oppnå høy troverdighet.

Thagaard lufter problematikken rundt forholdet mellom intervjuer og informant.

Hun mener at forskeren kan påvirke informantens uttalelser i måten intervjueren fremstår på. Jeg som masterstudent og forsker kan ha en innvirkning på intervjusituasjonen. Informanten vil kanskje åpne seg på en annen måte dersom jeg var en venn eller bekjent av vedkommende.

Samtidig er det muligens av betydning av at jeg som intervjuer og informantene er av samme kjønn. Det gjør at det dannes et grunnlag for en felles forståelse (Thagaard 2004 s. 101 og 105).

Et annet viktig punkt er at spørsmålene fort kan bli ledende fordi jeg kanskje ønsker å styre samtalen i en bestemt retning, noe som kan føre til at troverdigheten i datamaterialet blir svekket. Det er også fort gjort å overlesse informantene med spørsmål eller stille flere spørsmål samtidig. Dette kan føre til at vedkommende kan velge hvilket spørsmål hun vil svare på.

Jeg kan ikke med full sikkerhet vite at informantene ikke har svart det de tror jeg vil høre, at de ønsker å stille seg selv og arbeidsplassen i et godt lys eller for å skjule uvitenhet. Det problematiske er dersom vedkommende holder igjen vesentlig informasjon, ikke ønsker å uttale seg om forholdene i negative vendinger eller snakker over temaet som jeg forsøker å gå i dybden på. Sannheten når kanskje ikke frem i frykt for konsekvenser. Dette kan medføre at bekræftbarheten blir påvirket. Kvale og Brinkmann poengterer at eliteintervjuer med ledere og eksperter kan by på mer eller mindre forberedte innlegg som kan fremme synspunktene de ønsker å kommunisere ut (2009 s. 159). En annen hake er at noen av informantene ga uttrykk for at de hadde begrenset med tid under samtalen, og det kan dermed ha resultert i mindre gjennomtenkte svar. De fleste av ankerne ønsket å siteres anonymt. Det er vanskelig å unngå at personer som er i miljøet ikke vil kunne identifisere informantene nettopp fordi ankerne utgjør en liten gruppe. Igjen kan dette føre til at troverdigheten blir noe svekket.

Det beskjedne utvalget av ankere i TV 2 som bare består av to sportsankere sammenlignet med fire nyhetsankere og én sportsanker i NRK gjør at utvalget ikke blir like bredt. Dermed blir det en liten skjevhet i fordelingen mellom TV 2s og NRKs ankere. Med kun to sportsankere i TV 2 har jeg dermed ikke like stor mulighet til å foreta slutninger. Jeg har ingen nyhetsanker fra TV 2 i intervjuutvalget. Dette medfører at jeg ikke får dekket kvinnelige nyhetsankeres synspunkt på tematikken i TV 2 som kanskje hadde gitt andre svar. Dermed blir dette en svakhet ved intervjumetoden.

Samtidig har kvalitative studier ofte små utvalg, og det er vanskelig å kunne vise overførbarhet til andre grupper enn de som er utforsket. På den annen side er den totale andelen nyhets- og sportsankere på norsk TV svært liten. Eliteintervjuene kan dermed ha

større troverdighet, og selv om det lar seg vanskelig gjøre å generalisere, så kan intervjuene likevel skape forståelse for dette feltet.

4.0 Analyse og drøfting av kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse

Hun smilende og energisk. Han kjølig og kalkulert med et nøytralt kroppsspråk. Kvinnen står med kryssede ben, iført skjørt og en rød topp. Håret er langt og blankt. Makkeren står bredbent ved hennes side, antrukket i dress og firkantede briller. Slik kan situasjonen gjerne fortone seg i en typisk nyhetssending.

Denne analysen er inndelt i to. Første del er av kvantitativ art, og består av funnene innen variablene «kjønn», «alder», «etnisitet», «klesdrakt og frisyre», «mimikk» og «stemmebruk». Variablene «kroppsspråk», «samspill/under- og overordninger», «intervjustil» og «kamerautsnitt» har blitt utelatt i den kvantitative delen og blir i stedet anvendt i den kvalitative innholdsanalysen. Grunnen til at jeg har valgt å dele inn analysen på denne måten er på grunn av relevans og egnethet. Kjønn, alder og etnisitet er variabler som er lettere å måle enn for eksempel samspill og under- og overordninger.

Funnene blir også drøftet i sammenheng med teorien som ble presentert tidligere i oppgaven der det faller seg naturlig.

4.1 Kvantitativ innholdsanalyse

4.1.1 Kjønn

Totalt opptrådte 112 journalister, fordelt på 27 ankere og 85 reportere på NRKs og TV 2s kveldssendinger i uke 46, 47 og 48 i november 2017 og uke 2, 3 og 4 i januar 2018. Av disse var 44 kvinner og 68 menn. Hvordan står det så til med kjønnsfordelingen mellom TV-kanalene?

Kvinnelige og mannlige TV-journalister i NRK og TV 2

Anker og reporter					
	Menn		Kvinner		Totalt
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
NRK	36	55 %	30	45 %	66
TV 2	32	70 %	14	30 %	46
Totalt	68		44		112

Figur 1. Totaloversikt over antall kvinnelige og mannlige ankere og reportere i NRK og TV 2.

Tabellen viser at NRK hadde flest kvinnelige ankere og reportere i sine sendinger de undersøkte ukene med hele 45 prosent kvinner. Mannsandelen utgjorde dermed 55 prosent, og begge kjønn er godt representert. TV 2 hadde i kontrast en kvinneandel på 30 prosent. Mannsandelen er dermed overlegen i den kommersielle kanalen med hele 70 prosent menn. Samtidig er det totalt sett, ut fra dataene, flere mannlige TV-journalister på begge kanaler enn det er av de kvinnelige.

Dette utvalget viser at NRK har flest kvinnelige TV-journalister av de to kanalene. At NRK har relativt jevn fordeling mellom kjønnene vitner om at de sannsynligvis er bevisst på likestilling og kjønnsbalanse i rekrutteringsprosesser. Likevel må dette sees i lys av at jeg kun har registrert kanalens kveldssendinger i seks uker totalt med et opphold på to måneder. Etter hva jeg har observert ellers, opptrer det også andre ankere og reportere på kanalen i løpet av morgen- og ettermiddagssendingene.

Kvinnelige og mannlige nyhets- og sportsankere i NRK og TV 2

Anker					
	Menn		Kvinner		
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Totalt
NRK	6	33 %	12	67 %	18
TV 2	5	56 %	4	44 %	9
Totalt	11		15		27

Figur 2. Oversikt over antall ankere i NRK og TV 2.

I NRKs kveldssendinger opptrådte hele tolv kvinnelige ankere de valgte ukene. Seks mannlige ankere figurerte også. I dette utvalget er det altså seks kvinnelige og fem mannlige nyhetsankere. Av sportsankere er det seks kvinner og én mann. I løpet av undersøkelsens seks uker ble det bestandig satt to ankere av begge kjønn sammen til å lede hovednyhetssendingene klokken 19.00. Dette er trolig gjort bevisst av NRK for å representere både kvinne og mann, og for å skape en balansert, dynamisk og variert presentasjon. Det ble aldri satt to ankere av samme kjønn sammen til å lede hovedsendingen. I Kveldsnytt derimot, kunne det være ankere av begge kjønn, én kvinnelig nyhetsanker og én kvinnelig sportsanker.

TV 2 hadde en mer ujevn kjønnsfordeling blant ankerne. I løpet av de seks undersøkelsesukene var det faktisk kun én kvinnelig nyhetsanker, mens de resterende fire var

menn. Blant sportsankerne var det tre kvinner og én mann. Det bør tas i betraktning at disse tallene ikke er totalt antall ansatte, men det jeg har observert i mitt utvalg. Videre viser det seg at NRK vekslet mer på bruken av forskjellige ankere i løpet av en uke enn det TV 2 gjorde. I uke 47 ledet for eksempel en kvinnelig TV 2-nyhetsanker kveldssendingene hele uken alene. En kvinnelig sportsanker presenterte sportsnyhetene hver kveld. I uke 2 opptrådte en mann som nyhetsanker hele uken ut, mens to kvinner presenterte sportsnyhetene halve uken hver. Det ble en utskiftning på søndagen da en mannlig sportsanker kom til. I uke 3 var det kun to kvinner fra uke 47 å se på skjermen igjen. For øvrig var sportsnyhetene alltid ledet av kvinner i både NRK og TV 2, med unntak av én kveld på hver kanal hvor det ble brukt mannlig anker.

Ankerparet i TV 2 presenterte ikke nyhetene direkte sammen. Nyhetsankeren og sportsankeren møttes idet de allmenne nyhetene ble avløst av sportsnyhetene som kommer etter selve nyhetssendingen.

I Skrettings undersøkelse fra 1995 (1999) hadde de kommersielle kanalene mer plass til kvinner enn NRK. NRK hadde generelt få kvinnelige programledere i kanalen. Ut fra mitt utvalg å dømme, 23 år senere, har ulikhetene i kvinneandelen snudd. Allmennkringkasteren NRK har fått inn flere kvinner som nyhets- og sportsankere. Selv om det lar seg vanskelig gjøre å sammenligne disse tallene som utgjør seks uker totalt i forhold til én utvalgt uke i 1995, så antyder dette at NRK har kommet langt i kjønnsbalansen. Påstanden fra Mühleisen (2003) om at nyhetene i økende grad blir presentert av kvinner stemmer dermed for NRKs vedkommende. I TV 2 i 1995 besto nyhetsredaksjonen av to menn og tre kvinner, mens sportsredaksjonen hadde fire menn. I Gundersen og Mühleisens studie av TV 2s nyhetsankere fra 2001 (2006) fant de like mange ankere av hvert kjønn, det vil si seks stykker. I denne studiens utvalg er det kun én kvinnelig nyhetsanker og fire mannlige nyhetsankerne. Kvinneandelen er høyere i sportsavdelingen, der det først og fremst er kvinnene som presenterer sportsnyhetene, med unntak av én kveld. Dette kan tyde på at kvinnene ikke er like godt representert som programledere i nyhetene enn det de er i TV 2 Sporten. På den annen side har kvinneandelen styrket seg i sportsredaksjonen i forhold til hva som var tilfellet for 20 år siden.

Kvinnelige og mannlige reportere i NRK og TV 2

Reportere					
	Menn		Kvinner		
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Totalt
NRK	30	63 %	18	38 %	48
TV 2	27	73 %	10	27 %	37
Totalt	57		22		85

Figur 3. Oversikt over antall reportere i NRK og TV 2.

NRKs reportere hadde en noe ujevn kjønnsfordeling med 18 kvinner og 30 menn, altså en mannsandel på 63 prosent, noe som kan sies å være litt over halvparten. For TV 2 er tallene betydelig verre med hensyn til kjønnsbalanse med hele 73 prosent menn. Det skal nevnes at de talte reporterne er de synlige på skjermen. Det opptrådte flere gjennom voice-over til nyhetsinnslagene. Både van Zoonen (1996), Fonn (2015) og Lamark (2016) er inne på at de kvinnelige journalistene gjerne har vært og fremdeles er i mindretall i redaksjonene. Selv om det er vanskelig å trekke slutninger ut fra mitt utvalg, så viser det seg at det er flere mannlige reportere enn det er kvinnelige både i NRK og TV 2. Har ikke kjønnsbalansen nådd reporterne på samme måte som med ankerne i NRKs tilfelle?

4.1.2 Alder

Gjennomsnittsalderen til NRK og TV 2s nyhets- og sportsankere samt reportere er noe ulik. For NRKs vedkommende er gjennomsnittsalderen for kvinner og menn nokså høy, men også svært godt fordelt mellom kjønnene. Aldersforskjellen mellom kvinner og menn i statskanalen er ikke mer enn tre år. Gjennomsnittsalderen for menn er 47 år mens den for kvinner er 44 år.

Kvinnelige og mannlige TV-journalisters gjennomsnittsalder i NRK og TV 2

Gjennomsnittsalder			
	Menn	Kvinner	Differanse
NRK	47	44	3
TV 2	46	35	11

Figur 4. Totaloversikt over gjennomsnittsalder for kvinnelige og mannlige ankerne og reportere i NRK og TV 2.

Tabellen over viser at gjennomsnittsalderen for kvinner er vesentlig høyere i NRK enn i TV 2 med 44 år for NRK mot 35 år for TV 2. Vi ser også at forskjellen mellom mann og kvinne i

NRK er lav med kun tre år (menn eldst), mens den i TV 2 er på hele 11 års forskjell mellom mann og kvinne.

Kvinnelige og mannlige nyhets- og sportsankeres gjennomsnittsalder i NRK og TV 2

Gjennomsnittsalder for ankere			
	Menn	Kvinner	Differanse
NRK	45	47	2
TV 2	47	33	14

Figur 5. Oversikt over gjennomsnittsalder for kvinnelige og mannlige ankere i NRK og TV 2.

Når det gjelder nyhets- og sportsankerne i NRK, var den eldste av de tolv kvinnelige ankerne i undersøkelsesukene 67 år, mens den yngste var 27 år. Gjennomsnittsalderen for de kvinnelige ankerne var 47 år. For de seks mannlige nyhetsankerne var den eldste 56 år, mens den yngste var 36 år. Gjennomsnittsalderen for de mannlige ankerne var 45 år. Dette indikerer at aldersforskjellen mellom kjønnene ikke er mer enn to år, og at kvinnene i gjennomsnitt er litt eldre mennene. Av de tolv kvinnelige ankerne i NRK, er ni av tolv over 40 år. Det later ikke til at unge kvinner og eldre menn som ankere er vanlig i NRK Dagsrevyen.

For TV 2s anliggende, var den eldste kvinnelige ankeren 41 år, mens den yngste var 28 år. Gjennomsnittsalderen for alle de kvinnelige ankerne var 33 år. Den eldste mannlige programlederen var 59 år, mens den yngste var 32 år. Gjennomsnittsalderen for alle mannlige ankere var 47 år. Mannlig gjennomsnittsalder er dermed hele 14 år høyere enn kvinners.

Da Gundersen og Mühleisen undersøkte gjennomsnittsalderen for TV 2s nyhetsankere i 2001 fant de at gjennomsnittsalderen for kvinnelige programledere var 33 år, mens snittalderen for mannlige var 43 år. De fant ingen kvinnelige programledere over 40 år. Den eldste var 39 år og den yngste var 27 år (2006). Forskjellen i gjennomsnittsalderen blant kjønnene mellom utvalget i 2001 og mitt utvalg i 2018 er på fire år. Gjennomsnittsalderen for kvinner er også i dette utvalget 33 år. Det er heller ikke mange kvinnelige ankere over 40 år i mitt utvalg, kun én i sportsredaksjonen. Tatt i betraktning at forskerne ikke telte sportsankerne i sin studie, er ikke forskjellene svært store, heller tvert imot. Det kan se ut til at TV 2 fremdeles holder seg til den samme aldersfordelingen med eldre menn og yngre kvinner, enten av tilfeldigheter eller av at det ligger andre grunner bak.

Kvinnelige og mannlige reporterers gjennomsnittsalder i NRK og TV 2

Gjennomsnittsalder for reportere			
	Menn	Kvinner	Differanse
NRK	48	42	6
TV 2	46	36	10

Figur 6. Oversikt over gjennomsnittsalder for kvinnelige og mannlige reportere i NRK og TV 2.

I NRK er de kvinnelige og mannlige reporterens alder nokså lik, med seks års forskjell. Til forskjell fra ankerne i studio, hvor kvinnene i snitt bare er to år eldre enn mennene, er de mannlige reporterne de eldste, med en gjennomsnittsalder på 48 år sammenlignet med kvinnenes på 42 år.

TV 2s reportere har en større aldersforskjell på hele ti år. Gjennomsnittsalderen for mennene er 46 år, mens snittalderen for kvinner er 36 år. Det later til at de eldre kvinnene er mer å se ute i felten enn i studio hos den kommersielle kanalen.

Mine antagelser om at en kommersiell allmennkringkaster som TV 2 bruker langt yngre kvinnelige ankere og reportere enn menn kan dermed stemme. Dette kan ha noe med profilen, rekrutteringen eller kulturen å gjøre, men også med TV 2 som en relativt fersk TV-kanal sammenlignet med NRK. Til tross for dette kan man spørre seg hvorfor det likevel er flere eldre menn i kanalen. Ble det rekruttert inn flere menn allerede i startfasen på 90-tallet? Har mennene blitt værende, mens kvinnene har forlatt kanalen etter hvert? Er dette spor etter dereguleringen som foregikk den gang eller den kommersielle måten å tenke på, at unge kvinnelige programledere skal tiltrekke seg kvinnelige forbrukere? Når det gjelder NRK, har de eldste journalistene på skjermen trolig arbeidet i statskanalen i en årrekke og har kommet til nyhetsendingene først etter hvert, derav i en litt eldre alder.

Kan så disse dataene tyde på at forestillingen om at unge kvinnelige journalister favoriseres i kommersiell TV stemmer? Det kan fremstå slik. Ut fra mitt utvalg er TV 2-mennene som tidligere nevnt 11 år eldre enn kvinnene. De mannlige ankerne er i gjennomsnitt 14 år eldre enn sine kvinnelige kolleger. Det later ikke til å ha endret seg på 20 år.

Tilbake i 1995 fant Skretting at det «knapt var et kvinneansikt over 40 år å se som fjernsynsprogramleder» (1999). Dersom jeg ser på mine resultater har dette kanskje endret seg, særskilt gjelder dette for statskanalen. Ni av de tolv kvinnelige ankerne som figurerte i NRKs sendinger de valgte ukene var over 40 år. For TV 2 er det fremdeles en lang vei å gå. Det var nemlig kun én kvinnelig anker på 41 år i utvalget mitt.

4.1.3 Etnisitet

Et klart flertall av nyhets- og sportsankerne samt reporterne i de to kanalene har etnisk norsk bakgrunn. Det er tilsynelatende få ansikt med utenlandsk opprinnelse på skjermen.

Etnisitet blant TV-journalister i NRK og TV 2

Etnisitet		
	Etnisk norsk	Annen opprinnelse
NRK	63	3
TV 2	45	1

Figur 7. Totaloversikt over antall ankere og reportere med etnisk norsk bakgrunn eller annen opprinnelse i NRK og TV 2.

Det fremgår av tabellen over at 63 journalister i NRK og 45 journalister i TV 2 har norsk bakgrunn. I NRK var det kun to nyhetsankere og én reporter som opptrådte med flerkulturell bakgrunn. Kun én reporter opptrådte med ikke-norsk opprinnelse i TV 2s nyhetsinnslag. Funnene viser at verken NRK eller TV 2 har en stor andel journalister med utenlandsk opprinnelse.

4.1.4 Klesdrakt og frisyre (hårfarge)

Klesdrakt og frisyre er en viktig del av ankerrollen. I mitt materiale var nyhets- og sportsankerne i studio anstendig kledd og pene i tøyet: Både i NRK og TV 2 var alle de mannlige ankerne iført dress, skjorte og slips. Kvinnene ble ofte sett i kjole, bluse og skjørt, samt høyhælte sko på begge kanalene. Enkelte var også kledd i feminin dressjakke, kombinert med topp, skjørt eller bukse. Smykker som armbånd, ringer og øredobber var en del av kvinnenes tilbehør. Sminken på de kvinnelige ankerne var naturlig, men leppene var gjerne sminket røde, rosa eller påført lipgloss.

Under variabelen klesdrakt skiller jeg mellom verdiene «fargerik» og «nøytral». «Fargerik» defineres her som et antrekk der hele antrekket, eller et klesplagg, det være seg kjole, genser, skjorte eller bluse, kommer i farger som rødt, blått, gult, rosa, grønt og så videre. «Nøytral» defineres derimot som antrekk eller klesplagg med anonyme farger som sort, hvitt, brunt, beige, mørkeblått og grått.

Kvinnelige og mannlige nyhets- og sportsankeres og reporterers klesdrakt i NRK og TV 2

Anker NRK:						Reporter NRK:					
Mann			Kvinne			Mann			Kvinne		
Fargerik	Nøytral	Totalt	Fargerik	Nøytral	Totalt	Fargerik	Nøytral	Totalt	Fargerik	Nøytral	Totalt
0	6	6	12	0	12	2	28	30	4	14	18
0 %	100 %	100 %	100 %	0 %	100 %	7 %	93 %	100 %	22 %	78 %	100 %
Anker TV 2:						Reporter TV2:					
Mann			Kvinne			Mann			Kvinne		
Fargerik	Nøytral	Totalt	Fargerik	Nøytral	Totalt	Fargerik	Nøytral	Totalt	Fargerik	Nøytral	Totalt
0	5	5	4	0	4	1	26	27	3	7	10
0 %	100 %	100 %	100 %	0 %	100 %	4 %	96 %	100 %	30 %	70 %	100 %

Figur 8. Oversikt over antall kvinnelige og mannlige ankere og reportere med fargerik eller nøytral klesdrakt i NRK og TV 2.

Det fremgår av tabellen over at alle de tolv kvinnelige ankerne i NRK gikk kledd i farger. Det var derimot ingen mannlige ankere som ble sett i fargerike plagg. De nøytrale fargene gikk igjen i samtlige herreantrekk.

Alle de kvinnelige ankerne i TV 2 opptrådte i fargerike antrekk. De kvinnelige sportsankerne gikk ofte i kjoler med sterke farger som gult, rosa, rødt, blått og andre nyanser av rødt og blått. Også her brukte alle de mannlige ankerne nøytrale farger som i NRK. De var ikledd dress i farger som brunt, mørkeblått, sort og grått. Ellers gikk det mye i hvite eller lyseblå skjorter.

Kvinner kler seg fargerikt både i NRK og TV 2 mens mennene er nøytrale i begge kanaler. Det later til at samtlige kvinnelige ankere én gang eller opptil flere ganger synes i et antrekk med farger mens de mannlige ankerne er mer forsiktige i fargeveien. Dette er imidlertid ikke overraskende, og er i tråd med vanlige kjønnskonvensjoner i samfunnet.

For reporterens del, kommer trolig rapporteringen først fremfor glamour og fin fasade i både NRK og TV 2. Reporterne ute i felten, eksempelvis under ekstremværet «Ylva» i Nord-Norge

som var en av hovednyhetene innenriks i uke 47, bar praktiske plagg som store boblejakker, allværsjakker, skjerf og lue. Her gjaldt det vel strengt tatt å kle seg etter været. Ellers kledde både kvinner og menn seg etter omgivelsene. De mannlige reporterne på Stortinget var antrukket i dress og slips, andre ganger ble ordinære hverdagsklær brukt under reportasjer.

NRKs reportere er noe annerledes kledd enn sine ankerkolleger, det ser man også i form av farger på klesdrakten. De aller fleste av kvinnene gikk i nøytrale farger, 78 prosent, mens 22 prosent stilte opp i farger. De kvinnelige reporterne er fremdeles mer 'fargerike' enn de mannlige, hvorpå 93 prosent gikk nøytralt kledd. Kun 7 prosent gikk i sterke farger. Også i TV 2 er de nøytrale fargene gjeldende. 70 prosent av de kvinnelige reporterne som opptrådte på skjermen ble sett i nøytrale plagg. 96 prosent av de mannlige reporterne var ikledd nøytrale farger.

Dette viser at begge kanaler har reportere, uavhengig av kjønn, som ikke nødvendigvis stiller opp i de mest fargesterke og prangende antrekkene. Det er nok ikke klærne det blir lagt vekt på når journalistene er ute i felt, men selve rapporteringen.

Frisyrene varierte også noe, men ikke i særlig stor grad. Ankerkvinnene hadde gjerne slett hår eller lette bølger. Andre ganger var kvinnenens hår oppsatt, og noen hadde det skulderkort med lite styling. De mannlige journalistene lot til å la håret være som det var, uten spesiell styling. Det interessante er imidlertid hårfarge. I materialet er det flere menn med grånet hår enn det er av kvinner. Det må tas forbehold om at disse tallene er små og er derfor et noe begrenset materiale.

Under variabelen frisyre (hårfarge) skiller jeg mellom verdiene «grått» og «annet». «Grått» betyr grått hår og «annet» vil si alle andre farger.

Kvinnelige og mannlige nyhets- og sportsankeres og reporterers hårfarge i NRK og TV 2

Anker NRK:						Reporter NRK:					
Mann			Kvinne			Mann			Kvinne		
Annet	Grått	Totalt	Annet	Grått	Totalt	Annet	Grått	Totalt	Annet	Grått	Totalt
5	1	6	12	0	12	17	13	30	16	2	18
83 %	17 %	100 %	100 %	0 %	100 %	57 %	43 %	100 %	89 %	11 %	100 %
Anker TV 2:						Reporter TV2:					
Mann			Kvinne			Mann			Kvinne		
Annet	Grått	Totalt	Annet	Grått	Totalt	Annet	Grått	Totalt	Annet	Grått	Totalt
2	3	5	4	0	4	18	9	27	10	0	10
40 %	60 %	100 %	100 %	0 %	100 %	67 %	33 %	100 %	100 %	0 %	100 %

Figur 9. Oversikt over antall kvinnelige og mannlige ankere og reportere med annen hårfarge eller grått hår i NRK og TV 2.

Samtlige kvinnelige ankere i NRK hadde en annen hårfarge enn grått. Av mennene var det også ganske likt, kun én mann var gråhåret. I TV 2 var ingen av de kvinnelige ankerne noe annet enn blonde eller mørke. Tre mannlige ankere figurerte med grått hår. Alle over 40 år.

I NRK later det til at reporterne er gråere i håret enn ankerne. 43 prosent av mennene hadde grått hår mens kun to kvinner, 11 prosent, opptrådte på skjermen med grått hår. Likevel var en annen hårfarge blant begge kjønn det mest vanlige.

I TV 2 var ingen av de ti kvinnelige reporterne grå i håret, det var derimot 33 prosent av mennene.

Ut fra disse relativt små tallene ser det ut til at de kvinnelige nyhets- og sportsankerne på begge kanaler holder hårfargen ved like. Dette gjelder også for de ti ankerkvinnene over 40 år i utvalget. Det er færre mannlige ankere, men fire av disse viser seg med grått hår. Videre er det totalt flere reportere med grånet hår. Flere mannlige reportere enn kvinnelige har grått hår. Disse funnene er ikke overraskende i og med at grånet hår er en typisk kjønnsforskjell – det er forventninger til kjønn. Kvinner er muligens mer tilbøyelige til å farge håret enn det menn er. Det kan virke som om det er akseptert at mannen går grånet, og at han nærmest blir mer attraktiv med årene. Farger han håret er han jålete. Er det holdninger fra pressen eller er det uttrykk for samfunnet når samtlige ankerkvinner langt over 40 år ikke synes med grå hårstrå? Er kanskje kanalene med på å ivareta typiske kjønnskonvensjoner?

4.1.5 Mimikk (smil)

Nyhets- og sportsankerne samt reporterne er ansikt utad for TV-kanalene. I rollen som for eksempel nyhetsanker er det ikke nødvendigvis rom for å uttrykke egen personlighet og faktorer. Målet er å formidle nyhetene på en troverdig, seriøs og profesjonell måte. Dette vises i min studie der kvinner og menn i både NRK og TV 2 opptrådte nokså formelt. Når det gjelder mimikk er smil et viktig kommunikasjonsuttrykk, og dette artet seg noe forskjellig blant de kvinnelige og mannlige ankerne og reporterne.

Under variabelen mimikk som i dette tilfellet innebærer kommunikasjonsuttrykket smil, skiller jeg mellom verdiene «smil», «ikke-smil» og «delvis». Verdien «smil» indikerer et smilende ansikt i sendingen eller nyhetsinnslaget gjennom. «Ikke-smil» gjelder journalister som ikke bruker smil som et kommunikasjonsuttrykk overhodet. «Delvis» er derimot en mellomting, og kan eksemplifiseres ved at vedkommende veksler på å benytte seg av smil og et mer alvorlig ansiktsuttrykk underveis.

Kvinnelige og mannlige nyhets- og sportsankeres og reporterers mimikk i NRK og TV 2

Anker NRK:								Reporter NRK:							
Mann				Kvinne				Mann				Kvinne			
Smil	Ikke-smil	Delvis	Totalt	Smil	Ikke-smil	Delvis	Totalt	Smil	Ikke-smil	Delvis	Totalt	Smil	Ikke-smil	Delvis	Totalt
5	0	1	6	10	0	2	12	1	29	0	30	5	12	1	18
83 %	0 %	17 %	100 %	83 %	0 %	17 %	100 %	3 %	97 %	0 %	100 %	28 %	67 %	6 %	100 %
Anker TV 2:								Reporter TV2:							
Mann				Kvinne				Mann				Kvinne			
Smil	Ikke-smil	Delvis	Totalt	Smil	Ikke-smil	Delvis	Totalt	Smil	Ikke-smil	Delvis	Totalt	Smil	Ikke-smil	Delvis	Totalt
2	1	2	5	3	0	1	4	3	23	1	27	3	7	0	10
40 %	20 %	40 %	100 %	75 %	0 %	25 %	100 %	11 %	85 %	4 %	100 %	30 %	70 %	0 %	100 %

Figur 10. Oversikt over antall kvinnelige og mannlige ankere og reportere med smil i NRK og TV 2.

Både kvinnelige og mannlige ankere i NRK smiler like mye totalt sett. Noen smilte bredere og mer enn andre. Dette gjaldt særskilt kvinnene der de gjerne avsluttet talen med et smil før neste nyhetsinnslag. To kvinnelige ankere faller under variabelverdien «delvis». Det vil si så vidt. De dro ikke veldig tydelig på smilebåndene da de opptrådte. I TV 2 ble de to mannlige ankerne sett smilende. Smil var mest utbredt hos de kvinnelige ankerne. Det var likevel én kvinnelig sportsanker som går under «delvis» grunnet lite smil.

Smil blant reporterne i NRK er ikke like utbredt som hos ankerne. Det var flere kvinner som trakk på smilebåndene, 28 prosent, i forhold til menn, tre prosent. De fleste reporterne av

begge kjønn faller under kategorien «ikke-smil». Også i TV 2 avtar smilene. Flesteparten av de mannlige reporterne smilte ikke, og heller ikke kvinnene.

Dataene over viser at ankere av begge kjønn i NRK og TV 2 ofte bruker smil som en del av presentasjonen. Det er ikke store forskjeller i smil mellom kjønnene. Men det virker som om både kvinnelige ankere og reportere smiler mest. Om det er slik at det faller kvinnene naturlig å smile eller om de har fått beskjed fra ledelsen er et spørsmål man kan stille seg. Butler (1997 og 2004) er innom kjønnsiscenesettelser. Gjennom iscenesettelser siteres konvensjonelle måter å opptre kjønn på (sitert i Bondevik og Rustad 2006). Er kvinnes smil en måte å være feminin måte? Er det et tegn på kvinnelig varme og omsorg? I reporterrollen er det ofte mindre smil enn det motsatte. Dette kan skyldes rapporteringen og mimikk tilpasset budskapet. Det å fortelle om politiske saksforhold, ulykker eller kriminelle forbrytelser går ikke nødvendigvis overens med et bredt smil. Reporterne er heller ikke i studio som den presenterende instansen, og trenger derfor ikke å imøtekomme vertskravet.

4.1.6 Stemmebruk

Under hovedsendingene på NRK og TV 2 fremførte journalistene nyhetene med klare, tydelige stemmer. Det var ingen tvil om at de kvinnelige ankerne fremsto som blidere i stemmen enn de mannlige. Mennene i begge kanalene kunne høres monotone ut, uten altfor mye følelser i stemmen. De snakket likevel rolig og behersket. Noen vekslet litt på stemmebruken. Også kvinnene i NRK brukte en rolig stemme. Enkelte av dem brukte også noe mer kraft og varierende tonefall og fremsto som mer engasjerte.

Under variabelen stemmebruk har jeg definert verdiene «monoton og formell», «glad og livlig» og «begge». «Monoton og formell» betyr et stemmeleie som holder seg i et monotont tonefall uten variasjon. «Glad og livlig» betegner en stemmebruk som er utelukkende munter hvor tonefallet endres. «Begge» faller mellom de to første verdiene, og vil bety at vedkommende veksler på å bruke et monotont og et glad og livlig stemmeleie.

Kvinnelige og mannlige nyhets- og sportsankeres og reporterers stemmebruk i NRK og TV 2

Anker NRK:								Reporter NRK:							
Mann				Kvinne				Mann				Kvinne			
Monoton og formell	Glad og livlig	Begge	Totalt	Monoton og formell	Glad og livlig	Begge	Totalt	Monoton og formell	Glad og livlig	Begge	Totalt	Monoton og formell	Glad og livlig	Begge	Totalt
4	0	2	6	5	2	5	12	28	0	2	30	11	3	4	18
67 %	0 %	33 %	100 %	42 %	17 %	42 %	100 %	93 %	0 %	7 %	100 %	61 %	17 %	22 %	100 %
Anker TV 2:								Reporter TV2:							
Mann				Kvinne				Mann				Kvinne			
Monoton og formell	Glad og livlig	Begge	Totalt	Monoton og formell	Glad og livlig	Begge	Totalt	Monoton og formell	Glad og livlig	Begge	Totalt	Monoton og formell	Glad og livlig	Begge	Totalt
2	0	3	5	1	2	1	4	19	0	8	27	5	2	3	10
40 %	0 %	60 %	100 %	25 %	50 %	25 %	100 %	70 %	0 %	30 %	100 %	50 %	20 %	30 %	100 %

Figur 11. Oversikt over antall kvinnelige og mannlige ankeres og reporterers stemmebruk i NRK og TV 2.

Stemmebruken for de kvinnelige ankerne i NRK holdt seg først og fremst på «monoton og formell» og «begge». Men det viste seg også at to kvinnelige ankere hadde en mer «glad og livlig stemme». Ingen av de mannlige ankerne gikk ene og alene om en «glad og livlig» stemme. Flesteparten, 67 prosent, holdt seg til «monoton og formell».

To kvinnelige ankere i TV 2 opptrådte med en «glad og livlig» stemme, men også her var det én som brukte en «monoton og formell» stemme. De mannlige ankerne holdt seg mest til «begge». Ingen menn var å høre med en tydelig «glad og livlig» stemme.

NRKs reportere har for det meste en «monoton og formell» stemme. Dette gjaldt spesielt for de mannlige med 93 prosent. Hva angår kvinnene var også flertallet «monoton og formell» i stemmen, men det var likevel fire som falt i «begge» og tre i «glad og livlig».

Blant reporterne i TV 2 får også den monotone stemmen godt selskap. Flertallet av mennene, 70 prosent, brukte denne. 30 prosent av mennene brukte «begge». 50 prosent av kvinnene var monotone. Videre var 30 prosent både monotone og livlige.

Tabellen ovenfor viser et noe variert mønster. Blant ankerne i NRK holdt kvinnene seg til både «monoton og formell» og «begge». De fleste av mennene holdt seg til en «monoton og formell» stemmebruk. Kvinnene var derimot mer tilbøyelige til å legge seg på en «glad og livlig» tone. For TV 2 holdt flertallet av de mannlige ankerne seg til «begge». Hos kvinnene var det «glad og livlig» som slo mest ut. Reporterne av begge kjønn i NRK og TV 2 hadde en tendens til å legge seg på en «monoton og formell» stemmebruk. Det bør nevnes at stemmebruk avhenger av hva som blir presentert og rapportert om. Som Waldahl m.fl. er inne

på, varierer tonen med innholdet i nyhetene (2009). Dreier det seg om hyggelige saker er tonen gjerne muntre enn hvis det handler om ulykker.

4.2 Kvalitativ innholdsanalyse

I denne kvalitative innholdsanalysen skal jeg detaljert beskrive ankerne og reporterens ytre, samt hva de sier og foretar seg i nyhets- og sportssendingene. Alle de nevnte variablene tidligere i oppgaven blir tatt i bruk under analysen. En detaljert beskrivelse av hver nyhetssending blir imidlertid fort teknisk og uoversiktlig, så denne har jeg valgt å legge i oppgavens vedlegg for den interesserte leser.³ Nedenfor følger et overblikk og en sammenligning av ankerne og reporterne i NRKs og TV 2s hovedsendinger hvor jeg trekker inn noen av oppgavens teoretiske perspektiver underveis.

Jeg har valgt å ta for meg én sending per kanal som er typisk for materialet jeg har samlet inn. NRKs Dagsrevyen-sending den 20. november 2017 er representativ for statskanalen. Hovedsendingen blir ledet av nyhetsankerparet, Yama Wolasmal og Nina Owing. Line Andersen er sportsanker. Sendingen er representativ i og med at statskanalen bestandig benytter seg av både en kvinnelig og en mannlig anker i Dagsrevyen. Kanalen bruker dessuten alltid en kvinnelig sportsanker i mitt utvalg, med unntak av to sendinger samme kveld der en mann figurerte. Ankernes kroppsspråk, mimikk og stemmebruk er relativt likt, og det stemmer for øvrig med resten av kanalens sendinger også. I NRKs sendinger er ankerparet gjerne jevnbyrdige og likestilte, og det kommer frem i den valgte sendingen. Det er vanligvis ikke så stor aldersforskjell mellom ankerparet heller. I dette tilfellet er Wolasmal 36 år og Owing 59 år. Aldersforskjellen er der, men skiller seg fra teorien om den eldre mannen og den langt yngre kvinnen. I Dagsrevyen-sendingen opptrer også reporterne Iselin Fjeld, Sverre Tom Radøy og Tove Bjørgaas.

TV 2s 21-nyhetssending inkludert Sportsnyhetene 21.25 den 11. januar 2018 med nyhetsanker Arill Riise og sportsanker Ingrid Halstensen i spissen, er gode eksempler på hvordan en vanlig hoved- og sportssending på TV 2 kan se ut i form av ankere og reportere. Riise og Halstensen representerer den typiske TV 2-nyhetssendingen der en eldre, mannlig nyhetsanker og en langt yngre, kvinnelig sportsanker møtes. Kontrastene er store både i alder og utseende. Det er dessuten få kvinnelige reportere i TV 2 sammenlignet med mannlige som studiens data har

---

³ Vedlegg 1, s. 87–96.

vist. I denne hoved- og sportssendingen opptrer det kun mannlige reportere, herunder Arne Rovick, Kadafi Zaman, Kjetil Løset og Klaus Holthe.

4.2.1 NRK: Dagsrevyen 19.00 20. november 2017

Nyhetsanker Yama Wolasmal og Nina Owing leder Dagsrevyen-sendingen sammen. Programledersammensetningen med mann og kvinne er i denne sendingen samkjørt og likeverdig. Det foregår ved at ankerne veksler på å snakke. I mange av bildene står de side om side bak hvert sitt studiobord. Wolasmal kan eksempelvis begynne å innlede neste innslag hvorpå Owing fortsetter. Dessuten vender begge ansiktet mot den andre som presenterer. Ankerne har omtrent like mye skjerm- og taletid.

Tall fra den kvantitative innholdsanalysen viser at aldersforskjellen mellom ankerne i NRK totalt sett er svært jevn. Denne sendingen er likevel et unntak. Aldersforskjellen mellom den mannlige (36 år) og kvinnelige nyhetsankeren (59 år) er ganske stor, nemlig 23 år. Her har rollene imidlertid blitt byttet om. Kvinnen er eldre enn mannen. Begge er imidlertid godt voksne. Turid Øvrebøs NRK-ankerpar i 2013 var relativt like i alder og erfaring. Paret vitner om likestilling av menns og kvinners autoritet og kompetanse (2015). Dette stemmer i og for seg fremdeles.

I NRK skyldes trolig størsteparten av forskjellene mellom nyhetsankerne vanlige kjønnskonsvensjoner eller simpelthen individuelle forskjeller. Når det gjelder klesdrakt og frisyre er Wolasmal iført dress og Owing topp, skjørt og stiletthæler. Den mannlige ankeren er kortklippet, og har håret kjemmet bakover. Makkeren har blondt, kort hår og rosa leppestift.

Kroppsspråket er noe forskjellig mellom de to ankerne, men også stort sett likt. Wolasmal står bredbent, mens Owing står med bena samlet. Begge synes gestikulerende. Wolasmal holder gjerne armene i kors eller hendene rundt programkortene. Owing samler hendene foran livet, fletter hendene sammen eller legger pekefingerne mot hverandre. Begge slår ut med hendene av og til for å understreke poenger. De vender også på hodet. Ansiktsmimikken er ikke særlig ulik heller. Både Wolasmal og Owing har et alvorlig ansiktsuttrykk. Begge hever pannen. Det er lite smil å se fra ankerne, men det dukker blant annet opp hos begge i begynnelsen og i slutten av sendingen og når en mer positiv nyhet dukker opp. Når det gjelder stemmebruk er også den relativt lik. Både Wolasmal og Owing bruker en klar og formell stemme. Ankerne legger trykk på enkeltord, og kan opptre med en mer engasjert og livlig stemme, men det

avhenger av nyhetssak. Det er heller ingen forskjell på kamerautsnitt mellom den mannlige og kvinnelige ankeren.

Intervjustilen mellom Wolasmal og Owing er heller ikke påfallende ulik, men avhenger av type intervju. Wolasmal utfører studiointervjuer med inviterte gjester. Owing intervjuer reporterne som befinner seg direkte ute i felten. Wolasmal skifter fremtoning og bruker ulike stemmeleier avhengig av tema. Under det ene intervjuet er han mer skarp og stiller ledende, ladede spørsmål. Det gjør han også når han intervjuer en barnløs kvinne, men her er stemmen mer myk og rolig. Spørsmålene er åpne, presise og direkte. Det ligger en nysgjerrighet bak dem. Owings spørsmål til reporterne er presise og rene.

Det er nok sannsynlig at NRK har lagt vekt på at ankerne skal være nøytrale og troverdige nyhetsformidlere. Det er ikke nødvendigvis slik at de har fått fritt spillerom. Ankerne skal nok opptre noenlunde likt og ha like mye taletid. I tillegg kommer jevn fordeling av arbeidsoppgaver: Wolasmal har ansvar for gjesteintervjuer og Owing tar seg av *stand-ups* med reportere. Det later ikke til at den ene har mer ansvar enn den andre. Mannen og kvinnen er på lik linje. I teorikapitlet refererte jeg til Pedersen (1999) som mente at allmennkringkasteren ignorerte kvinnelige programledere fordi de følger en borgerlig offentlighetsmodell som ikke går overens med massekultur og dårlig smak som kvinnen forbindes med. Kvinnen kunne komme inn som en betingelse på godhet og skjønnhet ved mannens side. Som den kvantitative analysen viser er det slettes ikke mangel på kvinnelige programledere i NRK i min studie. Det er lite trolig at NRK forholder seg til dette tankesettet i dag. Owing er en etablert, godt voksen NRK-profil med naturlig autoritet. Jeg tør fastslå at hun ikke er ved Wolasmals side som pynt, men som likestilt. Den gamle litteraturen på feltet viser at det ikke var noen kvinnelige programledere over 40 år i 1995, og det er selvsagt ikke tilfellet her. Owing fremstår som pen og presentabel, uten at dette fremstår som hennes hovedfunksjon, jamfør Mühleisens (2003) og Pedersens (2006) teori om «blikkfangfunksjonen».

Når det gjelder sportsanker Line Andersen (45 år) som presenterer sportsnyhetene i slutten av sendingen, er hun kledd i bluse og bukse. Sportsankeren har kort bob-frisyre og er sminket nøytralt. Hun bruker et kroppsspråk hvor hun blant annet står oppreist, folder hendene foran midjepartiet eller lener armen på glassdesken. Av mimikk holder hun en forholdsvis alvorlig, uttrykksløs mine. Det er lite smil å se. Andersen vender på hodet, senker hodet og hever

pannen underveis. Stemmen er rolig, klar og lystig. Til forskjell fra den kvinnelige nyhetsankeren, Owing, er Andersens stemme engasjert og lystig hele presentasjonen gjennom, men dette kan være på grunn av nyhetsbudskapet der det er sport som skal formidles. Heller ikke hun virker å ha blikkfang som hovedfunksjon.

For NRK-reporternes vedkommende er det ikke store ulikheter mellom kvinner og menn. Som nevnt tidligere opptrer Iselin Fjeld, Sverre Tom Radøy og Tove Bjørgaas på direkten. Fjeld har på seg ytterjakke. Håret er oppsatt og det er lite sminke å merke seg. Radøy er ikledd en skjorte. Reporteren har grått hår, samt skjegg. Bjørgaas er iført kåpe, skjerf og briller. Hun har brunt, skulderkort hår og tilsynelatende lite sminke. Alle reporterne bruker hverdagsklær tilpasset sted og situasjon. Det er ikke noe særlig pynt eller styling ved noen av dem.

Når det kommer til tydelig kroppsspråk og mimikk er ikke dette særlig fremtredende. Fjelds ansiktsmimikk er flat, men hun vender litt på hodet mens hun snakker inn i kameraet. Radøy viser lite ansiktsuttrykk. Bjørgaas bruker den ene hånden mens hun formidler. Reporteren hever pannen mens hun snakker. Stemmebruken hos alle er først og fremst klar og monoton. Hos Bjørgaas er stemmen mer engasjert og hun snakker fort. Hun legger trykk på ord underveis. Intervjustilen blant Fjeld og Bjørgaas som intervjuer kilder er ulik. Fjeld har en pågående intervjustil. Hun stiller direkte spørsmål. Bjørgaas stiller derimot bare ett spørsmål, et åpent.

Både kvinnelige og mannlige reportere fremstår som naturlige. Det visuelle er ikke like slående her. Det vil si at ingen har verken dress eller kjole på. Ikke studiosminke eller striglet hår heller. Trolig har ingen fått ordnet verken hår eller sminke i bakrommet på forhånd. Dette er ikke overraskende i og med at reporterne ikke besitter ankerrollen i studio, men er ute på oppdrag. Det er vanskelig å si noe om forskjell i kroppsspråk blant kvinner og menn, da reporterrollen ofte er litt trang og begrenset. De opptrer i nyhetsinnslagene svært likt.

4.2.2 TV 2: 21-Nyhetene og Sportsnyhetene 21.25 11. januar 2018

Som tidligere nevnt i den kvantitative innholdsanalysen blir kveldsnyhetene i TV 2 ledet av kun én nyhetsanker og én sportsanker om gangen. Det opptrer bare to programledere i overgangen mellom nyhetene og sportsnyhetene. Derfor kan jeg ikke nødvendigvis utdype programledersammensetningen i dette tilfellet, annet enn at det finnes et samspill mellom

ankerne mot slutten der den mannlige nyhetsankeren gir stafettpinnen videre til den kvinnelige sportsankeren med en spøkefull kommentar.

Ser man på forskjellene mellom den mannlige nyhetsankeren, Arill Riise og den kvinnelige sportsankeren, Ingrid Halstensen, er ikke ulikhetene påfallende store. Aldersforskjellen er likevel kanskje det mest fremtredende. Den mannlige nyhetsankeren (59 år) er 29 år eldre enn den kvinnelige sportsankeren (30 år). Ellers bunner mange av ulikhetene i nettopp kjønnskonsvensjoner. Det er ingen overraskelse at klesdrakt og frisyre varierer mellom mann og kvinne. Ankermannen er iført dress og ankerkvinnen er ikledd kjole og stiletthæler. Hans grånede hår står i kontrast til hennes rette, mørkhårede manke. I likhet med Gundersen og Mühleisens undersøkelse av programledere i TV 2 fra 2001 (2006) er kleskoden fremdeles formell med anstendig frisyre hos ankerne. Pedersen (1996) peker på at kvinnens programlederuniform er en etterligning etter mannens dressjakke. Hud og pynt skal unngås da det seksuelle ved kvinnekroppen skal tones ned. Det er mulig at den strikte kleskoden har løsnet litt i TV 2s moderne nyhetsformidling i og med at ankerkvinnen går i kjole.

I 2001 var ankernes kroppsspråk ikke avansert, men enkelt og kontrollert (Gundersen og Mühleisen 2006). Kroppsspråket i 2017/18 er noe forskjellig mellom de to ankerne. Riise har en tendens til å stå bredbent. Halstensen synes aldri stående bredbent, men holder bena samlet eller krysser dem. Dette er en typisk kjønnskonsvensjon der mannen representerer det dominerende og autoritære. Kvinnen er «liten» og tar ikke for mye plass.

Kommunikasjonsmåten har blitt regissert på en feminin måte, trolig tillært eller ubevisst (Mühleisen 2003). Ellers opptrer de begge gestikulerende med hendene, og hånden samlet rundt studiokontrollen. Begge vender på hodet. Ansiktsmimikken er ikke særlig ulik, Riise og Halstensen holder som oftest en alvorlig, seriøs mine. Halstensen kan smile litt forsiktig enkelte ganger. Ellers sees bare tydelige smil idet ankerne møtes i overgangen mellom nyheter og sport og i avslutningen av sendingen.

Waldahl m.fl. (2009) beskriver programledernes stilleie som saklig og som regel alvorlig. Leiet varierer etter nyhetsinnslag og hvorvidt det dreier seg om sport eller ulykker. I sporten er det en lettere tone. Dette samsvarer med funnene i denne analysen. Det merkes godt i stilleiet mellom nyhetsanker Riise og sportsanker Halstensen. Stemmebruken kan sies å være noenlunde lik. Riises stemmeleie varierer etter nyhetssak. I de fleste tilfeller bruker ankeren en alvorlig, monoton stemme, men han kan også bli livligere i stemmen samt legge trykk på

enkeltord. Halstensen bruker også en alvorlig stemme, men den har en tendens til å gli over til en lett og engasjert variant. Hva angår kamerautsnitt er det heller ingen forskjell på bildeutsnitt mellom den mannlige og kvinnelige ankeren. Når det gjelder intervjustilen til den mannlige nyhetsankeren stiller Riise klare og presise spørsmål til reporterne på direkten.

I den aktuelle nyhetssendingen var det ingen kvinner som opptrådte som reportere i TV 2, kun Arne Rovick, Kadafi Zaman, Kjetil Løset og Klaus Holthe som tidligere nevnt.

Det ytre og klesplagg er ikke noe som skiller seg nevneverdig ut blant de mannlige reporterne. Rovick er ikledd grå ytterjakke og briller. Han har kort, grått hår og skjeggstubber. Zaman er iført grå frakk, mønstret genser i hvit og sort og en mønstret lue. Reporten har kraftig skjeggvekst. Løset er antrukket sort ytterjakke og grått skjerf. Håret er enkelt, kort og litt grått. Holthe er iført en sort ytterjakke og et oransje skjerf. Håret er kort.

Det er heller ikke store forskjeller i kroppsspråk og mimikk hos de mannlige reporterne. Alle har en alvorlig ansiktsmine. Zaman gestikulerer i tillegg aktivt med den ene hånden mens han rapporterer. Holthe vender også litt på hodet underveis og han bruker enkelte ganger den ene hånden for å understreke viktige poenger. Reporteren slår også ut med hendene.

Når det gjelder stemmebruk er den hovedsakelig monoton og formell hos alle. Rovick har en tydelig stemme med relativt høyt tempo. Han legger trykk på enkeltord. Zaman er engasjert, stemmen er klar og tydelig med et lavt tempo. Også han legger trykk på enkeltord. Løset bruker også en rolig, tydelig og behersket stemme. Han legger trykk på enkeltord. Holthes stemme er høy og tydelig med tempo og engasjement. Trykk på enkeltord foregår her også. Alle reporterne som intervjuer kilder, stiller rene, presise spørsmål. Holthe stiller også noen ledende spørsmål.

I likhet med NRK er det rapporteringen som gjelder for reporterne i TV 2. Ikke om antrekket er pent eller om håret ligger bra.

4.2.3 Sammenligning av NRKs og TV 2s hovedsendinger

Totalbildet er at de kvinnelige ankerne og reporterne ter og oppfører seg nokså likt som sine mannlige kolleger. Det samme gjelder på tvers av kanalene. Det er ikke store ulikheter mellom kjønnene når jeg virkelig utforsker materialet i dybden. Det fremstår som at ankerne og reporterne i NRK og TV 2 av begge kjønn er svært profesjonelle. Faktene og mimikken er

tilpasset rollene de innehar. Budskapet er det sentrale. Mitt inntrykk er at det er spesielt i sportsnyhetene at man kan se tendenser til hyring av unge, attraktive kvinner som sportsankere. Dette gjelder særskilt for TV 2. Som tidligere nevnt i den kvantitative innholdsanalysen var det hovedsakelig kvinner som presenterte sportsnyhetene i NRK og TV 2. Om dette er tilfeldigheter eller om det er bevisst fra kanalenes side er noe man kan sette spørsmålstegn ved.

Åpenbare forskjeller kan sees i det ytre som klesdrakt og frisyre blant menn og kvinner på tvers av kanalene. Menn er iført dress og flate dresssko. Kvinner sees i kjole, topp, skjørt og stiletthæler. Blant reporterne er hverdagsklær gjeldende. Det går mest i ytterjakker og skjorter hos begge kjønn. Alder er en annen viktig faktor. I NRK er kvinnen og mannen generelt jevngamle, men i den utvalgte sendingen er det 23 års forskjell mellom den kvinnelige og mannlige ankeren, hvor kvinnen er den eldste. Kombinasjonen eldre mann med yngre kvinne blir utfordret. I TV 2 leder ikke ankerne sendingen sammen, men de er til stede sammen mot slutten av nyhetssendingen. Aldersforskjellen mellom ankerne er 29 år, og den mannlige ankeren er eldst. Dette er i tråd med teorien til Øvrebø (sitert i Tryggestad Visjø, Dybfest Dahl og Sagmoen 2014, Wanounou 2017). Stemmebruk blant ankere og reportere av begge kjønn i de to kanalene er også ganske likedan. Den alvorlige, formelle stemmen er en gjenganger hos begge kjønn. Min oppfatning er at kvinnene i begge kanaler kan være mer livlige i stemmen, spesielt i TV 2. Av kroppsspråk er ikke mennenes bredbente stilling og kvinnenes kryssede ben og foldede hender på tvers av kanalene et uventet funn, men det vitner kanskje om at både NRK og TV 2 er med på å opprettholde typiske kjønnskonsvensjoner og iscenesettelser. I den kvantitative undersøkelsen kom det frem at kvinnene generelt ble sett mer smilende enn deres motstykker. Jeg oppfatter at de kvinnelige sportsankerne på begge kanaler smiler kontinuerlig og bredere enn for eksempel nyhetsankerne. Grunnen til dette er sannsynligvis på grunn av formidlingen av andre typer nyheter.

Det er heller ikke særlig forskjell i kamarautsnitt blant kjønnene på tvers av kanalene. Både kvinner og menn blir filmet i like utsnitt. Samspillet mellom NRK-ankerne er jevnt over likestilt, og det er verken under- eller overordninger. Intervjustilen er heller ikke oppsiktsvekkende forskjellig blant kjønnene. Det er som tidligere nevnt svært få ankere og reportere med minoritetsbakgrunn på tvers av kanalene, men i de valgte sendingene ser man

ulik etnisitet blant annet hos ankerduoen i NRK med Yama Wolasmal samt reporter Kadafi Zaman i TV 2.

Ut fra funnene å dømme er TV 2 fortsatt glad i unge kvinner. Eldre kvinner på skjermen i TV 2 er sjelden vare. Som den kvantitative innholdsanalysen har vist, er det kun én kvinne over 40 år som anker i TV 2. Jeg finner en tendens til at kvinnene er mer innbydende i den kommersielle allmennkringkasteren. Dette på grunn av totalpakken som berører den tilsynelatende unge alderen samt klesplaggene og tilbehøret som ofte innebærer fargesterke kjoler, stiletthæler samt sminke. God utstråling med tydelig tanngard og feminint kroppsspråk som kryssing av ben og folding av hender, samt en trivelig, engasjert stemme bidrar også til dette inntrykket. I NRK er flesteparten av de kvinnelige ankerne godt over 40 år. Stil og klær blir vektlagt, men her dukker også bluser og bukser opp. Kroppsspråket er også kvinnelig med folding av hender og bena samlet. Det er forsiktige smil å se under mer positive nyhetssaker og i starten og slutten av sendingen.

5.0 Analyse og drøfting av kvalitative intervjuer

I denne delen av analysen skal jeg presentere relevante funn fra de kvalitative intervjuene som er essensielle for å besvare oppgavens problemstilling.

Jeg vil samtidig tolke og drøfte funnene i tilknytning til undersøkelsens teoretiske perspektiver.

Analysen omfatter kvinnen i ankerrollen, kompetanse og rekruttering, alder og erfaring, utseende og fasade, kroppsspråk og mimikk samt den statlige allmennkringkasteren og den kommersielle allmennkringkasteren.

5.1 Kvinnen i ankerrollen

Samtlige nyhets- og sportsankere i begge kanaler beskriver arbeidshverdagen som svært hektisk med mange arbeidsoppgaver og stort ansvar. Turnus- og helgejobbing er vanlig. Flere trekker frem at seerne har en forestilling om at jobben innebærer utelukkende nyhetsopplesing. En nyhetsanker i NRK beskriver hvordan dagen kan arte seg:

Dagen, eller livet som anker er jo nesten en sånn kontinuerlig oppdateringsprosess føler jeg. Som gjør at det er en jobb du egentlig ikke kan ha hvis du ikke i utgangspunktet er interessert i nyheter

og er opptatt av det. Fordi det nytter ikke å komme på jobb en dag klokka 11. Du vet jo aldri hvordan nyhetsdagen ser ut, du vet aldri hvordan sendingen på kvelden kommer til å være. Det er vanskelig å begynne på scratch på forskjellige saker eller temaer. Selvfølgelig leser man seg opp på en del saker og temaer, men de store, pågående tingene – norsk politikk og har et godt overblikk utenriks, det er en kontinuerlig prosess (AKN5 2018).

Ankeren forteller videre om utformingen av sendingen:

Og så kommer du på jobb til et overleveringsmøte fra et morgenteam og på en måte...de store satsingssakene den dagen er lagt i de ulike fagredaksjonene og så er det for oss da å gyve løs på formingen av sendingen. Hvilke gjester skal vi ha? Hvilke saker skal vi satse på? Hva skal være topp i dag? – det er en diskusjon på desken mellom oss programlederne og vakt sjefen i stor grad. Og å begynne å gjøre research og begynne å ringe gjester og på en måte forme og skape en sending i samarbeid med de som lager innslag. Vi skriver jo egne manus og sparrer med reporterne og jobber med språket. Mange ting parallelt (AKN5 2018).

På spørsmålet om hvordan informantene opplever å være kvinnelig anker i sin respektive kanal uttaler de aller fleste at det å være ankerkvinne ikke oppleves som noe annerledes enn å være ankermann. Begge kjønn har like arbeidsoppgaver. Det er ingen forskjellsbehandling og informantene anser seg som likestilte med mannen. Mannen har ingen flere fordeler enn kvinnen. I NRK Dagsrevyens sendinger er det en fast kjønnsfordeling på 50/50 blant ankerne. Tre av hvert kjønn. I NRK Sport er det seks kvinnelige sportsankere og to menn. Dette er totalt antall ansatte som opplyst i intervjuer og e-postutveksling direkte med NRK. For TV 2 Nyhetene har jeg ikke fått opplyst totalt antall ansatte, men har fått opplyst at blant fast ansatte ankerer har de 20 prosent kvinner og 80 prosent menn. Dette samsvarer nøyaktig med mine egne observasjoner i mitt utvalg. I TV 2 Sporten er det tre kvinnelige og tre mannlige sportsankere per juli 2018, ifølge Anniken Hjertholm. I denne undersøkelsens kvantitative innholdsanalyse opptrådte kun én mannlige TV 2-sportsanker.

En nyhetsanker i NRK mener hun opplever arbeidet som kvinnelig anker på samme måte som sin mannlige kollega:

Vi gjør samme jobb. Det er jo en mann og en kvinne som oftest sammen. [...] Men det kan være to av samme kjønn, det er ikke noe forbud mot det, men det er liksom det som er. Da gjør vi akkurat den samme jobben. Det er jo ingen diskriminering der. [...] En dag så tar mannen det tyngste politiske intervjuet, dagen etterpå tar kvinnen det, og kanskje mannen står med noe lettere, skuespillere, eller noe sånt. Og alle har det samme, det er ingen her som ikke har en tung bakgrunn for å gjøre jobben da. Ingen kvinne eller mann skal komme inn av andre grunner enn at de er dyktige. Det er jo helt sikkert (AKN9 2018).

NRK-sportsankeren har en litt annen oppfatning av ankerrollen som kvinne i NRK. Hun trekker frem smil og latter som noe den kvinnelige ankeren bør benytte seg av:

Det er ikke noe tvil om at det oppleves kanskje litt annerledes å være kvinne enn å være mann. Det er én ting som har slått meg da. Jeg føler litt sånn at det å være kvinnelig anker...det er litt leing og smiling. Jeg tror ikke at mennene i samme grad føler det sånn. Det blir ikke lagt merke til heller, det er ikke så farlig om de smiler. De får lov til å være mer alvorlige på en måte. Jeg hører andre får mye skryt hvis de smiler veldig mye. Og de som er blide, de blir jo ofte foretrukket å jobbe. Jo blidere du er, jo bedre jobber får du (AKN3 2018).

I TV 2 uttaler en TV 2-sportsanker at det å være kvinnelig anker i kanalen føles positivt: «Vi har jo veldig mange kvinnelige sportsankere. Vi er jo tre stykker nå og så er det mange kvinnelige nyhetsankere. Så jeg opplever det som veldig positivt og har egentlig ingen negative erfaringer med det» (AKT4 2018).

Kollegaen hennes synes heller ikke det er noen forskjell på kjønn og hvordan hun opplever jobben i TV 2. De fleste kollegene er menn i sportsavdelingen: «Jeg liker meg veldig godt i det miljøet og føler ikke at jeg er jente og da må jeg ta hensyn til ting og tang eller at jeg blir behandlet annerledes» (AKT1 2018).

I den kvantitative innholdsanalysen fant jeg at det var stor overvekt av kvinnelige sportsankere i forhold til menn både i NRK og TV 2. Kun én mann per kanal opptrådte i løpet av de totalt seks ukene. Redaksjonssjefene i NRK Sport og TV 2 Sporten mener at dette nesten er helt tilfeldig. Som tidligere nevnt opplyser NRK Sport at de har to faste mannlige programledere. TV 2 Sporten har lik fordeling av kvinnelige og mannlige sportsankere per juli 2018. Redaksjonssjef i NRK Sport, Janne Fredriksen, tror at kvinner er mer motiverte for programlederrollen, samtidig forteller hun at flertallet av de ansatte i sportsavdelingen er menn, og derfor prøver de å løfte opp kvinner:

Det kan nok være at flere kvinner dras litt i den retningen. At det er flere som er motivert for den type jobb av kvinner. Det er jo ingen tvil om at det er flere kvinnelige programledere, både hos oss og i andre kanaler. Det er ikke noe mål hos oss å ha flest mulig kvinnelige programledere, men det er ingen tvil heller om at overvekten av ansatte er på menn, sånn at det å vise og løfte fram kvinner i sportsjournalistikken er jo kjempeviktig. Og vi gjør det jo både på programledere, vi gjør det på kommentatorer. Vi prøver jo det på reportere. Vi vet jo at det er flere menn enn kvinner som er sportsinteressert i utgangspunktet og at det ligger noe der i at vi, altså, selve journalistikken og utøvelsen av den trekker flere menn inn i yrket (Fredriksen 2018).

Skretting fant at det kun var én kvinnelig sportsanker i NRK i 1995 (1999). I dag har de seks kvinnelige sportsankere ifølge ledelsen. Dette samsvarer med mine funn. Antageligvis har den store kvinneandelen av sportsankere kommet av et såkalt kvinneløft som Fredriksen påpeker, samt endring av sendeflater, utviding av redaksjonene og en generell likestillingsutvikling i

NRK. Det kan hende at mennene er de reise glade og liker å være ute på oppdrag, mens kvinnene foretrekker å holde seg innendørs i studioet, nærmere familie og barn eventuelt. Med mindre det er tiltenkt at kvinnene egnere seg bedre som representanter i studio?

I TV 2 Sporten begrunner redaksjonssjef, Anniken Hjertholm, det med at sportsredaksjonen har en lav kvinneandel på kun 29 prosent. De ønsker kvinner i mer synlige roller: «Vi har nå flere kvinnelige fotballeksperter og en kvinne som TV 2s første fotballkorrespondent, samt kvinnelig sykkelekspert, kvinner som ekspertstemmer på sjakk og poker, og jobber aktivt for å få mer mangfold inn i synlige roller» (Hjertholm 2018).

TV 2 hadde fire mannlige sportsankere i 1995, ifølge Skretting (1999). Kvinnelige programledere i sportsredaksjonen var fraværende. I dag har de imidlertid tre av hvert kjønn om man ser på totalt antall ansatte, jamfør tall fra Anniken Hjertholm. I denne studiens valgte undersøkelsesuker ble det likevel brukt langt flere kvinnelige sportsankere under kveldssendingene enn mannlige.

van Zoonen (1996), Hjeltnes (2010) og Fonn (2015), som alle skriver om kvinnelige journalister i redaksjonene, nevner at kvinner gjerne er knyttet til såkalte mykere stoffområder. Lavere lønn enn menn blir også trukket frem. Også Steiner skriver at kvinnelige journalister ikke blir tatt på alvor av ledelsen og blir diskriminert på arbeidsplassen (1998). Skard observerte det samme i Norge på 70- og 80-tallet (Hjeltnes 2010). Selv om dette tegner et mer generelt bilde av kvinnelige journalisters posisjon enn når det gjelder nettopp nyhets- og sportsankere, så viser funnene i denne studien noe litt annet. Ut fra det jeg kan se tar kvinnene like mye plass som sin mannlige makker. Av de ankerne som leder sendingen sammen med en mann, uttaler de at de føler seg på lik linje med kollegaen. De deler på arbeidet og gjør de samme arbeidsoppgavene. De dekker det samme, enten det er politiske saker eller lettere stoff. Dessuten er ankerne nødt til å ha journalistisk tyngde i bunn uavhengig om man er mann eller kvinne. I dette tilfellet er det derfor ikke slik at kvinnene blir satt til typiske kvinnelige stoffområder. Jeg har ingen uttalelser fra en kvinnelig nyhetsanker i TV 2, dermed vet jeg ikke om jeg hadde fått andre svar fra vedkommende.

Man ser at fordelingen av kvinnelige og mannlige ankerne i nyhets- og sportsredaksjonen i NRK har blitt mer balansert siden Skrettings forskning på 1990-tallet. Dette kan bety at kanalen har vært opptatt av å bedre kjønnsbalansen og at likestillingen har fått bedre fotfeste.

Samtidig har også likestillingen i arbeidslivet økt for hele samfunnet de siste 20 årene. I 1995 var 64 prosent kvinner og 75,2 prosent menn i aldersgruppen 15–74 år i arbeid. I 2017 er derimot 67 prosent kvinner og 72,2 prosent menn yrkesaktive (SSB.no udatert). Vi ser at kvinner og menn har beveget seg nærmere hverandre. Kvinnene blir heller ikke dømt på grunn av kjønnets sitt. Det fremstår som om kvinnelige og mannlige ankere er likestilte i dag. På den annen side tror en NRK-sportsanker at det ligger forventninger knyttet til at kvinnene skal smile og le, mens mennene kan være alvorlige. De blideste favoriseres, noe som kan tyde på at det fortsatt henger igjen forskjellige forventninger til adferden hos kvinner og menn. TV 2 henger noe igjen på likestillingsbiten. Selv om de kvinnelige sportsankerne er i flertall, er det av fem nyhetsankere bare én kvinne i mitt utvalg. Av totalt ansatte utgjør også kvinner bare 20 prosent av de fast ansatte nyhetsankerne hos TV 2 Nyhetene. Den kommersielle kanalen hadde visstnok plass til flere kvinnelige programledere i 1995. Har situasjonen snudd?

5.2 Kompetanse og rekruttering

Informantene ble også spurt om hva de mente skulle til for å bli ansatt som nyhets- og sportsanker i NRK og TV 2, og hva de trodde deres kanal vektla i en rekrutteringsprosess. Flertallet mener at det å være en god journalist, ha solid erfaring samt ha god formidlingsevne, er svært vesentlig. Noen nevner en såkalt x-faktor, og at man må ha evnen til å nå gjennom TV-ruten. De færreste nevner noe eksplisitt om utseende, men ytrer at det er viktig å se ordentlig og presentabel ut. Å være konvensjonelt pen er ikke nødvendigvis det essensielle. Utstråling blir derimot pekt på som en viktig personlig egenskap.

En nyhetsanker i NRK påpeker viktigheten av å kommunisere godt, ha et åpent kroppsspråk og et visst utseende, men understreker at det ikke må forveksles med penhet:

Det å være programleder, enten på radio eller på TV, er jo en egen formidlingsjobb. Mange som kan bli det, men for å bli bedre og bli god så må du ha en tydelighet med formidlingen din. TV må du ha en kombinasjon av et kroppsspråk og et utseende – og da må ikke utseende forveksles med det å være pen. På en måte et åpent blikk, et åpent kroppsspråk sånn at du kommuniserer ut. Men det må være noe som er der. Og det er det på en måte kanskje noen som har mer enn andre. Og det er ofte vanskelig å sette fingeren på (AKN5 2018).

Hun tror og håper at NRK vektlegger kompetanse tungt og at de er nøkterne på vektlegging av utseendet.

Også en annen nyhetsanker fra statskanalen nevner erfaring og utstråling:

«At du har god journalistisk teft og erfaring. Gjerne har vært i politisk avdeling eller utenriks. Samtidig må du kunne treffe folk, du må kunne ha et blikk og en fremtoning. Mange er jo superskarpe folk, men de passer ikke på TV. Det handler veldig mye om utstråling tror jeg» (AKN4 2018).

Daværende nyhetsredaktør i NRK, Alexandra Beverfjord, trekker frem tre ting NRK er opptatt av når de rekrutterer TV-journalister: «guts», teft og evnen til å erverve kunnskap. For ankerne står formidlingsevnen i høysetet. Å ha troverdighet er også viktig:

Du må ha god formidlingsevne. Det er veldig viktig at man fremstår som troverdig, at man er dyktig til å forklare sakene. [...] Og da er det viktig at de har gjennomføringskraft, blikk for de gode sakene og evne til å tilegne seg kunnskap om et fagfelt raskt. Når det gjelder personlighet er det aller viktigste for en nyhetsanker å fremstå troverdig. At publikum har tillit til måten de formidler nyhetene på. De er veldig viktige navn for NRK. De nyhetsankerene som vi har i NRK er blant de mest kjente personene i Norge fordi de er i stua til så mange hver kveld (Beverfjord 2018).

Også TV 2-sportsankeren har tilsvarende uttalelser som konkurrenten. Hun nevner formidlingsevne, språk og evnen til å komme godt ut av ruten til publikum. Ankeren legger til at utseende spiller en rolle, ikke i form av å se best mulig ut, men gjennom ikke å avlede seernes oppmerksomhet fra nyhetsformidlingen:

De vektlegger nok kunnskap, sportskunnskap. Formidlingsevne. [...] Jeg vet ikke om de vil innrømme det, men de vektlegger nok utseendet i en viss grad. Det er jo det her med å komme gjennom ruta på en god måte. Det trenger ikke nødvendigvis å gå på at man må se så bra ut, men hvis man har noe, alt ifra kroppsspråk til utseende til talefeil, så er det noe med at folk der hjemme kan henge seg opp i ting som tar fokuset vekk fra det man faktisk står og gjør da (AKT4 2018).

Redaksjonssjef i TV 2 Nyhetskanalen, Silje Hovland, er ansvarlig for nyhetsankerene i kanalen. I likhet med ankeren, trekker hun også frem erfaring som viktig for å bli ansatt som anker. X-faktor er også vesentlig. Kompetansen til en anker henger sammen med hvordan man fremstår, men Hovland presiserer tydelig: «Det er klart at vi går ikke etter: ‘Du er smellvakker, du blir anker.’ Det holder ikke. Du må nok ha mer om bord enn som så» (Hovland 2018).

Resultatene viser at det er mange faktorer som spiller inn og hensyn som skal tas når en anker skal ansettes uavhengig av kanal. Det later ikke til at rekrutteringen er en lettvinnt oppgave for ledelsen. At det skal gå ene og alene på hvor billedskjønne ankerne er fremstår som

usannsynlig. Kanskje er det mer tilfeldig at en person som blir valgt ut er attraktiv, og at bakgrunnen for ansettelsen gikk på hva vedkommende kunne tilby av kompetanse og ikke minst av formidlingsevne. Ankerrollen krever at man både har tung journalistisk erfaring, formidlingsevne, selvtillit og troverdighet. Samtidig vil fremtoning, utstråling og til en viss grad utseende være viktig fordi TV er et visuelt medium hvor det å komme gjennom ruten til publikum er en selvfølge. Sammenhengen mellom alle disse egenskapene og faktorene danner hva som behøves for å bli ansatt i stillingen som nyhets- og sportsanker.

5.3 Alder og erfaring

I den kvantitative innholdsanalysen ble gjennomsnittsalderen for nyhets- og sportsankere av begge kjønn i NRK og TV 2 i denne undersøkelsens utvalg presentert. I NRK var gjennomsnittsalderen 47 år for kvinner og 45 år for menn. I TV 2 var snittalderen derimot 33 år for kvinner og 47 år for menn. Disse funnene ble lagt frem for informantene. En nyhetsanker i NRK er ikke overrasket over resultatet, og mener at det å være eldre er fordelaktig i arbeidet som anker. NRK ønsker personer som kan være en merkevare for kanalen:

Det er vel litt fordi NRK ikke har tenkt at: 'Her skal vi satse på folk som kommer rett fra Journalisthøgskolen.' Satse bevisst på folk som kan være en merkevare da. De tenker ikke sånn at: 'Nå har folk sett Nina Owing så lenge, så nå må vi bytte henne ut.' Nina Owing er for Dagsrevyen en merkevare. At man da har merkevarer, ansikt som folk kjenner igjen i Dagsrevyen – det ser ledelsen på som en fordel. Det er gjenkjenning pluss at det borger jo for at du har vært uten Internettet, du har levd en stund. Du vet hva som skjedde på 70-tallet. Det er så mye du må ha som ballast, at du plutselig blir hivd ut i et eller annet. Som fordrer at du har en viss idé om hva som har skjedd for noen tiår siden. Jeg sier ikke at yngre ikke hadde visst det, men det skjer jo så fort med breaking news. Nå må det for all del ikke virke som at jeg mener at ikke yngre folk vet det, men du må på en måte ha litt lange linjer innabords da (AKN9 2018).

Alexandra Beverfjord uttaler at grunnen til at gjennomsnittsalderen er svært jevn for kvinnelige og mannlige ankere er fordi NRK ikke ser etter alder som en faktor. De har ingen mål om å ha unge kvinner og voksne menn:

I NRK er vi ikke opptatt av at kvinner skal være unge og menn skal være voksne. Jeg tror faktisk disse holdningene påvirker utfallet. Alder er i denne sammenhengen mindre viktig utover at det er greit med noe spredning. Hvordan redaksjonen tenker om det vil jo også påvirke hvordan det her ser ut. [...] I min bok er det ingen ulempe å være godt voksen som journalist. Det å være godt voksen kan av og til lettere gi naturlig autoritet (Beverfjord 2018).

Ifølge sportsankeren i TV 2 er aldersforskjellen mellom de kvinnelige og mannlige ankerne noe som går igjen i TV fra tidligere av. Hun ytrer at ankerne i sporten er yngre enn i nyhetene:

Det er jo noe som jeg tror henger dessverre litt igjen fra gammelt av. TV generelt er jo ofte litt sånn eldre, fornuftig mann og ung, pen dame. Det er litt av det som har vært normen og greia i TV. Ikke bare i sport og nyheter, men i underholdning generelt. [...] Jeg vet jo for eksempel at de som har søkt på jobben som vi har hatt ute nå som anker – jeg vet at de guttene som har søkt – de er ganske unge. Jeg tror ikke det er noen av dem som er over 35. Så, jeg tror kanskje vi prøver å få en liten forandring. Nyhetsankerne er jo kanskje vesentlig eldre enn oss i sporten. For det er et veldig hektisk arbeidsmiljø. Å jobbe i TV 2 Sporten passer best vil jeg tror når du er litt yngre. Så, nei, jeg tror det henger litt igjen fra gamle dager. Eldre mann, ung dame i tospann. Det ser du sånn internasjonalt òg. At vi beveger oss mer og mer vekk fra det og jeg håper jo at det er bevisst. Jeg ser jo hvordan det kan fremstå (AKT1).

Silje Hovland uttaler at det er en kjensgjerning at de mannlige ankerne i TV 2 er eldre enn kvinnene. Hun er opptatt av å rekruttere personer som kan jobbe i kanalen en god stund:

Det har nok litt med hvor vi står i yrkesløpet for de ulike tror jeg. Jeg har vel nå to mannlige ankere som er over 60. De drar jo snittet veldig opp. Men de må jo få lov til å jobbe de òg til de går av med pensjon. Jeg har ingen kvinner som er så gamle enda. De er jo på vei oppover de jeg har òg. Og der jeg har nyrekruttert de siste årene, så har det vært på kvinnesiden og jeg rekrutterer jo ikke 60 år gamle ankere. Jeg skal jo ha noen som kan jobbe i mange år. Så derfor så går jeg inn på en lavere alder når jeg rekrutterer. Og så vil jo de etter hvert bli eldre. Men nestemann jeg tar inn vil kanskje òg være yngre. Og da vil jo en mann på 60 gå ut og en på 35 kanskje komme inn. Så det har litt med det å gjøre (Hovland 2018).

Hovland legger til at de har hatt en større utskiftning på kvinnesiden. Mange av mennene begynte i TV 2 ved oppstarten og har aldri sluttet. Hun nevner at mange av ankerne har tøffe turnuser som innebærer kveldsvakter og morgenvakter klokken 04.30. Hun erkjenner at det kan være lettere for menn enn for kvinner dersom man har familie og barn.

I Skrettings undersøkelse kom det frem at det ikke fantes kvinnelige programledere over 40 år på norsk TV i 1995 (1999). 23 år senere har situasjonen snudd for NRK. I TV 2 har det skjedd forholdsvis lite dersom man tar utgangspunktet i denne studiens utvalg.

Informantene ble presentert for de ferske funnene. En nyhetsanker i NRK begrunner utviklingen:

Jeg tror punkt 1: kvinner har fått mer selvtilit. Punkt 2: det er mange flere kvinnelige sjefer. Punkt 3: det var veldig få anker på den tiden i forhold. For vi hadde ikke noen dagsendinger. Jeg tror det var Einar Lunde, Christian Borch. Altså, det var på en måte mange menn. Og så på den tiden så kom det inn mange unge kvinner som ble ansatt i forbindelse med da TV 2 startet opp. Så skjønte Dagsrevyen at de måtte få inn unge jenter, så de fikk inn en haug. Noen som gikk videre til TV 2 etter hvert. Og da puttet de noen av dem på skjermen og det gjorde de nok for å konkurrere. Ville vise at det ikke bare var en sånn satt mannekanal, og at de var tvunget til det litt, mer enn at de trodde at damene var så oppegående (AKN4 2018).

En annen nyhetsanker i NRK mener at NRK-profilene Ingvild Bryn, Nina Owing og Karen-Marie Ellefsen ikke sees på som eldre, men som flinke i jobben sin, og derfor har de blitt:

«Jeg tenker at dette er damer som man ser opp til, som har vært i den bransjen der og gjort den jobben der i så mange år. Som på en måte har vært pionerer nærmest» (AKN1 2018).

TV 2s redaksjonssjef, Silje Hovland, uttrykker at det antageligvis skyldes det gamle tankesettet i kanalen:

Jeg tror nok den gang da TV 2 gikk på så kan de nok beskyldes for en del av det tankesettet som jeg nå oppfatter som gammeldags. At det var en litt sånn kommersiell måte å tenke på. [...] Men man har jo mer og mer gått vekk...men at man kanskje var mer kynisk på sånne ting tidligere (Hovland 2018).

På spørsmålet om kanalene er åpne for ansatte i alle aldre svarer flertallet i NRK ja. Det virker som om det er litt delte meninger i TV 2. Noen sier at alder ikke spiller noen rolle, mens andre svarer at en 50-åring neppe vil bli ansatt i TV 2 Sporten. Men: De fleste mener at personer i 20-årene ikke egner seg til å bli anker av grunner som erfaring, kompetanse, selvtillit og trolig mindre grad av troverdighet og tillit. Noen tror at en mer moden alder gir mer ballast og egnethet. En nyhetsanker i NRK svarer at:

Vi har hatt mange rundt 30 som begynte rundt da. Jeg tror det igjen har litt med erfaring og at det krever at du har mye tyngde. Og det vet jeg ikke om du automatisk har som 25-åring. Og det handler litt om for folk der ute òg. Du må ha gjort noe i livet. Du må ha sanket deg noen erfaringer, tenker jeg. Jeg ser ikke bort ifra det, men da måtte det ha vært en utrolig skarp, tøff type som ankom (AKN4 2018).

Alexandra Beverfjord mener at NRK stiller seg åpne overfor TV-journalister i alle aldre. Det viktigste er mengdetrening og hvor kompetente de er. Til tross for at mange av NRK-ankerne uttaler at man bør ha noen år på baken, er Beverfjord positiv til at en 25-åring også kan gå på luften, men det innebærer at vedkommende er trygg i rollen og behersker situasjonen, samtidig som han eller hun fremstår med faglig autoritet.

Har man x-faktoren og tyngden inne er alder uproblematisk, mener den ene sportsankeren i TV 2. Den andre anker-kollegaen tror det ville ha vært vanskelig for en 50-åring å bli ansatt ettersom TV 2 Sporten ønsker å nå en yngre målgruppe. I sportsavdelingen er de godt representert i alder. Hun tror at dersom man skal komme inn i den alderen, så må man være dyktig.

Samtidig svarer Anniken Hjertholm, redaksjonssjef i TV 2 Sporten, at TV 2 er i ferd med å eldes i for stort omfang: «Vi er bevisst på at vi ønsker å ha et mangfold i vår redaksjon. Vi har

[...] en stadig stigende gjennomsnittsalder på våre ansatte som vi må ta med i betraktningene når vi rekrutterer» (Hjertholm 2018).

Også VG-saken om Trude Teige og hennes avskjed med TV 2 i en alder av 54 år, der hun uttalte at TV 2 ikke var et godt sted for en dame over 50 år, ble tatt opp under intervjuene. NRKs nyhetsanker i aldersgruppen 50–60 år har ikke kjent på noen utfordringer knyttet til sin alder:

Jeg opplever det som uproblematisk. Jeg vet ikke om det er det for alle, så jeg kan bare snakke på vegne av meg selv. At jeg har ikke opplevd det som noe issue verken fra sjefer eller på en annen måte. [...] Jeg ser ikke på det som et nederlag om jeg skal skiftes ut. Jeg ser at en ledelse av og til kan tenke at de vil ha et annet uttrykk ut, en annen type kabal. Jeg vet jeg er flink, så jeg kommer ikke til å ta det som en aldersgreie (AKN4 2018).

For redaksjonssjefen i TV 2 er historien om Teige noe som gjenspeiler den gamle mannsdominerte kulturen i kanalen. Selv har Silje Hovland en 47-årig kvinne som hun ikke har planer om å ta av om tre år. Hun anser henne som dyktig. Hovland har også en kvinnelig ankervikar på 52 år:

Det er hennes subjektive opplevelse. Det var nok det. Men Trude pekte jo på en ting som gikk på at her er det ingen kvinner som er veldig godt voksne. Og det er helt reelt. Det har nok hatt veldig mye mer med den gamle kulturen i TV 2 å gjøre som har vært veldig mannsdominert. Spesielt på ledernivå. Og så håper jeg og tror at ting endrer seg over tid egentlig. Og det er jo umoderne, det er gammeldags. Men at dette er en organisasjon som har hatt godt av å ta et lite oppgjør med egen kultur, det tror jeg nok er riktig. Og så har nok det oppgjøret kommet etter at hun sluttet. [...] Dette har jo vært en organisasjon som har gått gjennom et voldsomt opprør etter #metoo. Jeg kan ikke si så mye om hvordan det var i TV 2 før i tiden (Hovland 2018).

Redaksjonssjefen uttaler også at: «Det er klart at de eldste er ofte de beste» (Hovland 2018).

I Barnes (2005) undersøkelse om amerikanske kvinnelige TV-ankere i tilknytning til utseende er alder en barriere, men undersøkelsen er 13 år gammel, og dessuten fra USA. Wolfe og Mitra (2012) antyder at eldre kvinnelige nyhetsankere i Storbritannia trekker seg fra skjermen eller gjør kosmetiske operasjoner for å se yngre ut. Skretting nevnte også i sin undersøkelse at eldre kvinner var fraværende som programledere fordi de ble sett på som for «gamle». Jo eldre man var, jo vanskeligere var det å få skjermtid (1996). Dette er noe jeg forventet å høre da jeg intervjuet informantene, men det ser ikke ut til at dette nødvendigvis kan overføres til mitt utvalg. Ingen av informantene mener at alder er en barriere for dem – tvert imot, de

argumenterer for at man har mer ballast, mer erfaring, større selvsikkerhet og større troverdighet. Moden alder blir nesten sett på som et pluss.

Både Beverfjord i NRK og Hovland i TV 2 mener at godt voksne folk ofte er de beste ankerne. Beverfjord nevner aldersspredning som noe NRK ønsker seg. Ingen av de kvinnelige ankerne over 50 år i NRK føler at de er for gamle for skjermen eller har fått beskjed fra ledelsen om at de bør gå av. De eldre ankerne, de som har vært i kanalen i en årrekke, blir omtalt som merkevarer for statskanalen. De erfarne kvinnene blir sett opp til og fungerer som representanter. Hovland forteller at hun har en 47-årig kvinne i ankerstaben som hun ikke kommer til å ta av om tre år, samt en 52-årig kvinnelig ankervikar. Hun snakker om den gamle mannsdominerte kulturen i TV 2 som sakte, men sikkert har snudd med årene etter Trude Teiges avskjed, takket være flere kvinnelige ledere og et visstnok ferskt oppgjør med kulturen i forbindelse med #metoo høsten 2017. At denne kulturendringen har fått betydning for mitt materiale som ble samlet inn i samme periode er neppe tilfellet. I så fall må det ha skjedd et oppgjør før #metoo eller eventuelt ikke i det hele tatt. De mannlige ankerne er fortsatt eldre enn kvinnene.

Samtidig er ikke Hovland interessert i å ansette folk som nærmer seg pensjonsalder fordi hun ønsker ansatte som kan være lenge i kanalen. Dette er vel gjerne tilfellet for bedrifter flest. Når det er sagt uttaler redaksjonssjefen at det har vært en utskiftning på kvinnesiden. Vi vet også at dagens arbeidstakere oftere skifter jobb enn tidligere – og det gjelder ikke minst kvinnelige journalister, som Lamark (2016) har påvist. Så isolert sett er ikke dette noe «bevis» på at ikke eldre kvinner kan bli utsatt for fordommer. Det er likevel flere eksempler på at etablerte kvinner over 50 år forblir og blir verdsatt i kanalen i andre programposter. Eksempelvis God morgen Norge-profil Vår Staude (52 år) og Dorthe Skappel (55 år) i God kveld Norge.

Også Turid Øvrebø som la frem NRK-ankerparet i 2013 fant at de var relativt like i alder og erfaring (2015). Dette samsvarer med mine funn fem år etter. I TV 2s kveldssendinger går ikke ankerne i par, verken i nyhetene eller i sporten. Hovland innrømmer at mennene er eldre enn kvinnene, men begrunner det med at det handler om hvor de står i yrkesløpet. Grunnen til at de kvinnelige ankerne i TV 2 Sporten er såpass unge skyldes at de ønsker å nå en yngre målgruppe. Det er sprikende meninger om sportsavdelingen hadde nyansatt en 50-åring. Den ene ankeren ser ikke noe problem i det, mens den andre tror de hadde vippet mot en yngre

person. Hjertholm uttaler således at TV 2 har en stigende gjennomsnittsalder, så det later til at de ønsker å minske gjennomsnittsalderen og gå for yngre kandidater. Dermed blir forestillingen om den eldre mannen og den yngre kvinnen utfordret i TV 2 Sporten.

Det er ingen tvil om at NRK Sport er mer åpne for kvinnelige sportsankere langt over 40 år, med profiler som Karen-Marie Ellefsen (67 år), Susann Michaelsen (45 år) og Line Andersen (45 år) sammenlignet med TV 2s sportsankere hvor den eldste kvinnen er 41 år.

Ut fra svarene å dømme helhetsmessig virker det som at en moden alder på ankerne blir satt pris på, spesielt i NRK. Den unge kvinnen er ikke alltid favorisert, nemlig fordi hun kanskje ikke besitter nok erfaring eller ikke inngir like mye tillit og troverdighet. Er kulturene ulike i NRK og TV 2 når statskanalen kan ha en god mengde med kvinnelige nyhets- og sportsankere i aldersspennet 40–70 år, mens det er tilsynelatende få kvinner på verken 40 eller 50 år i TV 2? Kanskje. Antageligvis er det for TV 2 en sammenblanding av tilfeldigheter, gamle tankesett og at folk kommer inn i bedriften og går ut igjen.

5.4 Utseende og fasade

Det faktum at nyhets- og sportsankerne fungerer som TV-kanalenes representanter, innebærer like fullt at det ytre spiller en mer eller mindre viktig rolle i arbeidet som anker. Både NRK og TV 2 har egen sminke- og kostymeavdeling med stylistar og sminkører som har ansvar for ankerens antrekk, hår og sminke. Ifølge lederne skal alt av klær, hår og sminke ha et nøytralt uttrykk. Forstyrrelser i klesplagg eller frisyre bør ikke forekomme fordi det kan ta oppmerksomheten vekk fra nyhetsbudskapet.

Informantene gir i varierende grad uttrykk for at utseendet har betydning. Flesteparten fra begge kanaler svarer at de ikke er opphengt i utseendet, men at det er en selvfølge å se ren, opplagt og ordentlig ut under sending. Noen erkjenner at de ønsker å ta seg bra ut, mens andre konsentrerer seg utelukkende om jobben, og er mer opptatt av en nøytral nyhetsformidling. Utseendet kommer i andre rekke. Ingen av informantene har fått beskjed fra ledelsen om å endre på utseendet.

En nyhetsanker i NRK uttrykker at en del av jobben er å se akseptabel ut, men anstrenger seg ikke for å ta seg bra ut:

Jeg kommer i sminken klokka cirka 20 minutter før. Jeg er opptatt av å se ganske lik ut. Jeg driver ikke med noe fjas med håret. Jeg setter det aldri opp – jeg gjør ingenting. Jeg har fra dag én vært veldig bevisst på å være mest mulig nøytral og lik fra dag til dag. Du ser jo hvordan jeg ser ut vanlig. Det er sjelden at jeg tar en børste gjennom håret for å si det sånn. Veldig lite opptatt av merker og klær og den slags. Så jeg er jo veldig glad for at det er erfarne fjellfolk som kan hjelpe til med det. Som får deg til å se ut som et OK menneske. [...] Men jeg har jo ikke den jobben her fordi jeg er opptatt av å ta meg ut på TV da, det er klart, det er det ingen som har. Men at det er en del av jobben å se OK ut – det er jo helt klart (AKN9 2018).

Nyhetsankeren i NRK mener at utseende ikke er viktig i jobben, og at det heller ikke er et samtaleemne verken blant kollegene eller lederne. Men hun legger ikke skjul på at utseende kan være viktigere i andre programposter.

En annen nyhetsanker i NRK er heller ikke spesielt opptatt av det ytre, men understreker at hun ønsker å se ordentlig ut fordi hun representerer kanalen:

Vi er Dagsrevyens fremste representanter nettopp fordi det er jo våre ansikter som er klint på den skjermen. Og derfor er det viktig at vi er gode representanter, og hvordan er vi det? Ved å se ordentlig ut. Og da snakker jeg ikke om at vi skal ha på oss siste mote, men at vi skal ha på oss klær som på en måte skal forsvinne litt fordi det viktigste vi prøver å formidle er nyheten (AKN1 2018).

Alexandra Beverfjord svarer at det forventes at man skal se ordentlig ut i NRK, men it-faktoren er det viktigste:

Jeg vil ikke si at disse valgene handler om utseende, men om hvorvidt vedkommende har it-faktoren. Om det er en person som appellerer til publikum, både i væremåte og personlighet. Men det absolutt grunnleggende her er at nyhetsankerne må være dyktige journalister. Er man ikke det, vil man heller ikke fungere i stillingen faglig (Beverfjord 2018).

Til forskjell fra ankerne i NRK Dagsrevyen oppfatter sportsankeren et pent ytre som en fordel i NRK Sport og at det er av betydning. Hun presiserer at det er viktig å være den beste utgaven av seg selv:

Det virker som om de velger de peneste, og at de gjør det enda mer eksklusivt i TV 2 enn de gjør det her da. Men sånn for min egen del, for alles del, vi har jo en gang det utseendet vi har fått alle sammen. [...] Det er jo det vi får stort sett tilbakemelding på fra seere. [...] Og vi prøver jo å gjøre det vi kan for å se best mulig ut, det er ikke noe tvil om det. Sånn med sminke og kremer og Gud vet hva vi ikke bruker (AKN3 2018).

Videre uttaler sportsankeren at hun aldri hadde fått ankerjobb i dag fordi hun ifølge seg selv ikke er pen nok:

Det jeg sier nå kan jeg selvfølgelig ikke dokumentere. Jeg tror utseendet betyr mer for kvinner enn for menn, det er det ikke noe tvil om. [...] Vi er seks kvinner og to menn. Da kan du se at det også viser at de er mest ivrige til å få damer da. At damer skal synes. [...] Du ser på de i TV 2 så er de jo flinke, alle er veldig flinke, men de er veldig samme type jenter. De har langt hår. Det er blankt eller mørkt. De er vakre. Alle er smellvakre. Så, det er på en måte en større forskjell. Nå snakker jeg om sport, en større forskjell på de ankerne som er her og de som er i TV 2. Det er et videre spekter både med alder og med utseende. Jeg er helt sikker på at jeg ikke hadde fått ankerjobb i dag. Aldri. Fordi jeg ikke er pen nok (AKN3 2018).

Ankeren tror også at den attraktive kvinnen blir favorisert i NRK Sport, men poengterer at vedkommende også må være dyktig i jobben. De har prøvd ut attraktive jenter på audition, men disse har visstnok ikke egnet seg som anker. Dette gjelder ikke for menn i samme grad:

Jeg sier ikke det at de pene som blir ansatt ikke er flinke nok, fordi du må være flink. Men det er klart at selv om det ikke er så ekstremt her, så tror jeg nok også at her vil de gjerne ha pene piker på TV, men dette vil de aldri innrømme. Her vil de jo si at de skal speile samfunnet sånn og sånn. Men det er ikke noe tvil om, altså, ikke bare i sporten, overalt. [...] Underholdningsavdelingen har nok hatt fokus på det veldig lenge (AKN3 2018).

Janne Fredriksen, redaksjonssjef i NRK Sport, deler ikke samme syn med den intervjuede sportsankeren når det gjelder ankernes utseende:

Jeg vil jo ikke si at utseende spiller noen rolle for hvem vi løfter fram for det handler om evne til formidling. Og som du ser av vår programleder...altså, de som er på skjermen for oss, så er jo det begge kjønn og det er i alle aldre sånn i hvert fall ganske mange tiår representert i den gjengen vi bruker som programledere, og det er jo definitivt ikke et kriterium å være pen (Fredriksen 2018).

Hun legger til at utseende blir vektlagt i den grad at de har sminke og klær som de tilbyr programlederne: «Men det er klart at vi er jo på besøk hjemme hos folk og vi skal se bra ut, sånn må det være. [...] Altså, vi har en troverdighetskapi tal å ivareta og presentasjon spiller jo en rolle i det» (Fredriksen 2018).

Sportsankeren i TV 2 tror man gjør en bedre jobb dersom man føler seg komfortabel i sin egen kropp:

Det er først og fremst veldig viktig å føle seg vel med seg selv. Sånn at man kan gjøre en god jobb, sånn at man ikke står og har fokus helt feil. Og det går jo på alt ifra klær til hår [...] Så, det blir jo viktig, og for min egen del så har man jo lyst til å ta seg bra ut. Det er ikke det viktigste, men føler man seg «fresh» og fin så tror jeg man gjør en littegrann bedre jobb òg (AKT4 2018).

Heller ikke den andre sportsankeren i TV 2 mener at utseende blir vektlagt i jobben. Hun avviser forestillingen om at den unge, attraktive kvinnen blir favorisert i kanalen:

Altså, vi har hatt folk som har vært innom her som har vært vakker å se på, men kanskje ikke har funket så bra på TV. For [...] du må ikke bare være pen. Det kan godt hende de får sjansen, men det er ikke de som blir værende fordi det er så avslørende hvis du ikke vet hva du snakker om i sporten (AKT1 2018).

Silje Hovland kommer med en tilsvarende uttalelse som Beverfjord. Hun mener at utseende er viktig i den forstand at det er en praktisk del av jobben. Både som anker og som reporter:

Du skal se ordentlig ut, det er vi opptatt av. [...] At du inngir troverdighet og tillit da. [...] Så det er klart, det blir et fokus på det. Det er en del av jobben. Man kan jo ikke påstå noe annet på en måte. Ikke store deler av rollen, det er mer en sånn praktisk ting. Hver gang du går på lufta må du i sminken og du må velge antrekk (Hovland 2018).

Teorien på dette området viser til at utseende og skjønnhet er vesentlig i ankerjobben som kvinne. De amerikanske informantene i studien til Barnes fra 2005 opplevde å få kommentarer fra seerne og ledelsen om å endre på utseendet i form av klær og hår. Ifølge ankerkvinnene i denne studien har ingen av dem fått kommentarer fra ledelsen. NRK-sportsankeren nevner så vidt at hun har fått bemerkninger fra seerne som gjelder klær og hår. I Wolfe og Mitras britiske undersøkelse uttalte en av informantene at utseendet definitivt spilte en rolle for kvinner, og at enkelte ble plukket ut som ankere fordi de var attraktive og at mindre attraktive ikke fikk sjansen (2012).

Mühleisen (2003) peker på «blikkfangfunksjonen», noe som vil si at de kvinnelige programlederne gjerne er unge og pene. Denne blikkfangfunksjonen er kanskje mer gjeldende i underholdningsprogrammer, men ikke nødvendigvis blant kvinnelige nyhets- og sportsankere, verken i NRK eller i TV 2, etter informantenes svar å dømme. Flesteparten av de kvinnelige ankerne i denne studiens utvalg mener selv at utseende ikke er det mest betydningsfulle, men de er som tidligere nevnt opptatt av det i varierende grad. Noen trener, mens andre svarer at de nesten ikke grer håret engang. Kanskje dreier denne mindre interessen for utseende seg om et godt selvbilde hvor de er fornøyde med eget ytre eller kanskje dreier det seg om fornektelse. Kanskje forteller kvinnene at de ikke er opptatt av det ytre fordi de ønsker å vise at det viktigste for dem er å være dyktig. Samtidig, da jeg studerte de kvinnelige ankerne i den kvalitative innholdsanalysen, la jeg merke til at kvinnene i de to kanalene skilte seg fra hverandre både utseendemessig og stilmessig. Ulikhetene var ikke påfallende store, men de var til stede. De kvinnelige nyhets- og sportsankerne i TV 2 er i gjennomsnitt yngre enn ankerne i NRK. I TV 2 er det også gjerne et annet type utseende eller uttrykk hos

kvinnene. De bruker fargesterke plagg, ofte kjoler, håret er krøllet eller rettet. Stilen virker å være moderne og ungdommelig. Kvinnene er i tråd med samfunnets skjønnhetsideal. De kvinnelige ankerne i NRK tar seg også godt ut, men er mer konservative og forsiktige i stilen og uttrykket er mer nøytralt.

Pedersen (1996) og Skretting (1996) antyder at kommersiell TV synliggjør kvinner for å sikre seg kvinnelige seere, og at de kvinnelige programlederne blir iscenesatt som attraktivt blikkfang og formidlere av følelser. Kvinnene blir trivialisert. Om denne teorien fremdeles stemmer overens med 2017/2018-nyhets- og sportssendingene hos TV 2 er et spørsmål som ikke er helt enkelt å svare på. Det er kanskje heller tvilsomt at kvinnene er iscenesatt på grunn av kvinnelige forbrukere og seere. Likevel er det ikke til å komme bort ifra at de kvinnelige ankerne i TV 2 tar seg bra ut. Tilbake i 1995 var det heller ingenting som tydet på at de kvinnelige nyhetsankerne fikk jobb på grunn av utseendet alene. Skretting begrunnet det med at kvinnene var kvalifiserte journalister, og måtte uttrykke troverdighet og seriøsitet. Om pyntefunksjonen fantes, så var det i så fall ikke den eneste funksjonen de hadde å fylle (1999).

Også lederne hevder at de ikke anser utseende som det viktigste når de rekrutterer. Det er mer en del av det praktiske ved rollen. Beverfjord i NRK mener at utseende ikke er avgjørende, men presiserer at den journalistiske dyktigheten og it-faktoren må komme først. TV 2s Hovland legger i sin tur ikke skjul på at utseende til en viss grad er betydningsfullt, men i dette legger hun det å se ordentlig ut som det viktige. Hovland uttrykker at det er vanskelig å finne gode ankere i det hele tatt. Sportsankeren i TV 2 mener man faller gjennom dersom man ikke er sportsinteressert og dyktig uansett utseende.

Dermed er den nevnte «blikkfangfunksjonen» sannsynligvis ikke like aktuell i verken NRK eller TV 2 som den var for 15–20 år siden, i hvert fall ikke i sjangrene nyheter og sport fordi egenskaper og ferdigheter stiller sterkere i arbeidet som anker.

Likevel er det interessant at sportsankeren i NRK hevder at hun ikke hadde fått ankerjobb i dag fordi hun ikke anser seg selv som pen nok. Hun mener at NRK tester ut unge, flotte jenter som ankere og velger de peneste. Ankeren ytrer også at NRK ønsker billedskjønne kvinner. Hun undrer seg dessuten over hvorfor det er så mange kvinnelige sportsankere i forhold til menn. Fredriksen i NRK Sport hevder derimot at det ikke er et kriterium å være pen. Hun begrunner det med at de har ankere av begge kjønn i alle aldre og at formidlingsevnen blir vektlagt.

Dette er intervjuobjektene subjektive meninger, og det kan derfor være vanskelig å avgjøre hva som er realitetene. Kanskje er det annerledes i sportsavdelingen enn i nyhetsavdelingen. I nyhetsavdelingen behøver man bred journalistisk tyngde, erfaring og bred kunnskap om ulike dekningsområder. Under kveldssendingene i NRK og TV 2 gjør sportsankerne verken intervjuer med gjester eller *stands-ups* med reportere. Uten å undergrave sportsankernes arbeid i studio, kan det være at det er ulike krav for nyhets- og sportsankere. Kanskje er arbeidet større for en nyhetsanker hvor det typisk kreves større bredde og erfaring enn for en sportsanker i studio. Det kreves naturligvis god kompetanse fra sportsankere også, men de konsentrerer seg kun om sportsfeltet. Dermed er kravene kanskje senket og det er lettere å rekruttere inn kvinner som blir ansett som attraktive. Det er likevel vanskelig å si noe sikkert om dette.

Skretting hevdet dessuten i 1996 at det var vanskelig for kvinner på TV å unngå rollen som blikkfang og at skjønnhet ikke gikk overens med troverdighet. Stemmer det fortsatt? Det er vanskelig å si om attraktive kvinner er mindre troverdige nyhetsformidlere enn motsatt. Det er vel heller mulig å være begge deler, og det finnes det jo eksempler på.

Under intervjusamtalene var jeg også interessert i å vite hva informantene mente om programledersammensetningen «Mann med tyngde og kvinne med ynde». Den blir avvist av samtlige på begge kanaler. Ingen kjenner seg igjen i utsagnet, men medgir at det kanskje var mer utbredt tidligere. En nyhetsanker i NRK stiller spørsmål ved om forskeren, Turid Øvrebø, tar ankerkvinnen på alvor:

Jeg skjønner jo hva forskeren sier. Og så tenker jeg: er det litt urettferdig mot kvinnen å oppfatte det sånn mot en kvinnelig, tung anker? Å oppfatte det sånn selv om de eventuelt skulle være pene eller søte. Er det en måte ikke å ta dem alvorlig på for forskeren hvis det er en anker som gjør en god jobb? Jeg er litt uenig med henne. Jeg føler det er litt sånn som det har vært før. Hvor mannen skulle ha en blomst ved sin side på en måte som backet alt han sa, smilte og var begeistret. Og samtidig skulle være dritflink selv. Så jeg ser jo den, men det er vanskelig i dag å si det i hvert fall her (AKN4 2018).

I TV 2 er det heller ingen oppfatning blant ankerne om at den kontrastfulle sammensetningen er til stede:

Nei. Jeg må egentlig helt ærlig si at jeg ikke har opplevd det selv. Kanskje noe som jeg føler henger litt igjen fra gamledager. Men det er kanskje fordi jeg kjenner en del av disse kvinnelige nyhetsankerne og de er drivende dyktige. De har masse kunnskap og de er opplest. De følger

med på nyhetsbildet like mye som den mannlige ankeren da. Heldigvis så føler jeg at vi har kommet så langt at det aldri er noe jeg har tenkt på eller merket eller følt (AKT4 2018).

Silje Hovland i TV 2 avviser påstanden kontant:

Det er det mest håpløse og gammeldagse jeg har hørt på lenge. Bare tull. Hva bygger hun det på? Det er en fornærmelse mot kvinnelige ankere. Det føler jeg er gammel myte og noen liksom enda den dag i dag trekker fram uten å ha noe belegg for det. Du kan ikke se mye på nyhetsendingene tenker jeg, for hvis du kommer trekkende på ynden din og tror at det holder når breaking news går fra terroren i Paris, så holder ikke det. Du må vite hva du holder på med. I gamledager så satt nok man mer og leste enn det man gjør i dag (Hovland 2018).

Både Øvrebøs påstand om ankerparet med den unge, attraktive kvinnen og den erfarne, godt voksne mannen og Pedersens (1996) beskrivelse av den kvinnelige programlederen som ung, pen og glamorøs med en eldre mann ved sin side stemmer ikke overens med funnene i denne undersøkelsen. Hvis NRK og TV 2 noen gang har hatt denne modellen ser det i hvert fall ut til at de har gått bort fra den. I NRK Dagsrevyen er kvinner og menn svært like i alder. Begge har lang og tung journalistisk erfaring. I TV 2s kveldssendinger er det alltid én anker om gangen, enten en kvinne eller en mann. I overgangen mellom nyheter og sport hender det imidlertid at kombinasjonen av eldre mann og yngre kvinne dukker opp, men antageligvis er dette mer av tilfeldigheter. Likevel er jeg kjent med at TV 2 bruker ankerpar utenfor kveldssendingene, eksempelvis i TV 2 Nyhetskanalens sendinger, men disse har jeg ikke sett på nærmere da disse ikke er en del av undersøkelsens materiale.

5.5 Kroppsspråk og mimikk

Alle informantene tilpasser eget kroppsspråk og mimikk etter programlederjobben i NRK og TV 2. Ingen oppgir å ha fått beskjed fra ledelsen om å opptre på en spesifikk måte i noen av kanalene. Kroppsspråk er opp til hver enkelt, men ankerne fikk noe veiledning i opplæringsprosessen.

NRK-nyhetsankeren mener hun tilpasser mimikken etter hvilke saker som dukker opp:

[...] Sånn innad i sendingen, så tilpasser du hvert fall mimikk etter hva slags saker, og det er jo en av de viktigste tingene vi gjør også. Noen ganger er det så fælt at man ikke klarer ut av et innslag å få vekk den rynken helt i panna. Men stort sett da så handler det om å være nøytral, og så er det jo lov å ha det gøy. Og jeg og xxx legger stor vekt på det. For vi har ofte innslag som har humor og da kan ikke vi stå som to saltstøtter i studio heller. Så vi prøver å tøyse litt der det er små rom for det (AKN5 2018).

Av oppførsel mellom ankerkvinnen og hennes mannlige makker trekker hun frem benstilling som en ulikhet: «xxx står med veldig bred benstilling og det gjør ikke jeg fordi A: det føles ikke naturlig for meg. B: fordi det ser ikke helt kult ut i skjørt» (AKN5 2018).

Sportsankeren i NRK går inn på mimikk og hvordan et blidt ansikt er attraktivt i NRK. Hun mener at mennene ikke behøver å smile i like stor grad:

Det å være programleder her, det er som VM i smiling. Jeg føler det sånn. Og jeg ser jo at jeg tar meg bedre ut når jeg smiler. Nå er det jo lettere for oss i sporten å smile mer enn de i Dagsrevyen. Du kan ikke stå å fortelle om 70 drepte og stå å smile. Men noen er født blide. Det er noen som jobber som programleder hos oss som er veldig blide uansett. Og for dem så er det jo selvfølgelig lettere og de har en fordel. Det er en egenskap som blir verdsatt veldig høyt hos ledelsen. Det er det ikke noe tvil om og det tør jeg å si rett ut. Og der tror jeg guttene da er mye heldigere fordi de har ikke det presset. Dette er ikke et press som er uttalt eller som er pålagt deg, men det oppleves sånn (AKN3 2018).

Det at kjønnskonsvensjoner blir ivaretatt i studio er Alexandra Beverfjord bevisst på. Hun peker på «De store talls lov» og individuelle forskjeller:

Det finnes feminine menn og det finnes maskuline kvinner. Alt er selvsagt helt ok, men 'De store talls lov' er slik at de fleste menn har et mer maskulint kroppsspråk og de fleste kvinner har et mer feminint kroppsspråk. I den grad man kan se ulikt kroppsspråk i studio, handler ikke det om ankerrollen, men om hva som er naturlig for den enkelte (Beverfjord 2018).

I TV 2 uttaler Silje Hovland at det er rom for ankerne å være seg selv. De er opptatt av at ankerne skal henvende seg direkte til seerne. I likhet med Beverfjord i forbindelse med mennenes bredbente stilling og kvinnenes kryssede ben og folding av hender, tror Hovland at det dreier seg om et kjønnsmessig kroppsspråk og ikke så mye om ankerrollen: «Hvis du står bredt i skjørt, det er ikke så pent. Og det er bare fordi konsvensjonene i samfunnet er sånn. At det synes vi ikke er pent. Men som sagt, det er nok kanskje litt lettere å være mann i denne verdenen her» (Hovland 2018).

Hun innser at TV 2 er med på å ivareta typiske kjønnskonsvensjoner. Samtidig må ankerne forholde seg til konsvensjonene knyttet til ankerrollen:

I 50 år så har nyhetsprogramlederne sittet der i ruta med skjorte og slips. Vi er vant til at det er sånn de ser ut. Det er knyttet troverdighet til rollen å være veldig ordentlig. Jeg tror nyhetsprogramlederrollen er en av de som er vanskeligst å løse opp fordi vi må ikke plutselig gå over i et kroppsspråk, et språk som gjør at det kan bli oppfattet som useriøst eller ikke troverdig. Vi er jo helt avhengige av den journalistiske troverdigheten og det bygger nok på en del tradisjoner og konsvensjoner og sånne ting. Men det må man jo forholde seg til. Rollen er ganske stram. Det er ikke så fryktelig mye man kan tillate seg. Du kan være litt personlig, aldri privat (Hovland 2018).

Tidligere i denne undersøkelsen ble det lagt frem at programlederidealet på TV dreier seg om den nøytrale, formelle, upersonlige formidleren. Ifølge Waldahl m.fl. skal ankeren henvende seg til seerne med øyekontakt, antrekk, kroppsholdning, gestikk og mimikk. Dette skal gjøres i tråd med autoritet og troverdighet (2009). Idealet beskrevet ovenfor ser det ut til at de intervjuede ankerne i NRK og TV 2 forholder seg til. De fleste uttaler at de er opptatt av å være nøytrale. De bruker et nøytralt kroppsspråk tilpasset rollen og sørger for å regulere ansiktsmimikken etter nyhetsinnslag.

Gundersen og Mühleisens påstand om at programledernes personlighet og kjønnsrepertoar blander seg med kanalprofil, fjernsynskonvensjoner og sjangerkrav (2006) kan i og for seg stemme overens med denne undersøkelsens funn. Det kan være individuelle forskjeller mellom kvinner og menn, men det kan også være kjønnskonvensjoner med i bildet. Ankere av begge kjønn må tilpasse eget kroppsspråk og mimikk etter rollen og sjangeren, og kanskje har de fått instruksjoner på hvordan de skal stå, gå og bevege seg etter kanalens profil og uttrykk. Når det gjelder hvordan kvinner og menn opptrer ulikt, nevner noen den mannlige makkerens bredbente stilling, og at de ikke ville ha gjort det selv fordi det ikke føles naturlig. Dette bunner nok i kjønnskonvensjoner eller biologi. Etter mine observasjoner fra den kvalitative innholdsanalysen står kvinnene som oftest med bena i kryss, bruker foldede hender og gjør noe sidebøyning med hodet. Samfunnets kjønnskonvensjoner og forventninger har blitt tatt med inn i studioet til både NRK og TV 2, og har ikke nødvendigvis noe med ankerrollen å gjøre. På den måten er det rimelig å anta at dette samsvarer med Candace West og Don H. Zimmermanns (siteret i Nyheim Solbrække og Aarseth 2006) tanker om kjønn som den sosiale tvangen til å handle på en feminin eller maskulin måte. Mühleisen nevner blant annet at kroppsholdninger og kommunikasjonsmåter blir regissert på feminine måter (2003). Også Butlers teori om kjønnenes iscenesettelse (2007 og 2004) der det å være kvinne eller mann er å repetere spesifikke iscenesettelser gjennom språklige og kroppslige uttrykk samsvarer med det man ser av kroppsspråk og mimikk hos ankerne på begge kanaler i denne studien (Bondevik og Rustad 2006). Det at kroppsspråk og mimikk blir regissert på feminine måter under nyhets- og sportssendingene er nok rimelig å anta, men i så fall er det trolig litt ubevisst eller tillært fra ankernes side. Når NRK-sportsankeren sier at hun føler at det er forventet av henne som kvinne å smile og le mye mer enn dersom hun hadde vært en mann, er dette trolig en kjønnskonvensjon eller en forventning om hvordan hun som kvinne bør opptre.

5.6 Den statlige allmennkringkasteren og den kommersielle allmennkringkasteren

Informantene fikk også spørsmål om de trodde at deres kanal gjorde andre vurderinger i forbindelse med kjønn, alder, utseende og etnisitet enn konkurrenten.

En NRK-nyhetsanker tror TV 2 tenker annerledes enn statskanalen:

Det må faktisk TV 2 svare på selv. Det ville ikke vært noen bombe om de tenker litt annerledes enn oss fordi sånn er det overalt. Se til Sverige, Danmark, Storbritannia. Så er det litt sånn at statskanalene har en annen rolle, det er public service. En annen rolle, en annen tradisjon. Og så sier ikke jeg at vi ikke nærmer oss eller har nærmet oss det til en viss grad, at vi blir påvirket. Men jeg mener fortsatt at det er en stor forskjell. [...] Men de har kjempeflinke folk der òg (AKN5 2018).

Alexandra Beverfjord berømmer TV 2 for deres bruk av ankere og reportere med annen etnisitet enn norsk.

Ifølge Silje Hovland har den kommersielle kanalen alltid hatt et bevisst forhold til kjønn og etnisk mangfold. Hun tror at TV 2 gjør andre vurderinger i tilknytning til alder, utseende og etnisitet enn NRK fordi de ønsker å skille seg ut fra den statlige kanalen:

Vi liker gjerne her å tro at NRK er litt gråere enn oss på en måte, om det stemmer vet jeg ikke. Men vi er jo opptatt at man skal ta seg bra ut. Trenger jo ikke å påstå noe annet. Dette har jo fullt mye med klær å gjøre. Setter jo på de fine ting. Vi er nok kanskje mer opptatt av det (Hovland 2018).

Med hensyn til hva som skiller TV 2-ankerne fra NRK-ankerne trekker Hovland frem at det er rom for mer personlighet:

Litt mer utadvendthet, litt mer sånn klisjeaktig uttrykket «glimt i øyet», litt mer sånn i overgangene, at det er rom for å bruke fornavn og sånne ting. Tradisjonelt sett så har vi nok vært sånn. Men NRK er jo i endring. Så vi liker nok å tro at vi er litt mer nedpå i stilen vår (Hovland 2018).

Det later til at den statlige allmennkringkasteren NRK har utviklet seg siden 1996 da Pedersen hevdet at allmennkringkasteren skulle være likestillingsvennlig, men likevel overså kvinner. Tidligere var nyhetsankeren gjerne en mann. I denne studien viser det seg at de kvinnelige programlederne har fått komme til på lik linje med de mannlige. Som tidligere nevnt har NRK Dagsrevyens sendinger en fast kjønnsfordeling på 50/50 blant ankerne. I NRK Sport er det seks kvinner og to menn. TV 2 ble etablert i 1992, og man kan tenke seg at NRK var interessert i å fylle opp kvinneandelen etter konkurranse fra TV 2. Kvinnene som kom inn på

midten av 1990-tallet, blant andre Ingvild Bryn, Nina Owing og Lisbeth Skei, har blitt værende i kanalen og i dag er de noen av NRKs fremste representanter. At dagens kvinnelige ankere står i samme posisjon som det motsatte kjønn er definitivt et faktum. De har samme funksjon og gjør tilsvarende arbeidsoppgaver. Som Beverfjord påpeker, er NRK opptatt av kjønnsbalanse i redaksjonen noe som gjenspeiles i andelen ankere i NRK Dagsrevyen.

Årsaken til at det er såpass mange flere kvinnelige sportsankere i NRK Sport og en jevn kjønnsfordeling i TV 2 Sporten hevdes å være fordi de ønsker å løfte frem kvinner i synlige roller. Andelen kvinner i sportsredaksjonene er generelt lav. Det er færre kvinner som er sportsinteresserte.

Pedersen hevder at kommersiell TV synliggjør kvinner (1996). Ifølge Skretting (1996) fremstiller de kommersielle kanalene den tradisjonelle kvinneligheten og tar kvinner på alvor. TV 2 som en kommersiell kanal tar kanskje kvinnene på alvor, og gir først og fremst de kvinnelige sportsankerne mye skjermtid, men når det gjelder mangelen på kvinnelige nyhetsankere er saken en litt annen. Har de mindre behov for kvinner på nyhetssiden enn på sportssiden? Det bør understrekes at samtlige ankerkvinner i begge kanaler synes ikke å ha tradisjonelle roller som pyntedukker, men som ressurssterke individer som har de samme arbeidsoppgavene og den samme funksjonen som sine mannlige kolleger. Et attraktivt utseende er ikke en kvalifikasjon i seg selv, selv om det later til at det kan ha vært annerledes for bare litt over 20 år siden da Pedersen gjorde sin undersøkelse. Kvinnene i de to TV-kanalene i dag er der som profesjonelle journalister. Det virker ikke som om de er verken underlegne eller mindre kompetente på noen måte. Likestilling i denne gruppen har kommet langt blant de kvinnelige ankerne, men da i størst grad hos NRK. TV 2 har også hatt en viss utvikling, først og fremst med flere kvinner i sportsredaksjonen, men når det gjelder kvinnelige nyhetsankere er kjønnsbalansen fortsatt skjev i kvinnens disfavør. Hvordan situasjonen oppleves for den ene kvinnelige nyhetsankeren i TV 2 i mitt utvalg kan jeg ikke uttale meg om med sikkerhet da vedkommende ikke ønsket å stille opp til intervju.

Ifølge Pedersen (1999) følger allmennkringkasteren den borgerlige offentlighetsmodellen der man kan forvente seg en distansert holdning til bruken av kvinnelige programledere ettersom kvinner forbindes med massekultur. De får steppe inn fordi de kan opptre som garanti og pynt for mannlige programledere. Denne studiens funn peker derimot i motsatt retning. Det virker ikke som at den borgerlige offentlighetsmodellen påvirker dagens moderne NRK i og med at

NRK er bevisst på kjønns- og aldersmangfold. NRK er opptatt av balanse i redaksjonen med både kvinner og menn. I denne undersøkelsen snart 20 år etter viser det seg at det er en jevn kjønnsfordeling blant nyhetsankerne og faktisk flere kvinnelige sportsankere enn mannlige. Dette er trolig en naturlig utvikling for kanalen i takt med en generell økt likestilling i samfunnet. De kvinnelige nyhets- og sportsankerne fremstår som jeg kan se langt ifra som rent blikkfang, men som kompetente, troverdige og likeverdige skikkelser sammen med sine mannlige makkerer. Derfor stiller jeg meg kritisk til teorien om den borgerlige offentlighetsmodellen og at allmennkringkasteren unngår kvinnelige programledere, og ser heller på denne forestillingen som ganske utdatert.

I det store og det hele tror jeg forskjellene i bruk av ankerer mellom en statlig allmennkringkaster som NRK og en kommersiell allmennkringkaster som TV 2 har blitt mer og mer utvisket, skjønt det finnes fremdeles åpenbare forskjeller. Kanalene har ulik profil, målgruppe og programlederstil. De kvinnelige ankerne i NRK er gjennomsnittlig eldre enn kvinnene i TV 2. Nå er NRK godt representert av kvinner. Det var ikke statskanalen i den eldre forskningen. TV 2 har færre kvinnelige nyhetsankere enn NRK, men begge har mange kvinnelige sportsankere. Både NRK og TV 2 har dyktige ankerer som representerer kanalen på en god måte. Det innebærer at både kvinner og menn må ha erfaring, formidlingsevne, utstråling og troverdighet inne. Jeg tror heller ikke at kvinnene, spesielt i den kommersielle kanalen, blir tillagt den blikkfangfunksjonen i like stor grad som de angivelig ble tidligere, ifølge forskere som Pedersen og Skretting. Selvfølgelig, kvinnene tar seg godt ut, men de hadde sannsynligvis ikke mestret rollen som innebærer strenge kompetansekrav, hvis de kun skulle være pene for øyet. Dessuten ville nok seerne ha reagert dersom kvaliteten på formidlingen og nyhetene ikke var på et tilstrekkelig nivå. Selv om begge kanaler har uttalt at utseendet ikke vektlegges i betydelig grad ved rekruttering, mener jeg likevel at dette er en faktor som kan spille inn. Om ikke bevisst, så kanskje ubevisst. Hovland svarer blant annet at TV 2 ønsker å skille seg ut fra NRK. Hun uttaler også at de ønsker at ankerne skal ta seg bra ut, så det underbygger dette til en viss grad. TV 2 legger seg på et moderne uttrykk hos sine kvinner. Det er mer rom for å være seg selv. NRK er preget av kvinner med tyngde. De er ordentlige, formelt kledd og tar seg også godt ut, men på en annen måte.

De faktiske forskjellene mellom kjønnene er ikke nødvendigvis ensbetydende med manglende likestilling, men kan forklares i faktiske kjønnsforskjeller. Ut fra funnene får kvinner stadig mer viktige stillinger i journalistikken, samtidig som de kan bevare eget feminint kroppsspråk,

klesdrakt og utseende uten at de må bli en av «gutta» som blir beskrevet av blant andre Steiner (1998) og Skard (Hjeltnes 2010). At kvinner gjerne lar håret vokse langt, farger de grå hårstråene, kler seg i fargerike plagg og høyhælte sko, krysser bena og smiler bredt er kjønnskonsvensjoner, men er kvinnene dermed undertrykket disse adferdsreglene eller er det mer en del av det å være kvinne?

Når van Zoonen skiver at journalistikken har blitt mer feminisert med økt produksjon av «mykt stoff» som assosieres med det kvinnelige, som «human touch» og publikums ønsker og behov (1996), er dette da et utslag av kommersialisering og trivialisering, eller har kvinnelige områder fått høyere status i offentligheten? Gjør det da at kvinner også får høyere status som journalister?

Likestillingen i denne tematikken handler ikke om at kjønnene skal være like i den forstand at de skal ha det samme kroppsspråket eller den samme fargerike klesstilen. Det dreier seg om å ha like muligheter, rettigheter og ansvar, uavhengig om man er kvinne eller mann. Likestilling handler om at like mange kvinnelige som mannlige journalister får komme til samt gjøre de samme arbeidsoppgavene, dekke de samme stoffområdene, ha tilsvarende lønn og ikke føle seg diskriminert eller mindreverdig på grunn av kjønn sitt.

6.0 Konklusjon

Masteroppgavens hovedproblemstilling har vært å undersøke eventuelle forskjeller blant TV-journalister i den statlige allmennkringkasteren NRK og den kommersielle allmennkringkasteren TV 2 med fokus på kvinnelige ankere. Dette har jeg forsøkt å svare på ved hjelp av en kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse av NRKs og TV 2s nyhets- og sportssendinger, i tillegg til kvalitative intervjuer med kvinnelige nyhets- og sportsankere samt ledere fra hver kanal. I analysen forut har jeg jeg drøftet mine resultater opp mot relevant teori. Jeg vil nå forsøke å oppsummere de viktigste funnene mine. Jeg vil først svare på oppgavens delspørsmål og avslutte med hovedproblemstillingen.

1) Er det forskjeller på kvinne og mann innad i hver kanal?

Den kvantitative og kvalitative innholdsanalysen har vist at det både er likheter og forskjeller mellom kvinner og menn i hver kanal.

NRK

Når det gjelder ankere i NRK viser det seg at forskjellene ikke er påfallende store. Kjønnfordelingen mellom mannlige og kvinnelige ankere er svært lik, men blant sportsankerne er kvinnene i flertall. Gjennomsnittsalderen er dessuten svært lik.

Åpenbare forskjeller er klesdrakt, hårfarge, kroppsspråk og stemmebruk. Kvinnene synes mer i fargerike plagg og lar ikke håret gråne slik noen av mennene gjør. Mennene står bredbent noe ikke kvinnene gjør. Dette er først og fremst kjønnskonvensjoner. Ankerkvinnene varierer mellom en monoton og en mer munter stemmebruk, mens flertallet av mennene bruker en monoton stemme.

Av reportere i NRK er mennene i flertall med 63 prosent. Gjennomsnittsalderen er også høyere for menn enn for kvinner. Forskjellene mellom kvinnelige og mannlige reportere er videre ikke påfallende store, bortsett fra hårfargen hvor mennene er mer gråere. Begge kjønn går mest i nøytrale farger, men mennene bruker det noe mer. Mimikk som smil er det litt mer av hos kvinnene.

TV 2

Når det gjelder ankere i TV 2 er kjønnfordelingen ganske ujevn blant nyhetsankerne hvor mennene er i flertall. Kvinnene er derimot mer å se som sportsankere. Det er også en skjevhet i gjennomsnittsalder hvor mennene er klart eldst, med hele 14 år høyere gjennomsnittsalder. Kvinnene går kledd i sterkere farger enn mennene og vises heller ikke med grått hår. De smiler mer enn mennene, og en munter stemme er mer vanlig hos kvinnene enn hos mennene. Mannen står bredbent, kvinnen står med bena samlet.

Også i TV 2 er det klart flest mannlige reportere med hele 73 prosent menn. Aldersforskjellen er stor, og mennene er eldst. Ingen kvinner har grått hår, men det har noen få menn. Kvinnene smiler noe mer enn mennene. Monoton stemmebruk er vanlig for begge kjønn. Noen få kvinner legger seg på et mer livlig leie.

Opplysningene ovenfor viser at forskjellene mellom kvinnelige og mannlige ankere sett fra et detaljnivå ikke er påfallende store. I den grad det er forskjeller gjør disse seg først og fremst gjeldende i variabler som klesdrakt, hårfarge, kroppsspråk og stemmebruk. Hos NRK er kjønn og alder stort sett svært likt fordelt, men TV 2 skiller seg ut med en svært skjev kjønns- og aldersforskjell mellom kvinner og menn. Den mest vesentlige forskjellen mellom ankerne og

reporterne er at reporterne henger etter i kjønns- og aldersfordelingen både i NRK og TV 2, men spesielt hos TV 2. Kjønn og alder virker å være mer jevnt fordelt hos ankerne i NRK enn hos reporterne.

2) Er det forskjeller mellom kvinner på tvers av de to kanalene?

NRK og TV 2 har ulik profil, målgruppe og programlederstil og dermed blir det naturlig å forvente noen forskjeller mellom de kvinnelige ankerne i de to allmennkringkasterne, noe som stemmer, men det er også en del overraskende likheter.

NRKs ankerstab har flere kvinnelige nyhetsankere enn det TV 2 har. Likevel bruker begge kanaler kvinnelige sportsankere i stor grad. NRKs ankerkvinner er i gjennomsnitt eldre enn TV 2s kvinner med en forskjell på hele 14 år. Klesdrakt og utseende er også noe som skiller dem fra hverandre. Kvinnene i NRK i dette materialet er ordentlig og formelt kledd, og kanskje litt forsiktige og konservative i stilen. Noen sees i feminine dressjakter kombinert med bukse. TV 2-kvinnene har et mer moderne og ungdommelig uttrykk ved seg. De er mer i tråd med samfunnets skjønnhetsideal. Stilen er pyntet. De kler seg ofte i kjoler med sterke farger.

Kroppsspråk og mimikk er stort sett likt på tvers av kanalene. Det samme kan sies om hårfarge. Ingen har grått hår til tross for at mange av NRKs ankerkvinner er langt over 40 år. Stemmebruken er noe mer formell og monoton i NRK sammenlignet med TV 2.

Blant de kvinnelige reporterne i begge kanaler er ikke forskjellene bemerkelsesverdig store. Kvinnene i NRK og TV 2 er i mindretall og de er langt yngre enn sine mannlige kolleger. NRKs reporterkvinner er i gjennomsnitt eldre enn TV 2s. Hårfargen er ganske lik, selv om noen få NRK-reportere går grånet og stemmebruken er noe mer monoton hos dem. Ellers smiler konkurrentene så å si likt, og begge er kledd i ordinære hverdagsklær, mest i nøytrale farger.

Oppsummert kan vi si at forskjellene mellom kvinnene i NRK og TV 2 både blant ankerne og reporterne ikke er markante, sett bort fra at kvinnene i NRK tar flere av nyhetsankerstillingene, er vesentlig eldre og at klesdrakt og det ytre er noe ulikt.

3) Er det mulig å se forskjeller i kvinnelige nyhets- og sportsankeres arbeidssituasjon og eventuell likestilling i dag sammenlignet med tidligere studier?

Det later til at dagens kvinnelige nyhets- og sportsankere er mer likestilte enn hva som var tilfellet for rundt 20 år siden. Dette kan sannsynligvis forklares delvis med en generell økning av og bevissthet rundt likestilling i samfunnet og innad i kanalene. Pedersen hevdet for eksempel i sin undersøkelse fra 1996 at allmennkringkasteren hadde en tendens til å neglisjere kvinner selv om de egentlig skulle være likestillingsvennlige. Andelen kvinnelige programledere har tatt seg opp i redaksjonene i dag. Dette gjelder særlig for NRK som hadde færre programledere generelt på midten av 1990-tallet (Skretting 1999). Som vi har sett over er det nå jevn kjønnsfordeling blant NRKs nyhetsankere og faktisk flere kvinnelige sportsankere enn mannlige i denne oppgavens utvalg.

Teoretikere som van Zoonen (1996), Steiner (1998), Hjeltnes (2010) og Fonn (2015) har diskutert kvinnelige journalisters generelle arbeidssituasjon i redaksjonene der de gjerne har vært i mindretall, vært tilknyttet de «myke» stoffområdene, fått mindre lønn og måttet finne seg i diskriminering av ledelsen. Denne studien viser at kvinnelige og mannlige ankere i begge kanaler har de samme arbeidsoppgavene og kvinnen er likestilt med mannen. Likevel nevner en av informantene i NRK at det føles ut som om kvinner bør benytte seg mer av smil og latter, noe ikke menn behøver å tenke på. Dette tyder på at det fortsatt henger igjen ulike forventninger til adferden hos kvinner og menn. Til tross for dette viser dette også at likestillingen blant kvinnelige og mannlige journalister har bedret seg betydelig, i hvert fall hvis man ser på nyhets- og sportsankerne. Ikke blir kvinnene satt til å dekke utelukkende feminine stoffområder, ikke får de andre arbeidsoppgaver enn mannen og ikke er de i mindretall i nyhetssendingene. Dette gjelder særskilt for NRK. TV 2 har fortsatt en vei å gå når det kommer til andelen kvinnelige nyhetsankere.

I den tidligere forskningen på 1990-tallet i Norge og Skandinavia og i nyere bidrag fra USA og Storbritannia var utseendet fremhevet som essensielt for en kvinnelig nyhetsanker. I de kommersielle kanalene ble kvinner trivialisert som unge og pene og satt i tradisjonelle roller (Skretting 1996). I allmennkringkasteren ble kvinner oversett, og det var gjerne flere mannlige programledere enn kvinner. Kvinner kunne likevel komme inn som garantister for godhet og skjønnhet ved mannens side, mente Pedersen (1999). Basert på informantenes svar i mine intervjuer er det derimot bred enighet om at utseendet alene ikke holder i lengden i

noen av kanalene. Det stilles høye krav til kompetanse og det blir fort avslørt om man ikke vet hva man snakker om. Som ankerkvinne må man ha bred journalistisk erfaring, god formidlingsevne, troverdighet og den såkalte x-faktoren – altså en personlighet som fungerer godt på TV, uavhengig av utseendet.

Begrepet «blikkfangfunksjon» som ble tatt opp i forskningen for 15–20 år siden (Pedersen 1996) og (Mühleisen 2003) og som omhandlet unge og pene kvinner som programledere avskriver jeg som aktuell i denne studien. Man kan kanskje fremdeles se en antydning til dette hos de kvinnelige ankerne i TV 2 hvor uttrykket er pent og moderne, i tillegg til at gjennomsnittsalderen er forholdsvis lav med 33 år. De kvinnelige ankerne i NRK tar seg også godt ut, men er som sagt mer konservative i stilen og uttrykket er mer nøytralt. Det er likevel interessant å merke seg at den ene informanten i NRK mener at hun ikke ville ha fått ankerjobb i dag fordi hun ifølge seg selv ikke er pen nok. Det er mulig dette er informantens subjektive oppfatning, og det er vanskelig å dokumentere om dette er tilfellet eller ikke.

Tilbake i 1995 var det likevel ingenting som tydet på at de kvinnelige nyhetsankerne fikk jobb på grunn av utseendet alene. Skretting begrunnet det med at kvinnene var kvalifiserte journalister, og måtte uttrykke troverdighet og seriøsitet. Om pyntefunksjonen fantes, så var det ikke den eneste funksjonen de hadde å fylle (1999). Det tyder på at bildet i beste fall var sammensatt allerede da, ut fra den litteraturen vi har som beskriver denne perioden. I dag *avkrefter* ledelsen i NRK og TV 2 at de ansetter kvinnelige ankere etter utseende, men det kan kanskje tenkes at det likevel kan spille inn ubevisst i rekrutteringssammenheng.

Ellers kan det synes som at referansene til den borgerlige offentlighetsmodellen som allmennkringkasteren tradisjonelt har forholdt seg til ifølge Pedersen (1999) er noe utdatert. Jeg ser ikke noe som tyder på at de kvinnelige nyhets- og sportsankerne i NRK i dag kommer inn som godhet og skjønnhet ved mannens side. Begge kjønn er svært like i alder og i erfaring. Kvinneandelen er også høy blant ankerne i statskanalen.

Alder blant kvinnelige og mannlige programledere ble diskutert i stor grad i den tidligere forskningen fra 1990-tallet. De kommersielle kanalene ønsket seg den gangen unge kvinner for å tiltrekke seg seere, spesielt kvinnelige forbrukere. Kvinner over 40 år var mangelvare i både NRK og TV 2 i 1995 (Skretting 1999). Eldre kvinner ble sett på som for «gamle» for skjermen (Skretting 1996). I dag ser det heller ut til at det å være eldre kvinne i NRK er en

fordel. De største NRK-profilene, og de som har vært ankere lengst, blir av ledelsen oppfattet som merkevarer for Dagsrevyen. Ingen av informantene mener at alder skal være noe problem. Man har heller større selvsikkerhet, troverdighet og erfaring ved en moden alder.

I likhet med Øvrebøs funn (2015) er kvinnelige og mannlige ankere i NRK svært like i alder. TV 2 har ingen ankerpar i sine hovedsendinger. Øvrebøs og Pedersens (1996) teori om et ankerpar bestående av en eldre mann og en langt yngre kvinne blir avkreftet i denne studien. Ledelsen i NRK ønsker dessuten en variasjon av journalister i ulike aldre, mens TV 2 nevner at godt voksne mennesker ofte er de beste, men vil ikke nødvendigvis ansette folk som nærmer seg pensjonsalder. TV 2s redaksjonssjef har to kvinner over 40 år som ankere. De mannlige ankerne er likevel eldre enn kvinnene. Det hevdes at TV 2 har tatt et oppgjør med kulturen etter Trude Teige-saken og i tilknytning til #metoo, men denne kulturendringen har neppe hatt betydning for mitt materiale som er samlet inn i samme periode. I TV 2 Sporten kan det fortsatt virke som at en 50-åring ikke automatisk blir vurdert til en slik stilling fordi de ønsker å nå en yngre målgruppe. Men alt i alt blir en moden alder satt pris på, spesielt i NRK. Kanskje er kulturene likevel ulike i NRK og TV 2 når den statlige allmennkringkasteren kan ha flust av kvinner over 40 år som ankere i motsetning til TV 2, hvor det er tilsynelatende få kvinner på verken 40 eller 50 år.

Alt i alt ser det ut som den eldre forskningen på dette området virker å være utdatert, både med hensyn til andelen kvinner i redaksjonene, utseendet blant kvinner, samt alder blant kvinner – selv om det fortsatt er klart at kvinnene i TV 2 i gjennomsnitt er mye yngre enn sine mannlige kolleger. Jeg er heller ikke overbevist om at det kommersielle henger igjen på samme måte som det gjorde før i tiden. Jeg kan ikke forestille meg at kvinner blir hyret inn for å appellere til kvinnelige forbrukere i TV 2, i hvert fall ikke i nyhets- og sportssendingene, fordi det kreves solid erfaring og kompetanse – men jeg ser en antydning til at utseendet og klesstil har blitt lagt vekt på. Det er også mangel på kvinnelige nyhetsankere, men sportsredaksjonen har tatt seg opp kraftig og bruker mest kvinner i mitt utvalg. Det har nok skjedd en utvikling i likestillingen og arbeidssituasjonen for de kvinnelige nyhets- og sportsankerne hos både NRK og TV 2 de siste 15–20 årene. Den kvinnelige ankeren er langt fra et anheng eller pynt ved mannens side, men heller et selvstendig individ med tilsvarende oppgaver og like mye ansvar som mannen. Hun fremstår med autoritet og troverdighet i dagens norske nyhets- og sportssendinger.

Er det forskjell på forekomst av kjønn, alder, utseende, klesdrakt, kroppsspråk og andre ytre karakteristikk blant nyhets- og sportsankere, samt reportere i statlige, lisensfinansierte NRK og privateide, kommersielle TV 2?

Basert på svarene ovenfor er det rimelig å anta at det ikke er store forskjeller mellom mann og kvinne på tvers av de to kanalene. Jeg finner ingen motsetninger mellom funnene i den kvantitative og kvalitative innholdsanalysen og de kvalitative intervjuene. Mine observasjoner rundt alder og kjønnsbalanse samsvarer også med tilsvarende opplysninger direkte fra NRK og TV 2.

I lys av mine funn vil jeg avslutte med å si at det er noen forskjeller på kvinnelige og mannlige journalister i statlige, lisensfinansierte NRK og privateide, kommersielle TV 2, men i hovedsak er det mer likt enn ulikt og kvinner og menn virker å være likestilte, både med hensyn til kjønnsfordeling og sin rolle i kanalen. Ser man likevel på reporterne alene er det her en klar overvekt av menn i begge kanaler, men særlig hos TV 2. Den kommersielle kanalen har også en skjev balanse mellom andelen kvinner og menn når det gjelder nyhetsankere.

6.1 Studiens styrker og svakheter

Styrken ved de kvalitative intervjuene er at de danner et bilde av hvordan nyhets- og sportsankere i Norges største TV-kanaler opplever ankerrollen som kvinne. De gir et dyptgående innblikk i representantenes tanker og meninger hva angår forholdet mellom mann og kvinne og andre faktorer som likestilling, alder utseende, kroppsspråk og rekruttering. Etersom ankerne samlet sett ikke utgjør en stor yrkesgruppe er det rimelig å anta at eliteintervjuene har høy troverdighet, særlig også siden de har vært anonyme. NRK-ankerne gir en relativt lik beskrivelse av forholdene uavhengig av hverandre. Samtidig er det en svakhet at jeg ikke har fått gjennomført intervjuer med representanter fra TV 2 Nyhetene. To ankere fra TV 2 Sporten kompenserer noe for dette, men ikke nok. Det er mulig jeg hadde fått andre perspektiver og innblikk om jeg hadde fått gjennomført disse intervjuene. Ledelsen som er ansvarlig for ankerne i NRK og TV 2, gir også svar på spørsmål som omhandler rekrutteringsprosesser og hva hver kanal er ute etter. Dette gir en oppklaring i ulike spørsmål som dreier seg om alt fra aldersforskjellen mellom ankerkvinnen og anker mannen i TV 2 til NRKs holdninger til utseende.

En annen styrke ved undersøkelsen er at den presenterer en kvantitativ, systematisk oversikt over kvinnelige og mannlige ankere samt reportere fra hver kanal, sammen med blant annet aldersfordeling, etnisitet, mimikk og klesdrakt. Likevel har den kvantitative innholdsanalysen en svakhet ved seg med tanke på potensielle feilmarginer og at tallmaterialet kunne ha vært større. Den viser heller ikke hele andelen av ankere og reportere i NRK og TV 2 i og med at utvalget tar utgangspunktet i kanalenes kveldssendinger. Den kvalitative delen av innholdsanalysen gir en detaljert beskrivelse av hvordan en kveldssending kan foregå på NRK og TV 2, noe som kan gi en pekepinn på hvordan nyhets- og sportsankere av begge kjønn opptrer. En annen styrke ved studien er at den indikerer hvordan arbeidssituasjonen er for kvinnelige nyhets- og sportsankere i statlig allmennkringkasting og kommersiell allmennkringkasting. Til slutt viser den også at forholdene har utviklet seg sammenlignet med forskning som bare er 15–20 år gammel.

6.2 Videre forskning

Dersom det skulle være aktuelt å videreutvikle undersøkelsen kunne eksempelvis den mannlige ankeren også fått oppmerksomhet. Ville han uttalt noe annet? Hatt andre synspunkter? Sett ankerrollen fra et annet perspektiv? Ville likestilling vært noe annet for han? Kanskje føler han til og med at kvinner blir favorisert? Hva med alder? Hva med utseende, er det noe bare kvinner bør være opptatt av? Å få en manns syn på saken kunne ha utdypet helhetsbildet. Det kunne også ha vært spennende å se hvordan nyhetsseerne oppfatter ankerne og reporterne i NRK og TV 2. Hva er deres meninger om dette? Et annet forslag til videre forskning på området kunne ha vært en undersøkelse av programledere under andre programposter som for eksempel underholdningsshow eller aktualitetsprogrammer. Her kunne man ha sammenlignet programlederne på tvers av kanalene, eller eventuelt ha sammenlignet disse med nyhets- og sportsankere. Sammenligningen kunne ha dreiet seg om alt ifra alder til utseende. Eventuelt kunne man ha overprøvd eller gjentatt den eldre forskningen til blant andre Skretting og Gundersen og Mühleisen ved å foreta en ny analyse av programledere i alle programposter hos eksempelvis NRK og TV 2.

Litteraturliste

Barnes, Dottie M. (2005): *Are Female Television News Anchors Still Judged by Their Appearance: A Study of Gender Bias in Relation to Female Television News Anchors And their Perception of Age and Appearance Discrimination*. (Mastergradsavhandling, Grand Valley State University). URL: <https://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1637&context=theses>

Beauvoir, Simone de (2001): *Det annet kjønn*. Oslo: PAX Forlag

Bondevik, Hilde og Linda Rustad (2006): «Humanvitenskapelig kjønnsforskning». I Lorentzen, Jørgen og Wencke Mühleisen (red.), *Kjønnsforskning. En grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget

Brakstad, Tommy H.S. (11.02.14): «– TV 2 har et gammeldags kvinnesyn som er nedverdiggende». *Nettavisen.no*. URL: <https://www.nettavisen.no/na24/3754271.html>
[Lesedato: 18.04.18]

Byerly, Carolyn M. (2011): *Global Report on the Status of Women in the News Media*. Washington, DC: International Women's Media Foundation

Dalen, Monica (2011): *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming*. (2. utgave). Oslo: Universitetsforlaget

Eide, Elisabeth (2012): «Backlash i mediene? Journalistikk og kjønn». I Orgeret, Kristin Skare (red.), *Norske medier – journalistikk, politikk og kultur*. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget

Enli, Gunn Sara, Trine Syvertsen og Susanne Østby Sæther (2006): *Et hjem for oss – et hjem for deg? Analyse av TV 2*. (2. utgave). Kristiansand: IJ-forlaget

Enli, Gunn, Hallvard Moe, Vilde Schanke Sundet og Trine Syvertsen (2010): *TV – en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget

Enli, Gunn og Trine Syvertsen (15.01.18): «TV 2». *SNL.no*. URL: https://snl.no/TV_2
[Lesedato: 18.07.18]

Etikkom.no (18.12.14a): «2. Informert og fritt samtykke». URL:
<https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/etiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett/informert-og-fritt-samtykke/> [Lesedato: 13.07.18]

Etikkom.no (18.12.14b): «4. Personopplysninger, konfidensialitet og anonymisering». URL:
<https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/etiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett/personopplysninger-konfidensialitet-og-anonymisering/> [Lesedato: 13.07.18]

Fonn, Birgitte Kjos (2015): *50 år med journalistutdanning – en historie om akademiseringen av et yrkesfag*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Frydenlund, Trine (17.01.18): «8019 NJ-ere ved utgangen av 2017». *NJ.no*. URL:
https://www.nj.no/no/Om_NJ/Medlemsstatistikk/8019+NJ-ere+ved+utgangen+av+2017.d25-SwRfU05.ips [Lesedato: 20.01.18]

Gentikow, Barbara (2005): *Hvordan utforsker man medieerfaringer? Kvalitativ metode*. Kristiansand: IJ-forlaget

Grønmo, Sigmund (2016): *Samfunnsvitenskapelige metoder*. (2. utgave). Bergen: Fagbokforlaget

Gundersen, Hege og Wencke Mühleisen (2006): «‘– Blir så jævlig breibeint.’ Iscenesettelse av kjønn». I Enli, Gunn Sara, Trine Syvertsen og Susanne Østby Sæther (red.), *Et hjem for oss – et hjem for deg? Analyse av TV 2*. (2. utgave). Kristiansand: IJ-forlaget

Hjeltnes, Guri (2010): «Kvinnenes langsomme inntog». I Hjeltnes, Guri (red.), *Imperiet vakler*. Norsk presses historie, bind 3, 1945–2010. Oslo: Universitetsforlaget

Johansen, Viggo (2017): *Her er Dagsrevyen. Makten og menneskene bak nyhetene*. Oslo: Gyldendal

Kvale, Steinar (2007): *Doing interviews*. London: SAGE Publications

Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2009): *Det kvalitative forskningsintervju*. (2. utgave). Oslo: Gyldendal Akademisk

Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2015): *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utgave). Oslo: Gyldendal Akademisk

Lamark, Hege (2016): «Women Train In – and Out of – Journalism». I Hovden, Jan Fredrik, Gunnar Nygren og Henrika Zilliacus-Tikkanen (red.), *Becoming a Journalist. Journalism Education in the Nordic Countries*. Göteborg: Nordicom

Lønnå, Elisabeth (udatert): «Den nye kvinnebevegelsen i 1970-årene». URL: http://www.kampdager.no/arkiv/organisering/nybevegelse/artikkel_lonnaa.html [Lesedato: 15.02.18]

Medienorge.uib.no: «TV-kanalenes seertall per år». URL: <http://medienorge.uib.no/statistikk/medium/tv/219> [Lesedato: 27.03.18]

Mühleisen, Wencke (2003): *Kjønn og sex på TV. Norske medier i postfeminismens tid*. Oslo: Universitetsforlaget

NRK.no (02.05.17): «NRKs brede medietilbud». URL: <https://www.nrk.no/informasjon/nrks-brede-medietilbud-1.6511989> [Lesedato: 11.09.17]

Nyheim, Kari Solbrække og Helene Aarseth (2006): «Samfunnsvitenskapenes forståelser av kjønn». I Lorentzen, Jørgen og Wencke Mühleisen (red.), *Kjønnforskning. En grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget

Nysether, Martine Haug og Elise Alexandra Gulbrandsen (16.08.14): «Slutter i kanalen og blir forfatter på heltid: Trude Teige: TV 2 er ingen god plass for en dame over 50 år». *VG.no*.

URL: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/5x69z/slutter-i-tv-kanalen-og-bli-forfatter-paa-heltid-trude-teige-tv-2-er-ingen-god-plass-for-en-dame-over-50-aar>

[Lesedato: 19.09.17]

Orgeret, Kristin Skare (2012): «Fjernsynsnyheter». I Orgeret, Kristin Skare (red.), *Norske medier – journalistikk, politikk og kultur*. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget

Pedersen, Vibeke (1996): «Kommercialisering af TV og kvindelige studieværter». I Pedersen, Tove Beate (red.), *Kjønn i media. Konferanse om utviklingen i mediene i et kjønnsperspektiv*. Rapport. Likestillingsrådets publikasjonsserie, nr. 6

Pedersen, Vibeke (1999): *TV-værter, kommercialisering og køn i Norden. En komparativ undersøgelse med fokus på forholdet mellem public service og reklamekanaler*. København: Institut for Nordisk Filologi. Københavns Universitet

Skretting, Kathrine (1996): «Kvinnelige programledere på fjernsyn». I Pedersen, Tove Beate (red.), *Kjønn i media. Konferanse om utviklingen i mediene i et kjønnsperspektiv*. Rapport. Likestillingsrådets publikasjonsserie, nr. 6

Skretting, Kathrine (1999): «Norge». I Pedersen, Vibeke (red.), *TV-værter, kommercialisering og køn i Norden. En komparativ undersøgelse med fokus på forholdet mellem public service og reklamekanaler*. København: Institut for Nordisk Filologi. Københavns Universitet

SSB.no (udatert): «Arbeidsliv». URL:

<https://www.ssb.no/befolkning/faktaside/likestilling#blokk-1> [Lesedato: 14.08.18]

Steiner, Linda (1998): «Newsroom accounts of power at work». I Carter, Cynthia, Gill Branston og Stuart Allan (red.), *News, Gender and Power*. London/NYC: Routledge

Syvertsen, Trine (2006): «– Vi har sett frem til denne dagen med forventning.» TV 2 som allmennkringkaster og mediebedrift». I Enli, Gunn Sara, Trine Syvertsen og Susanne Østby Sæther (red.), *Et hjem for oss – et hjem for deg? Analyse av TV 2*. (2. utgave). Kristiansand: IJ-forlaget

Thagaard, Tove (2004): *Systematik og indlevelse. En indføring i kvalitativ metode*. København: Akademisk Forlag

van Zoonen, Liesbet (1994): *Feminist Media Studies*. London: SAGE Publications

van Zoonen, Liesbet (1996): «One of the girls? Or the changing gender of journalism». I Pedersen, Tove Beate (red.), *Kjønn i media. Konferanse om utviklingen i mediene i et kjønnspektiv*. Rapport. Likestillingsrådets publikasjonsserie, nr. 6

Visjø, Camilla Tryggestad, Ingvill Dybfest Dahl og Ingvild Sagmoen (17.08.14): «Tidligere TV 2-kolleger støtter Trude Teige». *VG.no*. URL: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/2rVLY/tidligere-tv-2-kolleger-stoetter-trude-teige> [Lesedato: 29.08.17]

Waldahl, Ragnar, Michael Bruun Andersen og Helge Rønning (2009): *Tv-nyhetenes verden*. Oslo: Universitetsforlaget

Wanounou, Dana (23.11.17): «TV-oppskrift: ‘Mann med tyngde, kvinne med ynde.’» *VL.no*. URL: <https://www.vl.no/nyhet/tv-oppskrift-mann-med-tyngde-kvinne-med-ynde-1.1060319?paywall=true> [Lesedato: 04.01.18]

Wolfe, Claire og Dr. Barbara Mitra (2012): «Newsreaders as eye candy: the hidden agenda of public service broadcasting». *Journal of the Association for Journalism Education*. URL: <http://journalism-education.org/2012/04/newsreaders-as-eye-candy/>

Østbye, Helge, Knut Helland, Karl Knapskog, Leiv Ove Larsen og Hallvard Moe (2013): *Metodebok for mediefag*. (4. utgave). Bergen: Fagbokforlaget

Øvrebø, Turid (2015): «Verdien av en kvinnes stemme. Om kjønn, makt og endring i norsk nyhetsproduksjon». *Nordicom Information* 37 (2015), 41-55. URL: http://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/nordicom-information_37_2015_2_pp_41-55.pdf

Vedlegg

Vedlegg 1: Beskrivelser fra kvalitativ innholdsanalyse

Nyhetssending 1: Dagsrevyen på NRK 20. november 2017

Åpningsvignett over skjermen. Nyhetsanker Yama Wolasmal har voice-over over dagens hovedsak omhandlende kraftig nedgang i fravær etter at fraværsgrensen i skolen ble innført. Bildene fra et klasserom glir deretter over til studioet. Kameraet zoomer inn på ankerparet i normalt perspektiv. Nyhetsankerne Yama Wolasmal og Nina Owing står i heltotalt utsnitt bak hver sin glassdesk. Nina på venstre side og Yama på høyre side. Nina er iført rosa topp, sort skjørt og sorte, høyhælte sko. Hun har kort, blondt hår og rosa leppestift. Yama har briller, er ikledd mørkeblå dress, hvit skjorte og grått slips. Håret er kortklippet og kjemmet, og han har skjegg. Yama åpner sendingen ved å si: «Velkommen til Dagsrevyen.» Ankeren viser tannsmil. Deretter vender han hodet til venstre mot Nina. «Hvor vi også skal ha disse sakene», fullfører Nina med hendene gestikulerende ut. Det blir et samspill mellom ankerne der den ene ankerparten fullfører det den andre sier. Nina har en formell og klar stemme i likhet med Yama. Yama holder hendene rundt programkortet. Nina holder pekefingerne knyttet. Stemmen til Nina glir over til voice-over over dagens innslag i en bilderekke.

Yama i nært utsnitt i studioet igjen. Ankeren ser direkte inn i kameraet med en alvorlig, uttrykksløs mine. Det er duket for intervju i studioet omhandlende Elevorganisasjonen som er svært kritiske til fraværsgrensen. Deretter går kameraet over til et heltotalt bilde av Yama og et intervjuobjekt, en nestleder fra Elevorganisasjonen. Ankeren begynner å innlede intervjuet. «Nå ser vi at regelen har resultert i dramatisk nedgang i fraværet. Hva sier dere til det?» spør ankeren. Han løfter den ene hånden og legger trykk på «dramatisk nedgang». Deretter tilbake til Yama i samme utsnitt hvorpå han spør: «Men tross at samfunnet bruker nesten 200 000 kroner per elev i året, er det ikke da rett og rimelig at man krever at man møter opp i timen?» Her er ankeren mer pågående, og spørsmålet er mer ladet og ledende. Stemmen er noe hevet. Yama fører en pågående intervjustil med noen ledende spørsmål. Bildet glir over til intervjuobjektet som svarer. Bildet skifter deretter til begge i totalt utsnitt hvor Yama takker for at nestlederen kom.

Neste ut er Nina i heltotalt utsnitt foran en blå, grafisk vegg i studioet. Hun står med bena samlet. Emnet handler om at Fremskrittspartiet i ytterste konsekvens kan miste plassen sin i

Nobelkomiteen hvis stortingsflertallet ikke støtter Carl I. Hagens kandidatur. Nå ber de andre partiene FrP om å vurdere utnevnelsen på nytt. Ninas hender er samlet ved midjen, og idet hun begynner med «Fremskrittspartiet kan...» åpner hun hendene før hun samler dem sammen igjen. Bak henne dukker det opp et bilde av Carl I. Hagen og en nobelmedalje på skjermen. Nina legger trykk på enkeltord. Tempoet er sakte og stemmen er klar og formell. Ankeren hever også pannen underveis og senker og hever hodet.

Nina tilbake i nært utsnitt i studioet. Hun ser inn i kameraet med et fast blikk. Fakkeltog til støtte for «oktoberbarna» er den aktuelle saken. Ankeren vender litt på hodet mens hun snakker og hever hodet. Bildet glir over til bilder av fakkeltog med Ninas voice-over. Nina snakker til Iselin direkte i kameraet: «Det er altså demonstrasjon i flere byer. Iselin Fjeld, du er på plass i Oslo.» Bildet glir deretter over til Iselin i nært utsnitt på direkten foran Stortinget iført en sort ytterjakke, håret oppsatt og lite sminke. Reporteren står foran en folkemengde. Iselin holder blikket festet i kameraet. Ansiktsminen er alvorlig og konsentrert. Stemmen er klar og monoton. Tempomessig går det sakte og rolig. Iselin hever pannen før hun snur seg mot intervjuobjektet og spør: «Hva håper dere å oppnå med denne demonstrasjonen?» Intervjuobjektet fyller deretter skjermen i nært utsnitt. Videre sees Iselin i høyre hjørne med ryggen til og intervjuobjektet fremfor henne. «Gjelder det barna som har fylt 18 år, eller gjelder det alle afghanere?» spør reporteren. Intervjuobjektet fyller skjermen og svarer. «Men nå har jo Stortinget bestemt seg for stans i tilbakesending av afghanere, og de skal få behandlet sine asylsøknader på nytt igjen. Hvorfor er dette nødvendig da?» spør reporteren så. Intervjuobjektet svarer. Intervjustilen er pågående. Reporteren stiller direkte spørsmål. Iselin snur seg mot kameraet igjen og avslutter rapporteringen.

Ankerduoen er tilbake i studioet igjen plassert bak hver sin desk i et helt totalt utsnitt. Neste sak ut handler om Zimbabwes president frivillig går av eller ikke. Nina begynner å tale og hun slår ut med hendene. Ankeren vender hodet mot Yama som møter blikket hennes. Nina vender hodet så tilbake mot kameraet igjen. Hun slår ut med hendene, legger trykk på ord og senker hodet. Ankeren hever litt på pannen. Nina vender så ansiktet mot Yama som fortsetter der hun slapp. Han slår ut med hendene, hever pannen og legger også trykk på ord. Ankerparet blir deretter skiftet ut med en reportasje om saken. Innslaget blir erstattet av et todelt bilde av Nina på venstre side i nært utsnitt og reporter Sverre Tom Radøy på høyre side i nært utsnitt. Nina henvender seg til Sverre Tom: «Det hersker altså usikkerhet rundt hva som nå skjer, Sverre Tom Radøy. Hvordan preger det stemningen i Harare?» Bildet glir over til

reporteren på direkten i Harare i Zimbabwe. Sverre Tom er iført en mørkegrå skjorte. Han har forholdsvis lite hår som er grånet samt skjegg. Reporteren står foran et leilighetskompleks. Stemmebruken er formell og monoton, tempoet er rolig. Han bruker lite ansiktsmimikk. Bildet glir over til det todelte bildet igjen. «Hvorfor snakkes det nå om å stille Mugabe for riksrett?» spør Nina. Hun legger trykk på ordene og hever hodet. Stemmen er klar og hun uttaler ordene tydelig. Bildet skifter til Sverre Tom igjen. Han holder et fast blikk i kameraet mens han svarer. Ninas stemme havner som voice-over: «Så blir trolig visepresidenten ny president. Er det ventet at folk i Zimbabwe får det bedre med han?» Nina stiller rene, presise spørsmål. Reporteren svarer.

Yama tilbake i studioet igjen med en nyhet som nettopp har kommet inn vedrørende et drap i Troms. Tempoet er sakte. Stemmebruken er tydelig, monoton og forsiktig. Ankeren viser ikke særlig mye til ansiktsmimikk.

Bildet vender tilbake til ankerparet i samme posisjon i halvtotalt utsnitt. Skjermen bak ankerne avbilder båter ute i en havn. «Det koker i havet utenfor Skjervøy i Nord-Troms. Og fiskere fra hele kysten deltar nå i fiske», begynner Nina med og slår ut med hendene for å fremheve poenget, før hun fletter fingrene sammen igjen. Stemmen er tydelig og glad. Deretter vender hun ansiktet mot Yama som fortsetter talen. Han holder den venstre hånden førende ut før han trekker den tilbake. Han legger trykk på ordene og hever pannen. Stemmen er livlig, engasjert og uttrykker glede. Yama smiler også med ansiktet, og tennene synes. Også Nina smiler med tennene. Deretter glir bildet over til innslaget.

Yama står i heltotalt utsnitt på venstre side foran en lyseblå skjerm i studioet. Ankeren står bredbent med et tannsmil, og hendene rundt programkortet. Smilet forsvinner hen, og blir erstattet av et nøytralt ansikt. Ankeren forteller om at andelen barnløse i Norge har økt dramatisk. Han hever pannen, understreker ord og hever hodet fremover. Deretter vender han ansiktet mot skjermen til høyre. Den venstre hånden løfter han for å fremheve det han forteller. Han vender hodet frem og tilbake mellom skjermen og kameraet. Ankeren slår ut med hendene når han sier «mens noen ikke ønsker det...», og samler hendene rundt kortet igjen. Yama understreker ord ved å forme munnen tydelig og retter programkortet mot kameraet. Stemmen er klar, tydelig og engasjert. Han slår ut med hendene igjen. Bildet glir deretter over til et heltotalt utsnitt av Yama gående bortover i retning mot et lite podium der et intervjuobjekt sitter med siden til. Yama setter seg i stolen ovenfor intervjuobjektet. «Din

historie ender ikke godt, Elisabeth. Det sier du selv i dokumentaren. Elisabeth, du er fortsatt barnløs. Likevel valgte du å dele fortellingen. Hvorfor det?» spør ankeren. Bildet skifter til intervjuobjektet i nært utsnitt. Kvinnen svarer på spørsmålet.

Bildet skifter deretter til Yama i nært utsnitt. Han har blikket rettet mot intervjuobjektet. Minen er alvorlig og han hever pannen. Deretter titter han ned i papirene og forteller om kvinnens forsøk. Stemmen er tydelig og klar, samt alvorlig. Yama bruker hånden for å understreke forsøkene. Bildet skifter til nært utsnitt av intervjuobjektet. «Hva var det verste med hele denne prosessen?» spør Yama. Intervjuobjektet svarer. Deretter spør Yama ledende: «Men kan man ikke være lykkelig og vellykket uten barn?» Intervjuobjektet svarer. Bildet glir tilbake til nært utsnitt av Yama. Han bruker en gest med hendene for å uttrykke en strøm. «Hvordan opplevde du hele denne prosessen, 10 år med stadig nye forsøk?» spør han. Bildet glir tilbake til intervjuobjektet. «Vurderte du på noe tidspunkt å gi opp?» spør ankeren. Intervjuobjektet svarer. Bildet skifter til heltotalt utsnitt av Yama og intervjuobjektet fra siden. «Hva med adopsjon, vurderte du det?» spør ankeren. Han sitter med bena i kryss. Intervjuobjektet har også bena i kryss. Bildet glir til et nærbilde av intervjuobjektet. Deretter tilbake til Yama. Han ser i retning mot intervjuobjektet. «Du satte i gang prosessen med å få barn da du var 36. Så ville de kritikerne der ute si at hvis du hadde så lyst på barn, hvorfor startet du ikke tidligere?» spør han mens han løfter hånden. Bildet glir tilbake til intervjuobjektet. Yama i nært utsnitt igjen. «En av måtene du har taklet denne tøffe perioden av livet ditt på er blant annet gode venner som har støttet deg gjennom hele prosessen, men ikke alle har vært like støttende? I hvert fall ikke til din reise til Spania, tenker blant annet på din far» sier ankeren. Han legger trykk på enkeltord. «Hvordan var det å høre fra din egen far?» spør ankeren like etter. Intervjuobjektet svarer. Bildet skifter deretter til Yama. «Dokumentaren din kom denne helgen, hva slags reaksjoner har du fått?» spør han. Ankeren stiller rene, direkte spørsmål. Han hever pannen. Yama har et vennlig drag over ansiktet. Bildet skifter til kvinnen som svarer. Bildet glir tilbake til heltotalt utsnitt. Yama takker for intervjuet og stemmen hans er vennlig. Deretter går bildet til Yama i nært utsnitt som avslutter det hele med et smil.

Nina i heltotalt utsnitt i studioet igjen. Ankeren står på venstre side bak desken. Hun sier blant annet «For første gang er en norsk...» mens hun åpner armene. Emnet handler om at en norsk dramaserie for første gang har blitt nominert til Emmy-prisen. Hun legger trykk på ord og

hever hodet. Deretter snur hun hodet mot skjermen bak seg som viser «Mammon 2»s promoplakat og løfter den venstre hånden for å vise. Deretter vender hun ansiktet mot kameraet igjen. Stemmen er klar, tydelig og engasjert. Hun smiler hele veien gjennom. Nina erstattes av en reportasje om serieskaperne bak serien.

Korrespondent og reporter Tove Bjørgaas er på plass i New York. «TV-serier har blitt mye viktigere siden strømmingen. Hva tenker dere er mulighetene etter denne nominasjonen?» spør reporteren brødrene. Senere står hun foran en trafikkert vei i byen. Blikket er festet i kameraet. Tempoet er raskt, og stemmebruken er klar, tydelig og engasjert. Hun hever pannen og legger trykk på enkeltord. Hun løfter den venstre hånden mens hun snakker. Tove er ikledd blå kåpe, rosa skjerf, blå briller og har på tilsynelatende lite sminke. Håret er skulderkort.

Tilbake i studioet. Yama sees stående bak desken og Line Andersen, sportsanker, står plassert på andre siden i heltotalt utsnitt. Line er iført en blå bluse med sorte og hvite detaljer langs ermene og en sort bukse. Håret er klippet i en kort bob. Sminken er enkel, men det er antydning til noe øyesminke. Yama står med ansiktet mot Line og smiler. Stemmen er livlig og munter. Han krysser fingrene i tilknytning til «Mammon 2» før han samler hendene igjen og henvender seg til Line. Han smiler med tennene, deretter retter han blikket mot kameraet og videre tilbake mot Line med et spørsmål. Kameraet zoomer inn på et halvtotalt utsnitt av Line. Sportsankeren begynner å snakke til kameraet med et fast blick. Hun vender litt på hodet og senker det. Hendene er samlet rundt midjepartiet. Stemmen er rolig, klar og lystig. Emnet gjelder skiløper Petter Northug som er vraket til VM. Deretter kommer innslaget på.

Line tilbake i studioet i halvtotalt utsnitt. Sportsankeren lener den høyre armen på desken. Hun vender på hodet mens hun snakker og hever pannen. Ankeren forteller om fjorårets VM-konge som ikke vet om han får delta i vinterens viktigste renn. Han er preget rundt usikkerheten om Russlands OL-deltakelse. En reportasje dukker opp på skjermen.

Line i nært utsnitt i studioet igjen. Sportsankeren holder hendene samlet foran midjepartiet og hever pannen mens hun snakker om en proffsyklist som legger opp. Hun hever hodet. Deretter kommer det bilder med Lines voice-over før hun er å se igjen i halvtotalt utsnitt med den høyre hånden liggende på desken. Neste emne ut handler om at en norsk skøytesprinter er i så god form at han trolig kan bli den raskeste på 1000 meter. Hun vender ansiktet mot venstre og hever hodet og pannen, samt legger inn naturlige pauser. Bildet skifter til en ny reportasje.

Bildet skifter til ankerne bak desken igjen. De er satt i sideperspektiv i heltotalt utsnitt. Nina viser til at det er tid for dagens værmelding. Hun vender seg mot værmeldereren som står i bakgrunnen. Yama ser mot kameraet, men snur seg så mot værmeldereren med et smil om munnen. Etter værmeldingen er ankerparet fortsatt bak desken igjen. Yama snakker til kameraet og hans stemme går over til voice-over over dagens innslag.

Tilbake til ankerparet. Yama ser mot Nina, og hun ønsker seerne en god kveld. Nina smiler med tennene og Yama med munnen lukket. Nina holder hendene samlet og Yama har armene i kors.

Nyhetsending 2: 21-Nyhetene på TV 2 11. januar 2018

Åpningsvignett over skjermen. Arill Riise på skjermen fra et halvtotalt utsnitt til et nært utsnitt. Ankeren står foran redaksjonsområdet i studioet. Arill holder hendene samlet rundt en kontroll. Han ønsker seerne god kveld og velkommen til nyhetene, og løfter deretter hånden for å presentere hovedinnslaget om politiet som undersøker samfunnstopper i Tromsø for å stå bak flere seksuelle overgrep. Ankeren har briller og er iført sort dress, hvit skjorte og hvit-prikkete slips. Håret er kort, grånet og kjemmet. Arill snakker tydelig. Stemmen er rolig og behersket. Ansiktet er relativt uttrykksløst. Han har en seriøs mine i ansiktet. Mens ankeren snakker, løfter han pannen og beveger hodet litt til venstre. Deretter går ankerens stemme over i voice-over til dagens nyhetsinnslag i en bilderekke.

Over til Arill i studioet igjen fra et halvtotalt utsnitt til nært utsnitt. Han løfter hånden for å understreke Tromsø-innslaget. Han vender hodet litt til venstre og hever det deretter litt opp. Bildet går deretter over til å bli todelt. Arill kobles direkte til reporter Arne Rovick ute i felten. Begge sees i nært utsnitt, Arill på venstre side og Arne på høyre side. Arill leder intervjuet: «Reporter, Arne Rovick, sist mannen ble fengslet fikk politiet bare medhold i én ukes varetekt. I dag forlenger retten dette med fire uker. Er mistanken mot han styrket?» Spørsmålet er ledende. Arill har en alvorlig ansiktsmine. Han vender litt på hodet med et fast blick i kameraet. Bildet glir deretter over til et fullstendig bilde av Arne ute, med lys fra Tromsøs bygninger i bakgrunnen. Reporteren er satt i nært utsnitt. TV 2-mikrofonen synes nederst i bildet. Arne er iført en grå ytterjakke og briller. Han har skjeggstubber og kort frisyre som er grånet. Reporteren holder et fast blick i kameraet. Han snakker tydelig med litt

tempo og legger trykk på enkelte ord. Ansiktsminen er seriøs og alvorlig, og han viser lite mimikk. Reporteren vender så smått på hodet. Deretter glir bildet over til Tromsø-reportasjen. Det todelte bildet av Arill og Arne er tilbake igjen. Arill spør: «Arne, politiet er svært tilbakeholdende med opplysninger i denne saken. Hvorfor er de det?» Bildet glir tilbake til Arne i fullstendig bilde. Arne svarer i et relativt høyt tempo.

Deretter erstattes Arne av et oversiktsbilde av studioet hvor kameraet beveger seg sidelengs til høyre. Bildet skifter til Arill i et heltotalt utsnitt. Han står foran en skjerm som er plassert på veggen. Ankeren står bredbent og med hendene samlet rundt kontrollen. Han løfter hånden for å fremheve neste nyhetsinnslag om en savnet kvinne i Brumunddal. Han snur hodet mot høyre og ser i retning skjermen på veggen før han vender ansiktet tilbake til kameraet. Blikket er festet i kameraet. Han vender på ansiktet til høyre og løfter hånden enda en gang. Slik fortsetter han for å understreke det han forteller. Ankeren hever også pannen og slår ut med hendene underveis. Stemmen har noe tempo, men er fortsatt klar, alvorlig og formell. Bildet på skjermen bak Arill skiftes ut med reporter Kadafi Zaman. Arill snur seg til høyre for seeren og henvender seg til Kadafi på skjermen. «Vi skal til vår reporter i Brumunddal. I dag har det vært svært omfattende leting etter Janne, Kadafi», sier Arill. Arill og studioet erstattes av Kadafi ute i felten i et halvtotalt utsnitt. Det later til at reporteren står på en landevei dekket av snø med busker på venstre side. Reporteren er iført grå frakk, mønstret genser i hvit og sort og en mønstret lue. Han har mye skjeggvekst. Kadafi holder et fast blick i kameraet. I høyre hånd holder han mikrofonen. Den andre gestikulerer han aktivt med mens han rapporterer. Han har en alvorlig mine i ansiktet. Stemmen er klar, tydelig og engasjert, men holder et lavt tempo. TV-journalisten legger trykk på enkeltord. Bildet går deretter over til en reportasje om saken. Kadafi opptre i reportasjen og intervjuer en politiadvokat. Reporteren stiller blant annet rene og presise spørsmål som «Er det biler som også blir undersøkt?» og «Bruker dere noen skjulte etterforskningsskritt så langt?»

Arill er tilbake. Denne gangen står han bredbent plassert på venstre side, foran studio-skjermen i heltotalt utsnitt. Stortinget er avbildet på skjermen. Arill løfter hånden for å fremheve det nye temaet, nemlig TV 2-gallups partibarometer. Ankeren samler hendene rundt kontrollen igjen, og løfter så den ene hånden med det samme. Han beveger seg bortover til høyre for å presentere hvordan partiene går frem og tilbake. Stemmen er denne gangen mer livlig, hvor han legger trykk på ord. Tempoet går relativt fort. Han illustrerer en stigning ved å peke oppover og slår ut med hendene. Deretter blir han avløst av bildet av reporter Kjetil

Løset ute i felten. Arills stemme havner som voice-over: «Og vi skal til vår reporter og tallknuser, Kjetil Løset. Dette er dramatisk for Arbeiderpartiet, Kjetil.» Kjetil befinner seg på direkten ute på Jeløya i Moss. Han er iført en stor, sort ytterjakke og grått skjerf. Hårfrisyren er enkel og kort, og er noe grånet. Kjetil svarer på kommentaren fra Arill i studioet.

Reporteren holdet et fast blikk i kameraet og har en alvorlig mine. Kjetil snakker rolig, tydelig og behersket, og legger trykk på enkeltord. Han holder mikrofonen i høyre hånd. Deretter kommer en reportasje om emnet. Kjetil opptrer i innslaget der han intervjuer Ap-politiker Hadia Tajik. «Tror du at dere kan klare å reise dere etter gamle vibber?» spør reporteren. Politikerer svarer. Reporteren stiller rene, klare spørsmål.

Arill er tilbake, denne gangen i et helt totalt utsnitt foran en avlang skjerm som viser en gassplattform. Ankeren presenterer neste emne ut som handler om Norges gasseksport som aldri har vært større. Hendene er samlet rundt kontrollen. Arill tar et skritt fremover med et fortsatt fast blikk i kameraet, og den ene hånden oppe for å understreke poenger. Ankeren snur hodet mot skjermen og peker med den ene hånden opp mot skjermen for å fremheve det hele. Han legger trykk på viktige ord og poenger. «Det er 40 år siden gasseventyret startet, og da kom nemlig den første gassen frem til Emden i Tyskland. Og der er du, reporter Klaus Holthe», sier Arill. Klaus dukker opp på skjermen bak ankeren. Arill blir erstattet av et fullstendig bilde av Klaus som befinner seg i byen Emden. Det ser tilsynelatende ut til at reporteren er på en havn ut fra vannet, en båt og lys fra bygninger å dømme. Klaus er iført en sort ytterjakke og oransje skjerf. Han har en kort hårklipp. Reporteren snakker høyt og tydelig, med litt tempo og engasjement. Ansiktsuttrykket er alvorlig. Han vender på hodet. Klaus holder mikrofonen i den høyre hånden og løfter den venstre enkelte ganger for å understreke vesentlige poenger. Han legger trykk på enkeltord. Reporten blir etter hvert avløst av et innslag om saken. Klaus opptrer i saken iført oransje arbeidsdress med hvit vernehjelm og briller. Han befinner seg foran et gassrør i Emden. Kameraet viser Klaus komme gående bortover røret langs bakken. Reporteren slår ut med hendene for å understreke viktigheten og bruker en engasjert stemme. Han legger trykk på vesentlige ord. Deretter sees Klaus og en kilde komme gående mot kameraet fra lang avstand av, mens intervjuobjektet snakker. Tilbake fra innslaget vender Klaus seg mot en ny kilde på direkten. Han stiller rene og ledende spørsmål som «Hvor viktig vil du si at den norske gassen er for Europa?» og «Hva ville skje hvis det ikke blir mer norsk gass?» Intervjuobjektet svarer.

Bildet er satt i et heltotalt utsnitt av studioet. Arill kommer inn fra høyre side og henvender seg til kvinnen som står på venstre side av skjermen. Kvinnen, sportsanker Ingrid Halstensen, står med det ene benet foran det andre og hendene samlet. Arill peker mot Ingrid med hånden. «Ja, Ingrid, denne får du gratis, da får du gi gass. Er du med?» spør Arill som en spøkefull kommentar til Ingrid. Han smiler. Ingrid vender seg mot Arill og smiler og småler, samt dulter hånden inn i brystet på ankeren og sier: «Nå var du god.» Samspillet mellom ankerne er etablert. Den kvinnelige sportsankeren er iført en dus, rosa kjole og beige, høyhælte sko. Håret er mørkt og slett. Hun har øyesminke og rouge i kinnene. Begge ankerne vender seg mot kameraet. Arill står bredbent, samler hendene rundt kontrollen og smiler med tennene. Ingrid presenterer sportsnyhetene som senere skal dukke opp, og slår ut med armene. Stemmen hennes går over til voice-over over dagens sportsinnslag som venter seerne. Hun legger trykk på ordene og har en livlig og rolig stemme.

Deretter går bildet over til Arill i nært utsnitt. Han bærer den samme minen og stemmen. Bildet skifter deretter til et halvtotalt utsnitt av ankerne side om side. Ingrid til venstre og Arill til høyre. Ingrid samler hendene. Arill avslutter sendingen, og gløtter bort på Ingrid underveis. Hun snur seg mot ankerparten og smiler. Begge to smiler med munnen lukket helt til siste slutt.

Nyhetsending 2: Sportsnyhetene 21.25 på TV 2 11. januar 2018

Åpningsvignett over skjermen. Denne blir avløst av et heltotalt utsnitt av sportsanker Ingrid Halstensen foran skjermen på veggen i studioet. Ingrid ønsker seerne velkommen til sportsnyhetene. Hun åpner med en sak om landslagssjefen og hans assistent og om deres syn på hvordan de skal lede herrelandslaget i fotball. Ankeren står med det høyre benet foran det andre. Hun holder hendene samlet rundt kontrollen. Ingrid slår ut med armene for å understreke poenger. Stemmen er rolig og behersket, men samtidig livlig og engasjert. Hun legger trykk på enkeltord og vender litt på hodet. Ansiktuttrykket er likevel alvorlig. Hun griner litt på nesen, og avslutter med et lite smil før innslaget kommer på.

Deretter går bildet tilbake til studioet hvor Ingrid er satt i nært utsnitt. Hun holder et fast blikk i kameraet. Sportsankeren legger trykk på frasen «leker seg» under neste presentasjon av en skiløper som tok gull under NM i Gåsbu. Deretter kommer det flere innslag på rad hvor Ingrids stemme dukker opp i voice-over.

Ingrid er tilbake i heltotalt utsnitt i studioet. Denne gangen stående på høyre side. Ankeren står ved siden av tre skjermer langs veggen som avbilder alpinutøveren Kjetil Jansrud. Kameraet zoomer inn på Ingrid som slår ut med armene. Ankeren har en forholdsvis alvorlig mine i ansiktet. Hun blir avløst av et innslag om Kjetil Jansrud i Wengen. Videre går bildet tilbake til ankeren i nært utsnitt. Ingrid smiler med tennene mens hun snakker, deretter avsluttes sportsnyhetene.

Intervjuguide

Spørsmål til nyhetsanker/sportsanker i NRK:

Innledende spørsmål

- Alder?
- Utdanning?
- Hvor lenge har du jobbet som nyhetsanker i kanalen?
- Hvordan fikk du jobben som anker?
- Kan du beskrive arbeidet som anker?
- Hva er det som skal til for å bli ansatt som anker?
- Kan du nevne noen fordeler og ulemper ved jobben?
- Opplever du ankerjobben som en prestisjejobb?
- Hva er det NRK vektlegger når de ansetter TV-ankere tror du?

Kjønn

- Hvordan opplever du å være kvinnelig anker i NRK?
- Det er flere kvinnelige ankere, tolv stykker, sammenlignet med mannlige på bare seks stykker i mitt utvalg. Hvorfor tror du fordelingen er slik?
- Gjennomsnittsalderen for kvinnelige og mannlige ankere i NRK er veldig jevn. Snittalderen for kvinner er 47 år og 45 år for menn. Har du noen tanker om hvorfor?
- Hva tenker du om programleders sammensetningen med kvinne og mann? Samtlige Dagsrevyen-sendinger blir ledet av en mann og en kvinne i mitt utvalg.
- Hvorfor er det ikke to av samme kjønn for eksempel?
- Kjenner du deg igjen i utsagnet «mann med tyngde og kvinne med ynde»? Altså, den mannlige ankeren som troverdig og trygg og den kvinnelige som «fresh» og frisk. Noe du har observert, eller har opplevd selv?
- Hvordan opplever du samspillet mellom deg og din mannlige ankerpart? Jevnbyrdig? Skjev?
- Hvorfor er sportsankeren nesten alltid en kvinne i kveldssendingene tror du?

Utseende og klesdrakt

- Hvor viktig er fasade og utseende i denne jobben?
- Er du opptatt av å ta deg godt ut på skjermen?
- Hvis så, er dette fordi du føler på det selv, eller noe du gjør fordi du har fått signaler fra ledelsen?
- Føler du et press om å ta ekstra vare på ditt eget utseende når du besitter en slik jobb?
- Hva med klesvalg. Velger du ut antrekket selv eller er det noen som gjør det for deg?
- I mitt utvalg er alle de kvinnelige ankerne iført sterke farger. De mannlige er på den andre enden av skalaen. Hvorfor det tror du?
- Hva med sminke og hår? Velger du sminke og hår selv eller blir dette gjort av sminkører?
- Man ser svært sjelden gråhårede, kvinnelige ankere på skjermen i motsetning til menn, hvorfor tror du det? Har dette med forfengelighet å gjøre? Eller handler det om forventninger knyttet til kjønn?

Kroppsspråk og mimikk

- Tilpasser du kroppsspråk og mimikk etter programlederjobben?
- Har du fått beskjed fra ledelsen om å framtre på en spesifikk måte eller gjør du det som faller deg naturlig?
- Merker du forskjell i oppførsel fra deg til din mannlige ankerpart? Sier eller oppfører han seg annerledes? Bruker han et annet kroppsspråk?
- Hva med stemmebruk, har du fått instruksjoner eller er dette noe som kommer naturlig?
- I mitt utvalg står de mannlige ankerne gjerne bredbent, mens kvinnene gjerne samler hendene og holder bena tett. Er dette bevisst tror du?

Alder

- I eldre undersøkelser om temaet, for over 20 år siden, ble det funnet at det ikke var noen kvinnelige verter over 40 år på skjermen i NRK. Dette har endret seg i NRK. Ni av de tolv kvinnelige ankerne i mitt utvalg er over 40 år. Hvorfor tror du det?
- Er du bevisst på alderen din som anker i NRK?
- Opplever du noen utfordringer knyttet til alderen din i NRK?
- Er NRK åpne for alle mulige aldre på skjermen, om du så er 50 år eller 25 år?

- For noen år tilbake uttalte en tidligere TV 2-profil, at TV 2 ikke var et godt sted for en kvinne over 50 år, hvordan er det innad i NRK? Er alder uproblematisk?

Avslutning

- Tror du nyhetsankere er med på å forme hvordan kvinnen og mannen bør se ut og framtre?
- Tror du NRK tenker strategisk når de rekrutterer TV-journalister knyttet til kjønn og alder?
- Tror du selv at det er nevneverdig forskjell mellom mannlige og kvinnelige ankere i alder, utseende og væremåte?
- Tror du NRK gjør andre vurderinger med tanke på alder, utseende og etnisitet enn TV 2?
- Hvordan opplever du at NRK tar tak i kjønn og mangfold?
- Føler du at kvinner og menn har full likestilling i NRK?
- Har du noe å tilføye?

Spørsmål til nyhetsredaktør i NRK:

Innledende spørsmål

- Hvor lenge har du jobbet i kanalen?
- Hva er dine arbeidsoppgaver som nyhetsredaktør?
- Kan du fortelle om hvordan rekrutteringsprosessen foregår i kanalen?
- Hvordan rekrutteres ankere inn?
- Hvordan rekrutteres reportere inn?
- Hva er det dere ser etter når dere skal ansette TV-journalister?
- Er anker- og reporterjobben en prestisjejobb?
- Er det turnusarbeid for ankere og reportere? Hvordan?

Kjønn

- Tenker dere strategisk når dere rekrutterer TV-journalister knyttet til kjønn og alder?
- Ansetter dere nyhetsankere på bakgrunn av kompetanse alene eller vil utseende også være en faktor? Tror dere at dette er annerledes for dere enn for en kommersiell kanal som TV 2?

- Hvordan opplever du at NRK tar tak i kjønn og mangfold?
- Hva synes du om programleders sammensetningen med kvinne og mann? Samtlige Dagsrevyen-sendinger blir ledet av en mann og en kvinne i mitt utvalg.
- Hvorfor er det ikke to av samme kjønn for eksempel?
- Hva tenker du når jeg sier «mann med tyngde og kvinne med ynde»? Altså, den mannlige ankeren som troverdig og trygg og den kvinnelige som «fresh» og frisk. Er du enig i at dette kan gjelde for NRKs nyhetsankere også?
- I mitt utvalg opptrer det kun én mannlig sportsanker under to kveldssendinger samme kveld, er det noen grunn til at dere nesten bare har kvinnelige sportsankere?
- Det er flere kvinnelige ankere, tolv stykker, sammenlignet med mannlige på bare seks i mitt utvalg. Er det noen grunn til det?
- Det er 30 mannlige og 18 kvinnelige reportere i mitt utvalg. Er det noen grunn til det?
- Ser du på dette som et problem? Ønsker dere å utjevne forskjellene?
- Går dere bevisst inn for å få flere journalister med annen etnisk bakgrunn på skjermen?

Utseende og klesdrakt

- Hvor viktig er utseende og fasade i jobben som anker og reporter?
- Blir TV-journalistenes utseende vektlagt i jobben?
- Hva med klesvalg blant reportere og særskilt ankere. Hvordan velges antrekk ut? Har ledelsen noe å si på dette?
- Hva med sminke og hår?
- Man ser svært sjelden gråhårede kvinner på skjermen i motsetning til menn, hvorfor tror du det? Har det med forfengelighet å gjøre? Eller handler det om forventninger knyttet til kjønn? Kunne dere ha hatt en gråhåret, kvinnelig anker på skjermen?

Kroppsspråk og mimikk

- Tilpasser ankerne og reporterne kroppsspråk og mimikk etter jobben og hva ledelsen ønsker?
- Gir dere beskjed til ankerne og reporterne om å framtre på en spesifikk måte eller gjør de det som faller dem naturlig?
- Hva med stemmebruk, har ankerne og reporterne fått instruksjoner eller er dette noe som kommer naturlig?

- I mitt utvalg smiler kvinnene generelt mer enn mennene. Har du noen tanker om hvorfor det er slik?
- I mitt utvalg står de mannlige ankerne gjerne bredbent, mens kvinnene gjerne samler hendene og holder bena tett. Er dette bevisst tror du?

Alder

- Gjennomsnittsalderen for kvinnelige og mannlige ankere i NRK er veldig jevn. Snittalderen for kvinner er 47 år og 45 år for menn. Hvorfor det tror du?
- Gjennomsnittsalderen for kvinnelige og mannlige reportere i NRK er ganske jevn. Snittalderen for kvinner er 42 år og 48 år for menn. Hvorfor det tror du?
- I eldre undersøkelser om temaet, for over 20 år siden, ble det funnet at det ikke var noen kvinnelige verter over 40 år på skjermen i NRK. Dette har endret seg i NRK. Ni av de tolv kvinnelige ankerne i mitt utvalg er over 40 år. Hvorfor tror du det?
- Går dere bevisst inn for å ha en nokså lik alder på både kvinnelige og mannlige ankere og reportere?
- Hva er dine tanker rundt TV-journalisters alder i NRK?
- Er NRK åpne for alle mulige aldre, om du så er 50 år eller 25 år?
- For noen år tilbake uttalte en tidligere TV 2-profil, at TV 2 ikke var et godt sted for en kvinne over 50 år, hvordan er det innad i NRK? Er alder uproblematisk?

Avslutning

- Tror du reportere, og særskilt nyhetsankere, er med på å forme hvordan kvinnen og mannen bør se ut og framtre?
- Tror du selv at det er nevneverdig forskjell mellom mannlige og kvinnelige ankere i kompetanse, væremåte og utseende?
- Tror du NRK gjør andre vurderinger med tanke på alder, utseende og etnisitet enn TV 2?
- Har kvinner og menn full likestilling i NRK?
- Har du noe å tilføye?

Spørsmål til nyhetsanker/sportsanker i TV 2:

Innledende spørsmål

- Alder?
- Utdanning?
- Hvor lenge har du jobbet som nyhetsanker i kanalen?
- Hvordan fikk du jobben som anker?
- Kan du beskrive arbeidet som anker?
- Hva er det som skal til for å bli ansatt som anker?
- Kan du nevne noen fordeler og ulemper ved jobben?
- Opplever du ankerjobben som en prestisjejobb?
- Hva er det TV 2 vektlegger når de ansetter TV-ankere tror du?

Kjønn

- Hvordan opplever du å være kvinnelig anker i TV 2?
- Det er fire kvinnelige og fem mannlige ankere i mitt utvalg. Hvorfor tror du fordelingen er slik?
- Totalt er det til sammen 32 mannlige og 14 kvinnelige ankere og reportere i TV 2 i mitt utvalg. Hvorfor er det så ujevnt tror du?
- Gjennomsnittsalderen for kvinnelige og mannlige ankere i TV 2 er ganske stor. Snittalderen for kvinner er 33 år og 47 år for menn. Har du noen tanker om hvorfor?
- Hva tenker du om programledersammensetningen med kvinne og mann? Blir du satt sammen med en mannlig makker noen gang?
- Kjenner du deg igjen i utsagnet «mann med tyngde og kvinne med ynde»? Altså, den mannlige ankeren som troverdig og trygg og den kvinnelige som «fresh» og frisk. Noe du har observert, eller har opplevd selv?
- Hvordan opplever du samspillet mellom deg og din mannlige ankerpart? Jevnbyrdig? Skjev?
- Hvorfor er sportsankeren nesten alltid en kvinne i kveldssendingene tror du?

Utseende og klesdrakt

- Hvor viktig er fasade og utseende i denne jobben?
- Føler du at ditt utseende blir vektlagt i jobben?
- Er du opptatt av å ta deg godt ut på skjermen?
- Hvis så, er dette fordi du føler på det selv, eller noe du gjør fordi du har fått signaler fra ledelsen?

- Føler du et press om å ta ekstra vare på ditt eget utseende når du besitter en slik jobb?
- Hva med klesvalg. Velger du ut antrekket selv eller er det noen som gjør det for deg?
- I mitt utvalg er alle de kvinnelige ankerne iført sterke farger. De mannlige er på den andre enden av skalaen. Hvorfor det tror du?
- Hva med sminke og hår? Velger du sminke og hår selv eller blir dette gjort av sminkører?
- Man ser svært sjelden gråhårede, kvinnelige ankere på skjermen i motsetning til menn, hvorfor tror du det? Har dette med forfengelighet å gjøre? Eller handler det om forventninger knyttet til kjønn?

Kroppsspråk og mimikk

- Tilpasser du kroppsspråk og mimikk etter programlederjobben?
- Har du fått beskjed fra ledelsen om å framtre på en spesifikk måte eller gjør du det som faller deg naturlig?
- Merker du forskjell i oppførsel fra deg til din mannlige ankerpart? Sier eller oppfører han seg annerledes? Bruker han et annet kroppsspråk?
- Hva med stemmebruk, har du fått instruksjoner eller er dette noe som kommer naturlig?

Alder

- I eldre undersøkelser om temaet, for over 20 år siden, ble det funnet at det ikke var noen kvinnelige verter over 40 år på skjermen. I mitt utvalg er det kun én kvinnelig anker over 40 år i TV 2. Har du noen tanker om hvorfor dette ikke har endret seg noe særlig?
- Er du bevisst på alderen din som anker i TV 2?
- Opplever du noen utfordringer knyttet til alderen din i TV 2?
- Er TV 2 åpne for alle mulige aldre på skjermen, om du så er 50 år eller 25 år?
- For noen år tilbake uttalte en tidligere TV 2-profil, at TV 2 ikke var et godt sted for en kvinne over 50 år. Er aldersfaktoren i TV 2 vesentlig tror du?

Avslutning

- Tror du nyhetsankere er med på å forme hvordan kvinnen og mannen bør se ut og framtre?

- Tror du TV 2 tenker strategisk når de rekrutterer TV-journalister knyttet til kjønn og alder?
- Tror du selv at det er nevneverdig forskjell mellom mannlige og kvinnelige anker i alder, utseende og væremåte?
- Tror du TV 2 gjør andre vurderinger med tanke på alder, utseende og etnisitet enn NRK?
- Blir den unge, pene kvinnen favorisert som anker i TV 2 tror du?
- Hvordan opplever du at TV 2 tar tak i kjønn og mangfold?
- Føler du at kvinner og menn har full likestilling i TV 2?
- Har du noe å tilføye?

Spørsmål til redaksjonssjef i TV 2:

Innledende spørsmål

- Utdanning?
- Hvor lenge har du jobbet i kanalen?
- Hva er dine arbeidsoppgaver som nyhetsredaktør?
- Kan du fortelle om hvordan rekrutteringsprosessen foregår i kanalen?
- Hvordan rekrutteres anker inn?
- Hvordan rekrutteres reportere inn?
- Hva er det dere ser etter når dere skal ansette TV-journalister?
- Er anker- og reporterjobben en prestisjejobb?

Kjønn

- Tenker dere strategisk når dere rekrutterer TV-journalister knyttet til kjønn og alder?
- Ansetter dere nyhetsankere på bakgrunn av kompetanse alene eller vil utseende også være en faktor? Tror dere at dette er annerledes for dere enn for en statlig kanal som NRK?
- Hvordan opplever du at TV 2 tar tak i kjønn og mangfold?
- Hva synes du om programleders sammensetningen med kvinne og mann?
- Hva tenker du når jeg sier «mann med tyngde og kvinne med ynde»? Altså, den mannlige ankeren som troverdig og trygg og den kvinnelige som «fresh» og frisk. Er du enig i at dette kan gjelde for TV 2s nyhetsankere også?

- I mitt utvalg opptrer det kun én mannlig sportsanker under to kveldssendinger samme kveld, er det noen grunn til at dere nesten bare har kvinnelige sportsankere?
- Det er fire kvinnelige og fem mannlige ankere i mitt utvalg. Er det noen grunn til det?
- Det er så mange som 32 mannlige og bare 14 kvinnelige reportere i mitt utvalg. Er det noen grunn til det?
- Ser du på dette som et problem? Ønsker dere å utjevne forskjellene?
- Det opptrer bare én journalist med annen etnisk bakgrunn i løpet av mine undersøkelsesuker. Er det noen grunn til det?

Utseende og klesdrakt

- Hvor viktig er utseende og fasade i jobben som anker og reporter?
- Blir TV-journalistenes utseende vektlagt i jobben?
- Hva med klesvalg blant reportere og særskilt ankere. Hvordan velges antrekk ut? Har ledelsen noe å si på dette?
- Hva med sminke og hår?
- Man ser svært sjelden gråhårede kvinner på skjermen i motsetning til menn, hvorfor tror du det? Har det med forfengelighet å gjøre? Eller handler det om forventninger knyttet til kjønn? Kunne dere ha hatt en gråhåret, kvinnelig anker på skjermen?

Kroppsspråk og mimikk

- Tilpasser ankerne og reporterne kroppsspråk og mimikk etter jobben og hva ledelsen ønsker?
- Gir dere beskjed til ankerne og reporterne om å framtre på en spesifikk måte eller gjør de det som faller dem naturlig?
- Hva med stemmebruk, har ankerne og reporterne fått instruksjoner eller er dette noe som kommer naturlig?
- I mitt utvalg smiler kvinnene generelt mer enn mennene. Har du noen tanker om hvorfor det er slik?
- I mitt utvalg står de mannlige ankerne gjerne bredbent, mens kvinnene gjerne samler hendene og holder bena tett. Er dette bevisst tror du?

Alder

- Gjennomsnittsalderen for kvinnelige og mannlige ankere i TV 2 er svært ujevn. Snittalderen for kvinner er 33 år og 47 år for menn. Hvorfor det tror du?
- Gjennomsnittsalderen for kvinnelige og mannlige reportere i TV 2 er også svært ujevn. Snittalderen for kvinner er 36 år og 46 år for menn. Hvorfor det tror du?
- Ser du på dette som et problem? Ønsker dere å utjevne aldersforskjellene?
- I eldre undersøkelser om temaet, for over 20 år siden, ble det funnet at det ikke var noen kvinnelige verter over 40 år på skjermen i TV 2. I mitt utvalg er det kun én kvinnelig anker over 40 år i TV 2. Har du noen tanker om hvorfor dette ikke har endret seg noe særlig?
- Går dere inn for å ha yngre kvinner og eldre menn som ankere?
- Hva er dine tanker rundt TV-journalisters alder i TV 2?
- Er TV 2 åpne for alle mulige aldre, om du så er 50 eller 25?
- For noen år tilbake uttalte en tidligere TV 2-profil, at TV 2 ikke var et godt sted for en kvinne over 50 år. Er aldersfaktoren i TV 2 vesentlig tror du?

Avslutning

- Tror du reportere, og særskilt nyhetsankere, er med på å forme hvordan kvinnen og mannen bør se ut og framtre?
- Tror du selv at det er nevneverdig forskjell mellom mannlige og kvinnelige ankere i kompetanse, væremåte og utseende?
- Tror du TV 2 gjør andre vurderinger med tanke på alder, utseende og etnisitet enn NRK?
- Frykter dere å tape kommersielt ved å ha eldre kvinner på skjermen?
- Hvor mye har kommersialitet å si for ansettelse av TV-journalister?
- Har kvinner og menn full likestilling i TV 2?
- Blir den unge, pene kvinnen favorisert som anker i TV 2 tror du?
- Har du noe å tilføye?

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt

Kvinnelige nyhetsankere og reportere i NRK og TV 2

Bakgrunn og formål

Prosjektets tematikk omhandler nyhetsankere og reportere i NRK og TV 2 sett i et kjønnsperspektiv. Kvinnen står sentralt her. Formålet er å undersøke om det finnes forskjeller i bruk av nyhetsankere og reportere i statlig og kommersiell TV. Alder, kjønn, væremåte, utseende og fasade er vesentlige faktorer.

Med bakgrunn i dette ønsker jeg å utføre dybdeintervjuer med fire kvinnelige ankere samt én nyhetsredaktør/redaksjonssjef fra hver kanal. Hensikten er å få innsikt i deres meninger og opplevelser om ankerrollen tilknyttet kjønn.

Jeg har valgt informanter ut fra hvem som dukket opp i NRK og TV 2s nyhets- og sportssendinger i uke 46, 47 og 48, 2017 og uke 2, 3 og 4, 2018.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Det blir gjort dybdeintervjuer én til én med en varighet på ca. 45–60 minutter. Spørsmålene omhandler blant annet ankerrollen som kvinne, tanker rundt alder- og kjønnsfordeling samt utseende, opptreden og rekruttering. Intervjuene vil bli tatt opp via lydopptaker på mobiltelefon og privat PC.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Personopplysninger som navn, alder og kjønn vil komme fram i den endelige publiseringen, med mindre du ønsker anonymitet. Lydopptak fra mobiltelefon og PC vil bli slettet etter ferdigstilling.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 20. august 2018.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn.

Denne studien er en masteroppgave ved OsloMet – storbyuniversitetet.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4: Eksempel på transkribering av et kvalitativt intervju

Et eksempel på hvordan jeg har transkribert intervjuene.

AB: Alexandra Beverfjord (informant).

ISJ: Ida Sandli Jensen (intervjuer).

ISJ: *Hvordan fungerer rekrutteringsprosesser i NRK?*

AB: Vi har behov for veldig mye ulik kompetanse, ikke sant. Vi trenger folk som er både gode på det digitale og som er gode på radio og som er gode på TV. Men når jeg rekrutterer reportere så tror jeg at jeg vil si at det er liksom tre ting jeg er i hvert fall veldig opptatt av når jeg rekrutterer og det ene er at de har guts rett og slett. At de har den kraften som skal til for å være journalist. Det er utrolig viktig at man...sant. For å være en god journalist så må du ha evnen til å bite deg fast til en sak og følge den helt i mål, så den der viljen er utrolig viktig i de jobbene. Og så er det det vi på godt norsk kaller teft. At de evner å se hva er det som er en god sak. Fordi det er veldig stor forskjell på de reporterne som ser hvilke vinkler som funker og hvilke vinkler som ikke funker. Hvilken inngang i den saken her er det som er viktig og ikke. Og så er det at du må ha lett for å ta til deg kunnskap og evnen til å sette deg veldig raskt inn i et saksfelt, og være intelligent nok til å klare å forstå komplekse problemstillinger og stille de riktige spørsmålene. Så det er de tre hovedpunktene som er viktige når jeg er med på å rekruttere journalister inn til divisjonen. Og så når det gjelder programledere så er det jo en del andre kvaliteter som man også ser etter. Du må ha en veldig god formidlingsevne, og så er det veldig viktig at man fremstår som troverdig, altså, å være god til å forklare sakene. Noen kaller det nyhetsopplesere, det er ikke nyhetsopplesere, det er jo journalister som jobber mye i research-fasen. De kommer jo ikke til ferdig dekket bord. De er nødt til å jobbe veldig mye av jobben selv. Og da er det kjempeviktig at de har de samme egenskapene som vi var innom. At de forstår saksfeltet, at de klarer å sette seg inn i det, men også at de klarer formidle det på en god måte til publikum. Og så tenker jeg at når det gjelder liksom hva slags personlighet de har da så tror jeg at det aller viktigste for en nyhetsanker er at de fremstår som troverdig, ikke sant. At publikum har tillit til måten de formidler nyhetene på. Og de er jo veldig viktige navn. De ankerne som vi har i NRK er jo blant de mest kjente personene i Norge fordi de er i stua til så mange hver kveld.

ISJ: *Det blir en merkevare da, på en måte.*

AB: Ja, det gjør det, så det er jo viktig hvordan de fremstår.

ISJ: *Vil du si at ankerjobben og reportjobben er en prestisjejobb?*

AB: Jeg tror at i norsk mediebransje så tror jeg at de fleste jobbene i NRK Nyheter oppfattes som attraktive jobber fordi det er NRK, fordi det er en merkevare som har velig høy troverdighet og fordi det er et oppdrag som er veldig unikt. Og så tenker jeg at det er jo ulike ting som ulike folk synes er attraktivt, ikke sant. Noen journalister synes jo at det mest attraktive er å få til en avsløring som kanskje gir en SKUP-diplom eller en SKUP-pris og som gjør at man flytter på samfunnet på et eller annet vis. Andre synes det er viktig å drive med nyhetsformidling på løpende nyheter. Være førstemann ute på et sted, klare å rapportere med høy presisjon i tidlig fase. Mens andre synes jo det å kunne mestre denne formidlingen som man må i et studio er en attraktiv og spennende jobb. Så det er jo litt sånn hva slags legning man har som journalist da. Der er man jo ulik, sant. Det må jeg si selv. Selv så har jeg ikke vært den...som journalist så var jeg ikke interessert i formidlingsdelen av det, ikke sant. Da var jeg mer opptatt av hvordan man ville lage saker og fikk folk til åpne seg eller fikk avslørt noe. Så vi er forskjellige.

ISJ: *Og så har jeg noen spørsmål om kjønn da, ikke sant. Og da lurer jeg på om dere tenker strategisk når dere skal rekruttere TV-journalister sånn knyttet til både kjønn og alder?*

AB: Altså, vi prøver jo i NRK å ha en balanse i redaksjonen som på sett og vis speiler litt befolkningen. Vi prøver også å sørge for at vi har litt variasjon i staben. At det skal være både yngre og godt voksne, og lik andel med kvinner og menn. Og så jobber vi også veldig mye med å få opp andelen på folk som skriver og snakker nynorsk. Og så jobber vi også veldig mye med å få det som jeg er mest bekymret for NRK sin del, er jo flerkulturell kompetanse. At vi må ha inn flere som har bakgrunn fra andre steder i verden enn Norge. Så det er jo ulike parameter vi jobber for, men vi har en kringkastingssjef som er veldig opptatt av likestilling og da også mangfold. Og NRK har jo økt veldig andelen kvinnelige ledere de siste årene. Jeg husker ikke helt prosentandelen, men det har gått til liksom over 50 prosent på veldig kort tid. Og det er veldig mye en vilje fra topp vil jeg si. En kringkastingssjef som er opptatt av å rekruttere på det. Og så tenker jeg at det er viktig med yngre krefter inn i en redaksjon. Men det er òg utrolig viktig for en redaksjon som NRK å ha folk som har lang erfaring og

kildenettverk og tyngde. Så det må være en balanse da. Og så når det gjelder hvorvidt folk er unge eller godt voksen på skjerm så er ikke det noen ting jeg er opptatt av. Altså, jeg er ikke...selvfølgelig, hvis man skulle ha laget et program spesielt rettet inn mot ungdom, så må du på en måte ha et ungt menneske fordi at det skal ha noe med gjenkjennbarhet og sånn, men når det gjelder nyhetsformidling ut til et massepublikum, så synes ikke jeg at det da spiller noe rolle om en kvinne som skal være nyhetsformidler er 60 eller 30 år. Det er ikke noe sånn...det vil ikke være noe avgjørende eller utslagsgivende i et valg som jeg skulle vært med og tatt. Da er jeg mye mer opptatt av hvor troverdig framstår hun, hvor dyktig er hun til å formidle nyheter, hvor klok er hun i spørsmålsstillingen, det er jo den type ting vi lur på.

ISJ: *Men du snakker om kompetanse, vil også måten du ser ut på, altså utseende være en faktor når ankere, og reportere for så vidt også blir ansatt?*

AB: Altså, jeg tror det er viktig å se ordentlig ut. Altså, mer enn at man skal...altså, hvis du tenker sånn, om man skal være pen eller ikke. Jeg tror det aller viktigste er at man må se liksom...man må se litt skikkelig ut når man skal på TV og inn i stua til folk. Ha liksom ordentlige klær. Se ordentlig ut. Det tror jeg er et parameter som er viktig da.

ISJ: *Men tror du det er annerledes for dere enn det er for en kommersiell kanal som TV 2?*

AB: Jeg skal jo ikke...jeg tror ikke, for å ta det med utseende, det er et ganske interessant spørsmål. Og det er masse forskning som vil fortelle deg at det jeg sier nå ikke er realiteten, ikke sant. Nemlig at det vil si at det er en forfordeling som foregår og at utseende faktisk har litt å si. Det er jo noe som diskuteres veldig mye på. Men jeg vil kanskje mene at det kanskje mer handler om den der it-faktoren, den der sjarmen som vi kaller det. At du liksom kommer litt ut av ruten som person. Og at det går litt sånn på at du har litt glimt i øyet. Det er vanskelig å sette ord på det, men jeg tror at det er mer det det handler om i valget hos oss. Og så vet jo ikke jeg hvordan det slår ut i andre redaksjoner, men det er jo veldig opp til ledelsen da. Hva er det man vektlegger, hva er det som er viktig, ikke sant. Tenker man at det er viktig med alder, at det er viktig med utseende så er jo det et valg andre må ta, men det er ikke sånn vi har jobbet her da. Det er ikke sånn vi kommer til å jobbe heller.

ISJ: *Dere har alltid to ankere om gangen på kveldsnyhetene klokken syv. Jeg vet ikke om du har noen visse tanker om hvorfor dere alltid har to av hvert kjønn. Hvorfor har dere ikke to av samme kjønn?*

AB: Nå har vi faktisk begynt å nøste opp litt i det. Det har faktisk vært noen sendinger de siste årene hvor det har vært to kvinner og to menn i hvert fall det siste året som vi har hatt sendinger på. Fordi vi ikke synes det er så viktig at det skal være en av hver i hver sending lenger. Det har liksom vært mantra. At det skal være en av hver. Og det er litt sånn...de parene går jo fast og hvis man skal ha en kjønnsvariasjon da i nyhetsopplesingen med to faste så er det jo viktig at da må det jo hovedsakelig være en av hver, hvis ikke så blir det jo bare menn eller bare kvinner.

ISJ: *Er det på grunn av variasjon? Hva er grunnen til å ha to av hvert kjønn?*

AB: Nei, det er jo av samme...altså, vi ønsker jo å ha lik fordeling på...og det tenker jeg er viktig både i redaksjonen...både sånn ut mot publikum at det er viktig at det er både kvinner og menn. Men også i form av at man har med seg kanskje litt ulike perspektiv og samme med flerkulturelle, at det er derfor man også ønsker å ha flere av dem fordi det er viktig perspektiv å ha inn i journalistikken. Og så er vi jo også opptatte av at det skal være...de vi intervjuer også skal være så langt som mulig 50/50 menn og kvinner. Så vi jobber jo på en måte med både kjønn og mangfold på mange ulike plan da, både i redaksjonen av de som jobber her, men også hvem vi løfter fram i programmene våre. Og det er jo utfordrende fordi at det ofte kan være mer krevende å få kvinner til å stille opp på ting og det kan være færre kvinnelige aktører innenfor noen stoffområder. For eksempel i næringslivet så er det jo veldig flere menn og da er det vanskelig å få til en sånn 50/50-balanse innenfor det. Og så ser vi også...nå vet ikke jeg om det er like markant nå. Men da jeg var reporter så husker jeg at jeg jobbet en del med forskningsstoff og jeg synes det var ekstremt vanskelig å få kvinnelige forskere til å stå fram og snakke, rett og slett. De henviser veldig ofte til menn som har mindre kompetanse enn dem selv, men det var litt sånn...de var ikke så interesserte i å stikke seg ut i media. Det håper jeg har endret seg litt.

ISJ: *Og så er det en medieforsker her da som sier, eller hun har kommet med et utsagn her hvor hun sier i sammenheng med den ankerduoen: «Mann med tyngde og kvinne med ynde».*

Altså, mannen er troverdig og trygg og så er det kvinnen, hun er «fresh» og frisk. Er det enig at det gjelder NRKs nyhetsankere også?

AB: Altså, for å si det sånn, jeg synes at både kvinner og menn som er på den skjermen er veldig frisk og «fresh» da. Enten om det er menn eller damer. De har sjarm til å være på TV og de har den faglige tyngden som skal til så det er jo...jeg synes jo på en måte at både kvinner og menn har det. Men jeg er opptatt av det med at alder ikke er noe parameter her altså. Det er fint å ha en variasjon i gruppa. Vi kan ikke bare ha folk som er over 60 selvfølgelig eller bare folk som er under 30, men at det er bra å ha variasjon, og det er ikke noe som er utslagsgivende. Jeg vet jo at man har hatt liksom yngre kvinner og eldre menn, men sånn tenker jo ikke vi. Nei.

ISJ: *Hvor mange ankere er det egentlig i Dagsrevyen?*

AB: Vi har jo tre team som er fast. Og så har vi også en del ankere som jobber på dagtid på direkteoperasjonen, altså når det er breaking news som også stepper inn i programmet. Og så er det mange andre ankere på utenriksprogrammet vårt som heter Urix som går hver...fire ukedagene på kveldstid. Dagsnytt 18, Debatten og så videre. Radioen.

ISJ: *I mitt utvalg var det tolv kvinnelige ankere, men da har jeg telt med sportsankere også, og så var det bare seks mannlige ankere. Er det noen grunn til det? Er det tilfeldigheter?*

AB: Ja, før i tiden så var det flere mannlige ankere, ikke sant, så jeg tror det er tilfeldig altså. Vi har...i Dagsnytt 18 så har vi jo hatt både mannlige og kvinnelige, og på Dagsrevyen både mannlige og kvinnelige. Og Urix, så er det faktisk to kvinnelige programledere, mens Torp er jo et annet program som vi har. Der er det jo en mannlig programleder, så det er jo variasjon i alle de titlene vi har hos oss.

Men av de programmene som vi har her da som er veldig mange forskjellige debattprogram, så vil jeg si at vi har en veldig jevn balanse både når det gjelder alder og kjønn. Og så har vi nok i grunnen litt for få med flerkulturell bakgrunn.

ISJ: *Kan jo gå over på utseende og klesdrakt. Du har sag litt om det da, men jeg må likevel spørre. Hvor viktig er utseende og fasade i jobben som anker først og fremst? Vektlegges det på noen måte?*

AB: Altså, man må se ordentlig ut. Det må man jo. Du kler deg opp for å gå på den skjermen. Tar på deg dress og slips. Og det er jo sminke, og håret skal ligge ordentlig og klærne skal se ordentlig ut, sånn er det jo. Og det har jo med at det er litt sånn formelt format da.

ISJ: *Det blir ikke vektlagt på noen ekstra måte?*

AB: Jeg vil si at det er en kombinasjon av flere ting. Og litt sånn som jeg sa sist, det er jo naivt av meg å si at utseendet ikke har noe å si, for litt rolle spiller det jo. Men jeg vil jo påstå at det ikke er en av de viktigste parameterne vi jobber etter når vi rekrutterer. Så lenge man har den it-faktoren for å si det sånn i ruta så mener jeg det at det er det som er absolutt viktigst og så er det jo selvfølgelig det med at du er en god journalist som er det helt grunnleggende. Og hvis du ikke er dyktig journalist så vil du jo heller ikke fungere som anker, og det er jo ganske krevende journalistiske jobber. De sitter jo med en til en-intervjuer. Jobben er jo å stille statsråder til veggs innimellom på fem minutter, så det er jo en ekstremt krevende oppgave. Og da er jo det helt avgjørende at du ikke ramler gjennom på det.

ISJ: *Men altså ledelsen, har dere noe å si på antrekk og sminke?*

AB: Ja.

ISJ: *Ja, hvordan da?*

AB: Nei, altså, når man da har de jobbene så er det på en måte som en...altså, det er jo ikke de som personer, men de er programledere for NRK, så da er det sånn at man skal ha en nøytral framtoning og kommer jo ikke der med effekter eller buttons. Det er liksom litt sånn stramt da hvordan det skal se ut. Så der har det nok...de som leder de programmene bestemmer jo det.

ISJ: *Ja, for budskapet skal vel først og fremst komme fram?*

AB: Ja. Skal ikke forstyrre det.

ISJ: *Jeg ser at det er svært få gråhårede kvinner på skjermen i motsetning til menn. Og da spør jeg deg, hvorfor er det det? Det er jo en vanlig kjønnskonvensjon kanskje. Noen tanker?*

AB: Nei, altså, det er jo fordi sånn er det jo i samfunnet òg. Damer blir jo nesten ikke grå og det er jo veldig rart når du går ut for det er jo rett og slett en sånn, vet ikke...jeg tror det er en helt annen aksept for oss kvinner å farge hår tror jeg enn menn, og at det er liksom forventet at menn skal ha gråstent og ikke farge det. Og ofte kan det jo være nesten litt stigmatiserende med menn som farger håret fordi det blir sett på som litt...nå bare synser jeg. Det tror jeg er mer en tendens som sådan, men har ikke noe imot grått hår på skjermen for min del. Jeg har ikke noe formening om det.

ISJ: *For det er ikke sånn da at NRK på en måte ivaretar en typisk kjønnskonvensjon da?*

AB: Nei, altså, det tror jeg ikke at jeg har tenkt over egentlig hva slags hårfarge sånn uansett. Men jeg skjønner hvorfor. Jeg ser det liksom rundt meg at kvinner farger hår og det gjør ikke menn. Om menn blir gråhåret i 20-årene, så farger de fortsatt ikke håret liksom. Det er jo veldig få kvinner som blir gråhåret tidlig som ikke gjør, så det er jo mer en sånn tendens da. Akkurat som at flere kvinner har langt hår enn kort.

ISJ: *Og så kroppsspråk. Det har jeg også sett litt på. Og det jeg lurer på da er om ankere og reportere, om de tilpasser kroppsspråk og mimikk etter jobben og hva ledelsen ønsker?*

AB: Nei, der er de jo ulike. Der vil jo ditt eget kroppsspråk skinne veldig igjennom. Men det er selvfølgelig med på en totalvurdering av hvem man velger. Hva slags kroppsspråk de har i utgangspunktet, fordi det er jo med på å underbygge om de framstår som troverdige i en intervjusituasjon eller ikke. Du får jo ikke en sånn jobb hvis du ser veldig forknytt ut. Altså, du må på en måte beherske også det da. Så det tenker jeg kanskje...men det er ikke noen ting som vi går rundt og, altså, det er ikke noe som redigeres på noen måte. Det er jo ting som folk har med seg inn i formidlingsevnen sin.

ISJ: *Men gir dere i ledelsen noen spesifikke instruksjoner?*

AB: Nei, ikke instruks, men det coaches jo på programledelse, og det har vi jo egne folk som jobber med og lederne i området som kan og som jobber med det. Så det er jo...også på språk og formidling så er jo det et eget fag som man jobber med å forbedre hele tiden.

ISJ: *Men stemmebruk da?*

AB: Ja, det også. Det jobbes det med. Og dialekt. Vi diskuterer det. Her prøver vi å bruke vanlig bokmål eller nynorsk, ikke sant.

ISJ: *Jeg har sett at disse mannlige ankerne står veldig bredbent. Og så er det kvinnene som alltid samler hender og krysser bena, ikke sant. Er det bevisst tror du? Det er vel også en sånn typisk kjønnskonvensjon.*

AB: Det du peker på der tror jeg ikke er noe som handler om akkurat nyhetsankerrollen. Men det er litt sånn «De store talls lov», ikke sant. At menn generelt har en tendens til å stå litt bredere enn dama og at det er på en måte er derfor det også blir med inn i et studio da. Det finnes jo selvfølgelig mange damer som står mer bredbent, men de representerer kanskje ikke flertallet.

ISJ: *Det eneste jeg tenker da er jo at disse kjønnskonvensjonene blir ivaretatt også i studio da.*

AB: Ja, men det er sånn det er da. Men det er ikke noe forbud mot å stå bredbent selv om du er dame.

ISJ: *Nei, så klart ikke. Det er bare litt interessant.*

AB: En del av det du peker på er jo litt sånn ulikheter mellom kjønn er. Man har jo litt ulike klær, litt ulike hårfasong, ja.

ISJ: *Og så har jeg sett litt også på gjennomsnittsalder mellom kvinnelige og mannlige ankere. Den er veldig jevn. Snittalderen for kvinner, den er på 47 og så er den 45 år for menn. Og da spør jeg deg, hvorfor det? Hvorfor er det så veldig jevnt?*

AB: Nei, jeg tror det er fordi vi ikke er opptatte av at kvinner skal være unge og menn skal være voksen. Altså, jeg tror faktisk det er påvirkende. At vi ser ikke etter alder som en sånn faktor. Vi er opptatte av at det skal være spredning for variasjon, men at det ikke er noe mål

om at vi skal ha unge kvinner og voksne menn. Ser du internasjonalt òg, så andre...hvordan redaksjonen tenker om det vil jo også påvirke hvordan det her ser ut, ikke sant.

ISJ: *Det er relativt likt også for reportere òg ser jeg. Det er 42 år for kvinner og 48 for menn da.*

AB: Ja, i min bok er det overhodet ingen ulempe å være godt voksen som journalist. Og egentlig kan det av og til nesten være en fordel for at du...altså, det å være godt voksen kan jo gi deg litt naturlig autoritet bare det.

ISJ: *Kan du putte en 25-åring som anker på skjermen?*

AB: Ja. Det mener jeg. Hvis vedkommende har de kvalitetene som skal til og vedkommende er trygg i rollen og behersker situasjonen, og også fremstår med faglig autoritet, så mener jeg at det ikke er noen ting i veien for det.

ISJ: *Dere er sånn sett åpne for alle mulige aldre på skjermen?*

AB: Ja, jeg tenker det. Det viktigste er jo kvalitetene reporterne har og hvor dyktige de er da. Men ofte er det jo litt sånn som vi snakket om i starten, at ofte er det sånn at man blir jo bedre jo mer mengdetrening man har. Og det naturlige her er jo at man starter som direktereporter eller begynner i et mindre format enn Dagsrevyen og så jobbe seg opp en erfaring litt over tid da.

ISJ: *Og så er det også noen eldre undersøkelser, men de er gjort for 23 år siden, med litt sammenfallende tema som mitt, og der ble det altså funnet at det ikke var noen kvinnelige programledere over 40 år på skjermen i NRK. Og dette har jo endret seg ser jeg fordi, i hvert fall i mitt utvalg, så er ni av de tolv kvinnelige ankerne over 40 år. Og da spør jeg hvorfor det? Hvorfor har det endret seg sånn?*

AB: Det synes jeg er vanskelig å svare på for jeg var jo ikke her i 95. Men av og til kan det jo være en sånn generasjonsskifte som skjer og sånn, som påvirker...det er jo ikke så mange mennesker vi snakker om, så det skal jo ikke så veldig mye til før du har noen utslag, sant. Hvis to stykker som er over 60 år går av med pensjon samtidig, så vil jo det gjøre at

alderssnittet vil gå kraftig ned. Så det vet jeg faktisk ikke hvorfor er sånn. Men det jeg i hvert fall kan si med litt sånn sikkerhet er vår holdning til alder som jeg også tror gjør at snittet er som det er.

ISJ: *Og så var det for noen år siden – det var en TV 2-profil – hun sa at TV 2 ikke var et godt sted for en kvinne over 50 år. Nå har vi allerede snakket litt om det da. Altså, hvordan er det innad i NRK? Det er helt uproblematisk om du så er 50 eller 60 og er programleder?*

AB: Ja, jeg mener at det ikke er utslagsgivende for den jobben og heller ikke som reporter da. Så tenker jeg, altså, de kvalitetene man ser etter er jo ikke hvor gamle folk er, men i hvor stor grad følger man godt med, klarer man å levere godt innhold, er man en skarp journalist og så videre. Og ofte kan man ha en stor fordel å ha vært lenge i bransjen for da har du opparbeidet deg et veldig godt kildenettverk og du opparbeider deg også veldig mye kunnskap om ulike områder. Når man starter som ung så husker man ikke så godt ting som har skjedd før man ble født. Man har jo et annet perspektiv med seg, sant. Men så er det jo også andre fordeler med å være ung òg. Man kanskje adopterer nye ting raskere, har et annet blikk på ting, tar tak i ny teknologi mer naturlig inn. Så det er jo fordeler og ulemper med om man er tidlig eller sent i karrieren da.

ISJ: *Tror du at reportere og sånn særskilt nyhetsankere er med på å forme hvordan kvinnen og mannen bør se ut og framtre?*

AB: Altså, de kan jo kanskje på et vis være litt rollemodeller, men jeg synes det blir litt mye å si at de er med å forme det, ja, det synes jeg er å ta i litt. Jeg tror folk tenker at de er...nyhetsankere er nettopp det, at de er der for å formidle et budskap uten å ta for mye fokus selv, ikke sant. Men at det er viktigere å få formidlet nyhetene på en god måte.

ISJ: *Tror du det at NRK gjør andre vurderinger med tanke på alder, utseende og etnisitet enn for eksempel TV 2 som er en kommersiell kanal?*

AB: Det er vanskelig for meg å si. Men når det gjelder etnisitet så har jo TV 2 vært flinke hele veien. De var jo tidlig ute med anker som hadde annen bakgrunn, Mah-Rukh Ali. De har jo også Kadafi Zaman som er en av de mest profilerte journalistene vi har i Norge og de hadde også Yama Wolasmal som jo kom til NRK etterpå. Og det tenker jeg er kjempebra, at de har

vært tidlig ute på det. Og nå har jo NRK også...er jo opptatte av det og har også hatt det som fokus, men jeg synes ikke at det har vært noe forskjell på det. Så, jeg tror ikke jeg har reflektert så mye over alderssammensetningen. De har jo også hatt voksne kvinnelige programledere tidlig. Og også på reportersiden så ser jeg at det er spredning altså.

ISJ: *Har kvinner og menn full likestilling i NRK på alle arenaer?*

AB: Altså, jeg vil jo si at NRK er en arbeidsgiver som gir kvinner og menn like muligheter, det vil jeg absolutt si. Og så er det jo selvfølgelig sånn at likestillingen har jo i mediebransjen kommet langt på kort tid. Men det er fortsatt utfordringer i likestillings situasjonen for å si det sånn. Og det går jo på at vi ser at det kanskje er...ikke i NRK, men i mediebransjen generelt at det ikke er så mange kvinnelige ledere, toppledere og så ser vi også at det kan være andre deler av samfunnet hvor det er få kvinner som kommer inn da. At det på en måte er...at det er flere fagfelt som på en måte kan ha godt av litt mer kjønnsbalanse og så er det jo også en del andre ting. I hvor stor grad vurderes kvinner og menn likt. Og der tror jeg det er viktig at vi som ledere er veldig bevisst. Og en måte å gjøre det på er jo alltid å sørge for at når du har stillinger som skal besettes, at man passer på at man lyser ut stillingene. Ikke gir det under bordet, for da vet vi at det veldig ofte blir flere menn som får jobbene. At man har ordentlig prosesser, at man har ordentlige utlysninger og ordentlige prosesser på ansettelse og at man også som leder da sørger for at når du skal ansette noen så må du være sikker på at du ikke...hvis du ikke har kvinnelige kandidater til jobben, ja, da blir det i hvert fall ikke flere kvinner inn, for å si det sånn. Så du er nødt til å sørge for at du har kvinnelige kandidater inn til stillingen og også etter hvert folk med flerkulturell kompetanse. Og det er jo en måte å gjøre det på. Men tror det blir naivt å si at vi liksom er ferdig med likestillingsarbeidet. Det tror jeg ikke vi er, men jeg tror NRK er en veldig god plass.

Vedlegg 5: Oversiktstabell over ankere og reportere i NRK og TV 2

NRK-ankere:

Kodenavn	Rolle	Kanal	Kjønn	Alder	Smil	Stemmebruk	Hårfarge	Klesdrakt
AKN1	Anker	NRK	Kvinne	36	Ja	Monoton og formell	Annet	Fargerik
AKN2	Anker	NRK	Kvinne	28	Ja	Glad og livlig	Annet	Fargerik
AKN3	Anker	NRK	Kvinne	67	Ja	Begge deler	Annet	Fargerik
AKN4	Anker	NRK	Kvinne	59	Ja	Monoton og formell	Annet	Fargerik
AKN5	Anker	NRK	Kvinne	41	Ja	Begge deler	Annet	Fargerik
AKN6	Anker	NRK	Kvinne	51	Ja	Glad og livlig	Annet	Fargerik
AKN7	Anker	NRK	Kvinne	44	Delvis	Monoton og formell	Annet	Fargerik
AKN8	Anker	NRK	Kvinne	45	Ja	Begge deler	Annet	Fargerik
AKN9	Anker	NRK	Kvinne	57	Ja	Monoton og formell	Annet	Fargerik
AKN10	Anker	NRK	Kvinne	47	Ja	Monoton og formell	Annet	Fargerik
AKN11	Anker	NRK	Kvinne	36	Ja	Begge deler	Annet	Fargerik
AKN12	Anker	NRK	Kvinne	48	Delvis	Begge deler	Annet	Fargerik
AMN1	Anker	NRK	Mann	48	Ja	Monoton og formell	Grått	Nøytral
AMN2	Anker	NRK	Mann	36	Ja	Monoton og formell	Annet	Nøytral
AMN3	Anker	NRK	Mann	44	Ja	Monoton og formell	Annet	Nøytral
AMN4	Anker	NRK	Mann	45	Ja	Begge deler	Annet	Nøytral
AMN5	Anker	NRK	Mann	56	Ja	Monoton og formell	Annet	Nøytral
AMN6	Anker	NRK	Mann	41	Delvis	Begge deler	Annet	Nøytral

NRK-reportere:

Kodenavn	Rolle	Kanal	Kjønn	Alder	Smil	Stemmebruk	Hårfarge	Klesdrakt
RKN1	Reporter	NRK	Kvinne	59	Nei	Monoton og formell	Annet	Fargerik
RKN2	Reporter	NRK	Kvinne	22	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RKN3	Reporter	NRK	Kvinne	33	Nei	Begge deler	Annet	Nøytral
RKN4	Reporter	NRK	Kvinne	38	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RKN5	Reporter	NRK	Kvinne	45	Nei	Monoton og formell	Annet	Fargerik
RKN6	Reporter	NRK	Kvinne	22	Ja	Glad og livlig	Annet	Nøytral
RKN7	Reporter	NRK	Kvinne	33	Ja	Begge deler	Annet	Nøytral
RKN8	Reporter	NRK	Kvinne	36	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RKN9	Reporter	NRK	Kvinne	51	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RKN10	Reporter	NRK	Kvinne	38	Ja	Begge deler	Annet	Nøytral
RKN11	Reporter	NRK	Kvinne	52	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RKN12	Reporter	NRK	Kvinne	53	Nei	Monoton og formell	Annet	Fargerik
RKN13	Reporter	NRK	Kvinne	66	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RKN14	Reporter	NRK	Kvinne	25	Ja	Glad og livlig	Annet	Fargerik
RKN15	Reporter	NRK	Kvinne	60	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RKN16	Reporter	NRK	Kvinne	46	Ja	Begge deler	Annet	Nøytral
RKN17	Reporter	NRK	Kvinne	32	Delvis	Glad og livlig	Annet	Nøytral
RKN18	Reporter	NRK	Kvinne	48	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN1	Reporter	NRK	Mann	49	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN2	Reporter	NRK	Mann	63	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN3	Reporter	NRK	Mann	50	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN4	Reporter	NRK	Mann	28	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN5	Reporter	NRK	Mann	46	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN6	Reporter	NRK	Mann	57	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN7	Reporter	NRK	Mann	36	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN8	Reporter	NRK	Mann	62	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN9	Reporter	NRK	Mann	51	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN10	Reporter	NRK	Mann	48	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN11	Reporter	NRK	Mann	66	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN12	Reporter	NRK	Mann	36	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN13	Reporter	NRK	Mann	23	Nei	Monoton og formell	Annet	Fargerik
RMN14	Reporter	NRK	Mann	32	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN15	Reporter	NRK	Mann	25	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN16	Reporter	NRK	Mann	61	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN17	Reporter	NRK	Mann	29	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN18	Reporter	NRK	Mann	65	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN19	Reporter	NRK	Mann	38	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN20	Reporter	NRK	Mann	39	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN21	Reporter	NRK	Mann	65	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN22	Reporter	NRK	Mann	30	Ja	Begge deler	Annet	Fargerik
RMN23	Reporter	NRK	Mann	65	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN24	Reporter	NRK	Mann	53	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN25	Reporter	NRK	Mann	59	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN26	Reporter	NRK	Mann	45	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN27	Reporter	NRK	Mann	62	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN28	Reporter	NRK	Mann	43	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMN29	Reporter	NRK	Mann	67	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMN30	Reporter	NRK	Mann	46	Nei	Begge deler	Grått	Nøytral

TV 2-ankere:

Kodenavn	Rolle	Kanal	Kjønn	Alder	Smil	Stemmebruk	Hårfarge	Klesdrakt
AKT1	Anker	TV 2	Kvinne	29	Ja	Glad og livlig	Annet	Fargerik
AKT2	Anker	TV 2	Kvinne	41	Ja	Glad og livlig	Annet	Fargerik
AKT3	Anker	TV 2	Kvinne	31	Ja	Begge deler	Annet	Fargerik
AKT4	Anker	TV 2	Kvinne	28	Delvis	Monoton og formell	Annet	Fargerik
AMT1	Anker	TV 2	Mann	44	Ja	Begge deler	Grått	Nøytral
AMT2	Anker	TV 2	Mann	59	Ja	Begge deler	Grått	Nøytral
AMT3	Anker	TV 2	Mann	32	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
AMT4	Anker	TV 2	Mann	54	Delvis	Begge deler	Grått	Nøytral
AMT5	Anker	TV 2	Mann	45	Delvis	Monoton og formell	Annet	Nøytral

TV 2-reportere:

Kodenavn	Rolle	Kanal	Kjønn	Alder	Smil	Stemmebruk	Hårfarge	Klesdrakt
RKT1	Reporter	TV 2	Kvinne	54	Nei	Monoton og formell	Annet	Fargerik
RKT2	Reporter	TV 2	Kvinne	26	Ja	Begge deler	Annet	Fargerik
RKT3	Reporter	TV 2	Kvinne	22	Nei	Begge deler	Annet	Nøytral
RKT4	Reporter	TV 2	Kvinne	34	Nei	Begge deler	Annet	Nøytral
RKT5	Reporter	TV 2	Kvinne	57	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RKT6	Reporter	TV 2	Kvinne	36	Nei	Monoton og formell	Annet	Fargerik
RKT7	Reporter	TV 2	Kvinne	46	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RKT8	Reporter	TV 2	Kvinne	24	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RKT9	Reporter	TV 2	Kvinne	25	Ja	Glad og livlig	Annet	Nøytral
RKT10	Reporter	TV 2	Kvinne	37	Ja	Glad og livlig	Annet	Nøytral
RMT1	Reporter	TV 2	Mann	45	Ja	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT2	Reporter	TV 2	Mann	65	Nei	Monoton og formell	Grått	Fargerik
RMT3	Reporter	TV 2	Mann	35	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT4	Reporter	TV 2	Mann	58	Nei	Begge deler	Grått	Nøytral
RMT5	Reporter	TV 2	Mann	46	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMT6	Reporter	TV 2	Mann	66	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMT7	Reporter	TV 2	Mann	50	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT8	Reporter	TV 2	Mann	45	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT9	Reporter	TV 2	Mann	44	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT10	Reporter	TV 2	Mann	64	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT11	Reporter	TV 2	Mann	26	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT12	Reporter	TV 2	Mann	46	Nei	Begge deler	Grått	Nøytral
RMT13	Reporter	TV 2	Mann	65	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMT14	Reporter	TV 2	Mann	37	Nei	Begge deler	Annet	Nøytral
RMT15	Reporter	TV 2	Mann	29	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT16	Reporter	TV 2	Mann	45	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT17	Reporter	TV 2	Mann	51	Ja	Begge deler	Grått	Nøytral
RMT18	Reporter	TV 2	Mann	57	Ja	Begge deler	Grått	Nøytral
RMT19	Reporter	TV 2	Mann	50	Nei	Monoton og formell	Grått	Nøytral
RMT20	Reporter	TV 2	Mann	46	Nei	Begge deler	Annet	Nøytral
RMT21	Reporter	TV 2	Mann	40	Nei	Begge deler	Annet	Nøytral
RMT22	Reporter	TV 2	Mann	28	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT23	Reporter	TV 2	Mann	29	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT24	Reporter	TV 2	Mann	40	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT25	Reporter	TV 2	Mann	49	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral
RMT26	Reporter	TV 2	Mann	45	Delvis	Begge deler	Annet	Nøytral
RMT27	Reporter	TV 2	Mann	38	Nei	Monoton og formell	Annet	Nøytral